

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Prostor za dijalog

Radna verzija zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina završena je i upućena manjinskim vijećima. Na četrdeset i pet stranica detaljno se uređuju statusna pitanja nacionalnih vijeća, ovlasti, odnos s državnim, pokrajinskim i lokalnim tijelima, financiranje i dva načina izbora. Kao što se i predviđalo, i na čemu su posebno inzistirali predstavnici mađarske nacionalne manjine, radna verzija zakona predviđa dva moguća načina izbora – neposrednim putem uz formiranje posebnih biračkih spiskova i posredstvom elektora. Prema riječima predsjednika Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine, ova zajednica, koja je svoje zahtjeve već odavno definirala i uputila ih autorima zakona, ima namjeru izbore za nacionalna vijeća organizirati neposredno. Za sada iz hrvatske zajednice nema naznaka koji se način izbora preferira a prva prigoda da se o ovoj temi razgovara propuštena je, prema navodima organizatora tribine na ovu temu, zbog političkog pritiska.

Prema najavama iz Hrvatskog nacionalnog vijeća javne rasprave o ovoj temi ipak će biti, ali u njihovoj organizaciji. Prvo će biti organizirana sljedeće subote u Rumi, a zatim i u Somboru i Subotici no za sada datumi održavanja u ova dva grada još nisu precizirani. HNV zasigurno i jest institucija koja o ovoj temi treba organizirati javnu raspravu, kao i o drugim temama poput obećanoga ali još uvijek ne i realiziranoga okruglog stola o informiranju, a zatim i o drugim temama i problemima u područjima za koje je mjerodavno. U ovlastima nacionalnih vijeća i prema prijedlogu novog zakona ostaju četiri područja: informiranje, obrazovanje, službena uporaba jezika i kultura, kao i osnivačka ili suosnivačka prava nad institucijama u ovim područjima. No, to zasigurno ne znači da nacionalna vijeća, ili bilo tko drugi, imaju monopol nad organiziranjem rasprave na bilo koju temu niti da imaju monopol nad istinom.

Je li u pravu bio uvaženi član hrvatske zajednice i odnedavno ravnatelj druge profesionalne institucije Hrvata u Vojvodini, kada je ne tako davno napisao kako je hrvatska zajednica u Vojvodini »u značajnome autoritarno ustrojena« i da »u njoj suvereno gospodari kultura monologa«? Je li u pravu bio kada je napisao kako je »krčiti prostore za dijalog unutar hrvatske zajednice« kada su u pitanju Hrvati u Vojvodini »do u nebo vapijuće potrebno«?

Izgleda da jest.

J. D.

Objavljena radna verzija zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina

Do izbora dva putića.....4

Otkriveni počinitelji atentata na Ivu Pukanića i Niku Franjića

Intenzivna suradnja policija susjednih država u regiji.....6,7

Tomislav Žigmanov imenovan ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Zavod je, sukladno mogućnostima, već počeo djelovati.....28

Josip Miković, tamburaš

Cijeli život uz bas prim.....40

Objavljena radna verzija zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina

Do izbora dva putića

Zakonodavac bi dvojbu najradije riješio kompromisom: nacionalnim manjinama prepušteno da same odluče kako će birati svoja nacionalna vijeća – demokratski neposredno, ili delegatski na elektorskim skupštinama

Nacionalne manjine u Srbiji svoja će nacionalna vijeća ubuduće birati ili neposredno, ili putem elektorskih skupština, a o tome koji će od ova dva načina biti primijenjen, odlučit će nacionalne manjine same, svaka posebno. Ukoliko se neka nacionalna zajednica opredijeli za neposredne izbore, morat će biti sastavljen poseban birački spisak na koji će se svojom voljom upisati 50 posto plus jedan pripadnika te nacionalne zajednice s biračkim pravom, prema posljednjem objavljenom popisu pučanstva. Ukoliko se, pak, nacionalna zajednica opredijeli za posredne izbore, bit će održana elektorska skupština. U tom slučaju elektorima postaju oni građani koji se izjašnjavaju kao pripadnici određene nacionalne zajednice, a čiju kandidaturu podrži najmanje 100 građana s biračkim pravom. Elektori su također i oni građani koje imenuju organizacije i udruge te nacionalne manjine.

Ovo je jedna od najznačajnijih novina radne verzije zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, budući da su sadašnji sazivi nacionalnih vijeća birani isključivo elektorskim putem. Radna je verzija ovog zakona objavljena na sajtu Hrvatskog nacionalnog vijeća, a prema najavama, on bi trebao biti usvojen do konca ove godine.

BIRAČKI SPISKOM ILI 100 POTPISA: Cilj ovoga zakona jest regulirati prava, obveze, financiranje i način izbora nacionalnih vijeća. Nakon njegova usvajanja u Narodnoj skupštini Republike Srbije sve bi manjinske nacionalne zajednice trebale provesti izbore za nove sazive nacionalnih vijeća, budući da je većini postojećih zakonski mandat od četiri godine istekao još prije dvije godine. Zanimljivo je kako ova objavljena radna verzija zakona ne predviđa da elektori automatski postaju i svi vijećnici u lokalnim samoupravama, kao i zastupnici u pokrajinskoj i republičkoj skupštini, što je bio slučaj od sada, niti precizira obvezu sudske ovjere 100 potpisa onih građana koji podržavaju jednog elektora. I dalje ostaje odredba da jedan građanin svojim potpi-

som može podržati samo jednog elektora.

Za neposredne izbore, kao izraz nesumnjivo reprezentativnog i demokratskog dostignuća, ova verzija zakona zahtijeva vrlo visok uvjetni prag. U slučaju hrvatske zajednice, to bi značilo da je birački spisak vjerodostojan onda ako se na njega svojevolumno upiše preko 28.000 Hrvata s teritorija Srbije, što mnogi smatraju nemogućom, odnosno teško ostvarivom

su između 20.000 i 50.000 imat će 23 vijećnika, one s 10.000 do 20.000 pripadnika 19, one s manje od 10.000 pripadnika 15, a one s preko 100.000 pripadnika imat će 35 vijećnika. Mandat vijećnika traje četiri godine.

OVLASTI: Prema prijedlogu zakona, nacionalna vijeća predstavljaju nacionalnu manjinu u području obrazovanja, kulture, javnog informiranja na jeziku nacionalne manjine i službene uporabe

nacionalnih manjina, predlažu posebne propise i privremene mjere u područjima u kojima se ostvaruje pravo na samoupravu, radi postizanja pune ravnopravnosti između pripadnika nacionalne manjine i građana koji pripadaju većini, te iniciraju postupak odlučivanja o zaštiti individualnih i kolektivnih prava nacionalne manjine pred Ustavnim sudom, Zaštitnikom građana, pokrajinskim i lokalnim pučkim pravobraniteljem i drugim mjerodavnim tijelima.

FINACIJE: Što se sredstava tiče, nacionalna ih vijeća mogu trošiti za svoju redovitu djelatnost, kao i za financiranje rada ustanova, zaklada, gospodarskih društava i drugih organizacija čiji je osnivač nacionalno vijeće, odnosno čija su osnivačka prava prenesena na nacionalno vijeće. Predviđeno je da se novac za financiranje rada nacionalnih vijeća osigurava iz javnih i privatnih izvora, pri čemu javne izvore čine sredstva iz proračuna Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, dok privatne izvore čine prilogi pravnih i fizičkih osoba, prihodi od imovine nacionalnih vijeća i legati. Sredstva iz javnih izvora određuju se na razini od 0,03 posto proračuna Republike Srbije, 0,2 posto proračuna autonomne pokrajine i 0,2 posto proračuna jedinice lokalne samouprave. Sredstva iz Republike Srbije raspoređuju se tako da se 25 posto raspoređuje u jednakim iznosima svim registriranim nacionalnim vijećima, a ostatak od 75 posto razmjerno broju pripadnika određene nacionalne manjine.

Radna verzija zakona i dalje predviđa postojanje Vijeća Republike Srbije za nacionalne manjine čiji su članovi predsjednik Vlade RS, ministri za ljudska i manjinska prava, prosvjetu, kulturu, pravosuđe, vjere, državnu upravu i lokalnu samoupravu, unutarnje poslove, te predsjednici nacionalnih vijeća i predsjednik Saveza židovskih općina Srbije, koji ima položaj kao predsjednik nacionalnog vijeća. Ovo se tijelo sastaje po potrebi, a najmanje četiri puta godišnje.

Z. Perušić

misijom. Elektorska skupština o izboru članova nacionalnog vijeća odlučuje tajnim glasovanjem.

BROJ VIJEĆNIKA: Pri neposrednom biranju vijećnika, izborne će liste svojim potpisima morati podržati najmanje 1 posto, a ne manje od 50 birača upisanih u poseban birački spisak, a način glasovanja je isti kao i kod izbora za lokalne skupštine, odnosno skupštine pokrajine i republike.

I u jednoj i u drugoj varijanti izbora primjenjuje se D'Ontovo pravilo, a liste moraju sadržavati najmanje 30 posto manje zastupljenog spola.

Za razliku od dosadašnjih 35 vijećnika HNV-a, budući bi predstavničko tijelo hrvatske nacionalne zajednice trebalo imati samo 29 vijećnika, jer verzija novog zakona predviđa da nacionalna manjina čiji se broj pripadnika kreće između 50.000 i 100.000, a takva je hrvatska, ima upravo toliko članova vijeća. Nacionalne manjine čiji je broj prema posljednjem popi-

jezika i pisma, sudjeluju u procesu odlučivanja ili odlučuju o pitanjima iz tih područja i osnivaju ustanove, gospodarska društva i druge organizacije iz ovih područja.

Nacionalna vijeća samostalno donose i mijenjaju svoj statut, donose proračun i završni račun, raspolazu vlastitom imovinom, odlučuju o nazivu, simbolima i pečatu, osnivaju ustanove, udruge, zaklade, gospodarska društva u područjima obrazovanja, kulture, javnog informiranja i službene uporabe jezika i pisma i drugim područjima od značaja za očuvanje identiteta nacionalne manjine, zatim predlažu predstavnika nacionalne manjine u vijeće za međunacionalne odnose u jedinici lokalne samouprave, ustanovljavaju i dodjeljuju priznanja, iniciraju donošenje i prate provedbu zakona i drugih propisa iz povjerenih područja, sudjeluju u pripravi propisa i predlažu izmjene i dopune propisa kojima se uređuju Ustavom zajamčena prava nacio-

Samoodrživost višjejezičnih medija

U organizaciji Novosadske novinarske škole i Media Art Service International i uz podršku Izvršnog vijeća AP Vojvodine održan je seminar o samoodrživosti višjejezičnih medija. Pozdravljajući prisutne u ime Pokrajinskog tajništva za informacije *Kalman Kuntić* je istaknuo kako je ovom projektu zajednički cilj interkulturalizam i osmišljavanje načina kako komercijalizirati višjejezične medije. Prisutnima su se još obratili i ravnateljica Novosadske novinarske škole *Dubravka Valić-Nedeljković* i Prvoslav *Plavšić*.

Višjejezičnost medija u Vojvodini, u kojoj se koristi šest službenih jezika i četrnaest jezika informiranja, samo govori o neophodnosti i važnosti razvijanja strategije opstanka višjejezičnih medija. Na seminaru je istaknuto kako je podrška ovim medijima više samo deklarativna nego što je materijalizirana, a u društvu koje prolazi tranziciju ovakvi mediji imaju vrlo malu mogućnost opstanka. Neka od mogućih rješenja, koja bi omogućila razvoj multietničkih medija i poboljšanje uvjeta rada i programa koja su predložena na seminaru su i ubiranje jednog dijela od pretplate, vlastita produkcija, koprodukcija te financiranje putem natječaja i iz drugih izvora.

Prema podacima istraživanja Novosadske novinarske škole, koje je provedeno u 37 općina, 31 općina ima elektroničke medije, a najzastupljeniji jezici su: mađarski – 25 posto, slovački – 18 posto i romski – 15 posto.

Sz. N.

Zlostavljanje na radu

»Zlostavljanje na radu izravno i neizravno utječe na ekonomsko i stanje u društvu općenito. Izravno utječe na prihod poslodavca, a neizravno na ukupni prihod u društvu. Zlostavljani radnik je slabije motiviran, smanjena mu je produktivnost i manje zarađuje, a čak 33 zdravstvena simptoma mogu biti posljedice mobbinga«, istaknuo je tije-

Mobbing je specifičan oblik ponašanja na radnom mjestu, kada jedna osoba ili grupa osoba psihički (moralno) zlostavlja i ponižava drugu osobu, s ciljem ugrožavanja njenog ugleda, časti, ljudskog dostojanstva, integriteta – sve do eliminacije s radnog mjesta. Zlostavljana osoba je bespomoćna. Prema definiciji takve aktivnosti se odvijaju najmanje jednom tjedno tijekom najmanje 6 mjeseci.

kom javne rasprave u Skupštini Vojvodine o nacrtu zakona o mobbingu prof. dr. *Predrag Jovanović*.

Inicijativa za izradu ovakvog zakona potekla je iz Vojvodine i ostvarena je potpuna suradnja između pokrajinske i republičke vlasti, a tekst je nastao kao zajednički rad. Samo osam europskih zemalja ima ovakav tip zakona kao poseban zakon, ali ne treba zaboraviti kako su u ostalim europskim zemljama ovakve odredbe inkorporirane u zakonima o radu. Nacrt zakona su prezentirali profesori novosadskog Pravnog fakulteta prof. dr. *Predrag Jovanović* i prof. dr. *Senad Jašarević*, koji su i sudjelovali u izradi ovog zakona. Prisutnima su se obratili i pomoćnica ministra za rad i socijalnu politiku *Radmila Katić Bukumirić* i pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*. Predstavnici socijalnih partnera pozvani su iznijeti svoje stručno mišljenje (sindikati, poslodavci, pokrajinska tajništva i predstavnici nevladinog sektora koji se bave pitanjem zlostavljanja na radu).

»Mobbing je uzrokovan socijalno-političkim razlozima i socijalno-ekonomskim okruženjem i za reguliranje mobbinga postoje pravni i zdravstveni interesi«, istaknuo je profesor *Jovanović*. U razdoblju tranzicije su umjesto socijalnog dijaloga izraženi – autoritarni način komunikacije, autokratski menadžment i antisindikalna strategija, koji se najviše reflektiraju u malim i srednjim poduzećima.

Svrha donošenja posebnog zakona o sprečavanju zlostavljanja na radu je pravno uređenje obveza poslodavaca i zaposlenih u pogledu poduzimanja preventivnih mjera za stvaranje zdravog radnog okruženja i sprečavanje mobbinga, kao i definiranje postupka zaštite osoba koje su izložene zlostavljanju i utvrđivanje sustava sankcija za takvo ponašanje.

Sz. N.

Rasprava o nacrtu zakona

U subotu 15. studenoga s početkom u 17 sati održat će se javna rasprava o nacrtu Zakona o nacionalnim savjetima nacionalnih manjina u Rumi u prostorijama HKPD »Matija Gubec«. HNV planira održati javne rasprave i u Somboru i Subotici.

Poduka za pisanje projekata

Hrvatsko nacionalno vijeće poziva udruge da prisustvuju seminaru na kom će biti poučeni za pisanje projekata. Ovakav vid obuke je od velike važnosti za mnoge udruge, kako bi mogle tijekom godine konkurirati na natječaje, te omogućiti sebi nedostatna sredstva za svoju djelatnost u okviru udruge gdje djeluju. Seminar će se održati 20. studenoga u Subotici na »Otvorenom univerzitetu«, Trg cara Jovana Nenada 15 s početkom u 10 sati, dvorana br. 213.

Molimo zainteresirane udruge da pošalju minimum dva člana. Putni troškovi bit će isplaćeni.

Politički pritisci

Zbog političkog pritiska Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća, tribinu s temom »Novi zakon o nacionalnim vijećima«, zakazanu za 31. listopada 2008. godine u Subotici, u prostorijama Gradske kuće, na kojoj je trebao izlagati pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine *Tamás Korhecz*, bili smo prisiljeni otkazati.

HDF »Preporuke« zahvaljuje svima na podršci.

Antonija Čota, predsjednica HDF »Preporuke«

Otkriveni počinitelji atentata na Ivu Pukanića i Niku Franjića

Intenzivna suradnja policija susjednih država u regiji

U posloženom policijskom mozaiku Robert Matanić se sumnjiči da je nabavio skuter kojim su se koristili atentatori, te da je aktivno sudjelovao u praćenju Ive Pukanića, a Željko Milovanović, bivši pripadnik »crvenih beretki«, da je dovezao i ostavio skuter s paklenom napravom na parkiralištu »Nacionala«

Nepunih tjedan dana nakon što su u snažnoj eksploziji, koja je protresla najuže središte Zagreba, ubijeni glavni urednik tjednika »Nacional« i suvlasnik NCL Media grupe Ivo Pukanić (47) i direktor marketinga iste grupacije Niko Franjić (40), aktiviranjem eksplozivne naprave koja se nalazila u mopedu bez registarskih oznaka parkiranom pokraj Pukanićevog automobila u Palmotićevoj ulici, hrvatska specijalna policija uhitila je deset osoba osumnjičenih za to kriminalno djelo.

Četiri osobe su uhićene na području PU Vukovarsko-srijemske, u kafiću u sklopu benzinske postaje na odmorištu Spačva, šest kilometara od graničnog prijelaza Bajakovo sa Srbijom, a ostali su lišeni slobode na području Zagreba, gdje je specijalna policija nasilno upala u nekoliko stanova.

POSLOŽENI MOZAIK: Protiv petorice okrivljenih za teško ubojstvo Ive Pukanića i Nike Franjića USKOK je podnio istražni zahtjev. Osumnjičeni su bratiji Robert (31) i Luka (24) Matanić, Amir Mafalani (26) i Željko Milovanović (42), te državljani Srbije Bojan Gudurić (27), od kojih su posljednja dvojica još u bijegu. Motiv je bio koristoljublje, a osim za teško ubojstvo, osumnjičeni su i za teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti i udruživanje u tzv. zločinačku organizaciju. Prema navodima iz istražnog zahtjeva, Pukanićeva likvidacija naručena je sredinom ove godine, nakon čega je Robert Matanić počeo s pripremama, a Milovanović i Gudurić, inače pripadnik novosadske pljačkaške skupine, zbog toga su došli u Zagreb. Matanići i Mafalani su im našli smještaj i pratili su Pukanića, radi čega su iznajmili stan u Petrinjskoj 4 i stan nasuprot

Pukanićeve stana u Ilici. U petak navečer su privedeni i Slobodan Bobo Đuranović (54), državljani Crne Gore, i Milenko Kuzmanović (25), državljani Srbije, koje se sumnjiči da su bili pomagači.

U posloženom policijskom mozaiku Robert Matanić se sumnjiči da je nabavio skuter kojim su se koristili atentatori, te da je aktivno sudjelovao u praćenju Ive Pukani-

izvršitelja atentata. Veliki dio posla obavili su i forenzičari, koji su na mjestu zločina našli DNK tragove osobe za koju se pretpostavlja da je aktivirala bombu. Policija je na mjestu zločina pronašla i trag koji ukazuje na nešto što bi moglo biti GPS, a takav uređaj nađen je i u Milanovićevom stanu, kojim se koristio u Zagrebu. Kako je riječ o tipu uređaja kojeg nije mogu-

živ, a istraga je pokazala da je u više navrata telefonom kontaktirao s Matanićevom skupinom, prije no što su se sreli u Zagrebu. Inače, Elvis Hadžić u policiji ima podeblji dosje, a već je bio osuđen na dvije i pol godine uvjetne kazne zbog trgovine ljudima. Dan kasnije je u Sisku uhićen i Dario Anić, prijatelj Roberta Matanića, a u kući u kojoj je uhićen nađena je velika količina oružja, dok je sama kuća služila kao skrovište kriminalaca, u kojem je boravio i uhićeni Elvis Hadžić.

NOVA STRATEGIJA MUP-a: Brojni su razlozi za ovako brzu i učinkovitu reakciju hrvatske policije i pravosudnih tijela, a svakako u prvom redu treba naglasiti snažno manifestiranu političku volju u borbi protiv kriminala svih sudionika hrvatskog političkog života. Odmah su i povučeni prvi konkretni potezi: postavljen je novi ministar unutarnjih poslova, novi ministar pravosuđa, smijenjeni su gotovo svi policijski službenici koji su na čelna mjesta došli političkim vezama, a postavljeni novi ljudi, isključivo po kriteriju stručnosti. U Hrvatskom saboru donesen je cijeli paket »antimafijaških zakona« u sklopu kojih je i Zakon o policijskim ovlastima, baza DNK, takozvani uskočki sudovi, promijenjen je pravilnik kojim se regulira režim pripadnika organiziranog kriminala u zatvorima, a apelirano je na sudbenu vlast da brže procesuiraju predmete koji su pred njima.

Načelnik ureda Ravnateljstva policije Krunoslav Borovec izjavio je kako je tijekom potrage za Pukanićevim i Franjićevim ubojicama primijenjena posve nova medijska strategija MUP-a, a ona se može sažeti u činjenici da se informacije puštaju u javnost tek kada su postale bezvrijedne za nastavak istrage.

Krunoslav Borovec

ća. Željko Milovanović, bivši pripadnik »crvenih beretki«, sumnjiči se da je u četvrtak, 23. listopada, na dan atentata, dovezao i ostavio skuter s paklenom napravom na parkiralištu »Nacionala«, pokraj Pukanićeve automobila. Znajući da je taj prostor pokriven nadzoranim kamerama bio je vrlo oprezan, te kacigu kojom se maskirao nije skidao hodajući još kilometar dalje od mjesta zločina. Osjećajući se sigurnim skinuo ju je tek u prostoru za koji je mislio da nema nadzoranih kamera. Međutim, prevario se. Tamo su također bile postavljene nadzorne kamere koje su ga snimile, a da toga nije bio svjestan. To je bila jedna od ključnih karika u otkrivanju jednog od neposrednih

će naći u komercijalnoj prodaji, u forenzičku istragu uključeni su i američki stručnjaci, koji bi trebali pomoći hrvatskim forenzičarima u identificiranju uređaja i njegovoj ulozi u atentatu. Isto tako, policija je kriminalističkom obradom došla i do saznanja da je za ubojstvo Ive Pukanića plaćeno oko 150.000 eura. Tjedan dana od ubojstva Pukanića i Franjića, i dan nakon uhićenja pripadnika ove »zločinačke skupine«, u Velikoj Kladuši je u velikoj akciji bosanske policije uhićen i Elvis Hadžić, za kojeg se opravdano sumnja da je izradio eksploziv koji je postavljen u dvorištu Nacionala, te ga na dan ubojstva predao atentatorima. Hadžiću je u stanu pronađen slični eksplo-

Drugim riječima, svaka nova javno poznata činjenica o ubojstvu novinskog izdavača i njegova marketinškog suradnika stara je najmanje 24 sata. Budući da se najbitnija policijska saznanja ujedno čuvaju kao najstroža tajna, javnost je upućena u one teorije koje su već faktički eliminirane. Potrebno je naglasiti da je istog dana kada su ubijeni Pukanić i Franjić uspostavljena i snažnija suradnja s policijama u susjednim zemljama, a učinkovitost hrvatske policije krije se jednim dijelom i u suradnji s policijom Republike Srbije, policijom Federacije BiH i središnjom bosanskohercegovačkom agencijom – OSA, kao i policijom Srbije i BIA-om (Bezbednosno informativnom agencijom). Ujedno je to i pokazatelj potrebe suradnje Hrvatske sa susjednim zemljama na svim mogućim poljima, kao što je to ovih dana radeno na razini šefova policija.

VRAĆENO POVJERENJE: Sada, kada su građani glavnog gra-

da Hrvatske odahnuli, kao i ostali građani Hrvatske, i kada se vratilo izgubljeno povjerenje u državne

traži sam vrh »zločinačke piramide«, koja je smaknula Ivu Pukanića i Niku Franjića, ali i *Ivanu Hodak*,

institucije, sve oči su uprte u završetak policijske akcije u kojem se

kao i sve ostale slične slučajeve s »potpisom« mafije.

Policija intenzivno nastavlja kriminalistički dio istrage. U tijeku su vještačenja, obavljaju se obavijesni razgovori, a u suradnji s operatorima te internetskim providerima analiziraju se sadržaji razgovora, SMS poruka i mailova na SIM karticama i zaplijenjenim računalima. Nastavlja se i intenzivna suradnja s policijama susjednih država. Tako je po zadnjim informacijama policija Republike Srbije tragal za Željkom Milovanovićem na području Višegrada, a prema nekim drugim pretpostavkama, Bojan Gudurić, član novosadske pljačkaške skupine, koji je bio druga bitna karika u »zločinačkoj skupini« koja je smaknula Pukanića i Franjića, navodno se krije u okolici Novog Sada.

Zagrebom kruže i najnovije glasine da je policija na tragu naručitelja ovog atentata, i da je to hrvatski državljani.

Zlatko Žužić

Bivši čelnici SRS-a odustali od linije Karlobag-Ogulin-Karlovac-Virovitica

Pranje biografije

Naprednjacima zabranjen skup u Hrtkovcima, Tomislavu Nikoliću prijećeno smrću

D ojučerašnji najbliži suradnici radikalskog vojvode *Vojislava Šešelja*, odnedavno organizirani u Srpsku naprednu stranku, izgleda da su odustali od velike Srbije, kao jednog od svojih temeljnih programskih ciljeva radi kojeg su na ovim prostorima 90-ih godina vođena četiri rata (točnije jedan jedini, veliki). Ali, do izmjene političkog smjera dotični su bivši SRS-ovci došli tek onda kada su se odcijepili od svoga gurua koji u Den Haagu i dalje izvodi svoju predstavu. I sada, kada su shvatili kako linija Karlobag-Ogulin-Karlovac-Virovitica više nije njihova politika (*Aleksandar Vučić*, zamjenik predsjednika SNS-a), stiže im otrežnjenje koje boli. U Hrtkovcima, srijemskom mjestu najpoznatijem po progonu Hrvata od 1992. do 1995. godine, zabranjen je skup te stranke najavljen za subotu 1. studenoga, a jedan je tamošnji SRS-ov jurišnik smrću zaprijetio *Tomislavu Nikoliću*. Predsjednik SNS-a je dan poslije novinarima rekao kako je njegovo ubojstvo naručio upravo Vojislav Šešelj.

Ovakav slijed vjerojatno niti Nikolić, niti Vučić nisu očekivali, pa nije čudo da su u čudu. Biti u žrvnju radikalskih prijetnji teško je iskustvo, možda nije loše da ga i oni prođu.

Ipak, niti ovakav obrat ne bi smio biti prigoda za zluradost, iako neki događaji, pogotovu oni s tragičnim posljedicama kao što su hrtkovački, ne smiju ostati zaboravljeni. Udio današnjih naprednjaka u mračnom dijelu povijesti Hrtkovaca povijesna je činjenica, a njihov sadašnji politički luping možda je moguće prihvatiti samo kao početak iskupljenja. Dvije-tri »normalne« izjave medijima nisu dovoljne. Za pranje biografije potrebno je nešto puno više od toga.

Z. P.

U Hrtkovcima zabranjen skup SNS-a

Policija je iz sigurnosnih razloga zabranila okupljanje pripadnika Srpske napredne stranke u Hrtkovcima, najavljeno za 1. studenoga. U isto vrijeme za kada je bio najavljen skup naprednjaka, u Hrtkovcima su se okupili i pripadnici Srpske radikalne stranke. Tenzije su bile izražene, a zamjenik predsjednika SNS-a Aleksandar Vučić izjavio je kako jedan od lokalnih aktivista SRS-a ide po selu i prijeti smrću Tomislavu Nikoliću.

U središtu sela toga je dana bilo parkirano desetak policijskih vozila i dvije »marice«.

Prozivanje nepodobnih

Progon Hrvata u Hrtkovcima počeo je 6. svibnja 1992. godine, kada su na mitingu SRS-a u tom selu pročitana imena 14 nepodobnih Hrtkovčana, pripadnika hrvatskog naroda, nakon čega su uslijedile prijetnje i maltretiranje, koje je rezultiralo iseljenjem gotovo svih Hrvata iz tog mjesta. Simbolički završetak »akcije« trebalo je biti preimenovanje Hrtkovaca u Srbislavce, što je na koncu ipak osuđeno.

Struktura stanovništva

U Hrtkovcima je prema popisu iz 1981. živjelo 41,3 posto Hrvata, 19,4 posto Mađara, 17,2 posto Srba i 22,1 posto ostalih.

Prema popisu iz 2002. u istom selu živi 7,46 posto Hrvata, 9,04 posto Mađara i 69,89 posto Srba i 13,61 ostalih.

U Srijemskoj Mitrovici održano prvo savjetovanje o prekograničnoj suradnji između Srbije i Hrvatske

Granica ne smije biti problem

*Za ovaj IPA program suradnje EU će tvorcima i izvođačima projekata u Srbiji u idućoj godini odobriti 1 milijun eura, a u Hrvatskoj 800.000 eura * Sudjelovati na natječaju mogu sve neprofitne organizacije i udruge, uključujući i lokalne samouprave i KUD-ove*

Program regionalne prekogranične suradnje Republike Srbije i Republike Hrvatske, financiran od Europske Unije, i formalno je započet prošlotjednoinformativnom radionicom u Srijemskoj Mitrovici, na kojoj je preko stotinu zainteresiranih s obiju strana granice upoznalo osnovne ciljeve i mogućnosti korištenja predpristupnih fondova. Potencijalnim korisnicima tih sredstava pružene su detaljne informacije o mogućnostima prijavljivanja na natječaje, kao i o vremenskom okviru raspisivanja javnog poziva za podnošenje prijedloga projekata.

Na ovoj prvoj u seriji radionica, održanoj u prošli četvrtak u drevnom Sirmiumu, svega dvadesetak kilometara od hrvatsko-srpske granice, budućim je tvorcima i izvođačima projekata za pitanja i pojašnjenja na raspolaganju bila ekipa Ministarstva financija Republike Srbije, na čelu s pomoćnikom ministra *Gordanom Lazarević*. Prvi će natječaj za prijavljivanje projekata, prema onome što se na tom skupu čulo, biti raspisan do konca ove godine, iako nije isključeno da se to, zbog okolnosti koje ovise o EU i na koje se ovdje ne može utjecati, dogodi i u siječnju iduće godine. Maksimalan godišnji iznos kojim će se poticati regionalna suradnja između Srbije i Hrvatske bit će 1 milijun eura za Srbiju i 800.000 eura za Hrvatsku.

ČETIRI OKRUGA I DVIJE ŽUPANIJE: Ovaj suradnički program trajat će više godina, a osnovni mu je cilj osigurati pomoć kojom se potiče prekogranična suradnja, kako bi gospodarstvo regije bilo razgranato i unaprijeđeno, ali tako da u društvenom smislu, kao i u smislu očuvanja životnog okoliša, bude održivo. Ujedno, time bi se trebali promicati i susjedski odnosi ovih dviju zemalja, jednog dana članica EU.

»Pisanje projekata i prijavljivanje na natječaj na prvi pogled izgleda teško, ali rezultati mogu biti veliki«, kaže Gordana Lazarević. »Zbog toga je Ministarstvo financija otvorilo ured za informacije u Srijemskoj Mitrovici, gdje će svi zainteresirani uvijek moći dobiti obavijesti koje su im neophodne.

Struktura korištenja

Dosadašnje iskustvo prekogranične suradnje u Srbiji pokazuje kako su najveći dio euro-kolača uspjele uzeti općine (22 posto), a za njima slijede više škole (14), asocijacije (14), sveučilišta (12), nevladine udruge (9), znanstveni instituti (4), Izvršno vijeće APV (4), regionalne razvojne agencije (4), sportski klubovi (4), muzeji (3), nacionalni parkovi (3), javna poduzeća (3), gospodarske komore (2) i euroregije (2).

Program prekogranične suradnje je instrument koji pomaže ljudima između kojih postoji državna granica, jer granice uvijek predstavljaju probleme, bilo da je u pitanju prelazak iz države u državu, bilo da dovode do prekida veza koje su postojale i koje sada treba obnoviti.

Europska Unija izdvaja velika sredstva za ovakve programe

– u Srbiji Mačvanski okrug, a u Hrvatskoj Požeško-slavonska i Brodsko-posavska županija.

DOBRA VOLJA: »Do sada je EU financirala programe između zemalja koje jesu članice EU i onih koje su kandidati da to postanu«, kaže Gordana Lazarević. »Ove se godine, međutim, započinju i dodatni programi, i to između onih zemalja koje za sada nisu članice

EU izdvaja velika sredstva za razvoj pograničnih područja: sa seminara u Srijemskoj Mitrovici

Iskustvo ZOO vrta na Paliću

Posebno je zanimljiv dio savjetovanja u Srijemskoj Mitrovici bilo iznošenje iskustva direktora ZOO-vrta na Paliću Mirka Šinkovića, kojeg smatraju jednim od pionira prekogranične suradnje i korištenja predpristupnih fondova EU u Srbiji. On je govorio o »tamnoj strani Mjeseca«, odnosno o pogreškama koje idejni tvorc i pisci projekata rade i zbog čega se njihovi projekti ne odobravaju, ili se ne odobravaju u punom iznosu. Njegova ćemo iskustva, kao svojevrstu instrukciju, prenijeti nakon što natječaj bude raspisan i kada potencijalni korisnici počnu pisati projekte.

duž državnih granica – oko 2,5 posto svoga proračuna, odnosno 8 milijarda eura. Teritorij koji program Srbija-Hrvatska u punom smislu obuhvaća, jesu četiri okruga u Vojvodini – Sjevernobački, Zapadnobački, Južnobački i Srijemski, te Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija u Hrvatskoj. Uz ova, postoje i susjedna područja koja mogu koristiti najviše do 20 posto godišnjeg iznosa donacije EU, a to su

EU, a imaju europsku perspektivu. Tako će biti započeti i programi između regija u Srbiji, s regijama, osim u Hrvatskoj, i u BiH, Crnoj Gori i Makedoniji. Srbija se u dosadašnjim programima s članicama EU – Mađarskom, Rumunjskom i Bugarskom – pokazala kao ozbiljan regionalni partner, koji želi graditi dobre odnose sa svojim susjedima. U prethodnim smo godinama iz EU povukli oko 16 milijuna eura za različite prekogra-

Nema kašnjenja

Uvjeti natječaja veoma su strogi. Član tima stručne podrške Milan Marjanović navodi primjer jednog aplikanta iz Vidina u Bugarskoj, koji je ukupno 12 svojih projekata predao naznačenog dana, ali s 12 minuta zakašnjenja, i to opravdanog zakašnjenja izazvanog izljevom Dunava toga dana, koji se nije mogao predvidjeti. Pisane su zamolbe, objašnjavana viša sila, ali Vidincima nije udovoljeno. Zbog toga treba biti oprezan i točan.

nične projekte i pokazali smo kako zemlja koja nije članica EU, ipak može ostvariti preko 200 dobrih prekograničnih projekata, obučiti ljude za njihovo provođenje i te projekte ostvariti po pravilima EU. Pokazalo se kako građani Srbije umiju surađivati s građanima EU, da umiju svladati pravila EU i da ta pravila nisu bauk.«

pod skupnim nazivom »Ljudi ljudima«.

»Provođenje ovih mjera dovest će do razgranavanja ekonomskog razvoja time što će se podupirati razvoj i poboljšanje turističkih proizvoda i usluga, integracija kulturnog naslijeđa i životnog okoliša u turističke proizvode, kao i zajednički marketing ovih proizvoda«,

Više od stotinjak potencijalnih predpristupnih fondova EU: sudionici seminara

Gordana Lazarević dodaje kako je suradnja između Srbije i Hrvatske osjetljivo pitanje zbog događaja iz 90-ih godina i velikih sukoba, ali smatra kako s obiju strana granice među ljudima postoji dobra volja i sve su institucije do sada pokazale kooperativnost. Poseban interes Srbije je, kaže pomoćnica ministra, pomoći sunarodnjacima u Hrvatskoj, pa je za očekivati i da je poseban interes Hrvatske pomoći sunarodnjacima u Srbiji. Ovi programi predstavljaju bespovratnu pomoć Europske Unije, a od domaćih partnera zahtijeva se 15 posto vlastitog udjela u odobrenim projektima.

TRI PRIORITETA: Prema riječima šefa ureda za informacije u Srijemskoj Mitrovici *Darka Cvejića*, prioritetni projekti koji će biti financirani u programu Srbija-Hrvatska bit će oni iz područja održivog ekonomskog razvoja, zaštite životnog okoliša i projekti

kaže Cvejić. »Potrebno je proširiti znanje onih ljudi koji se bave turizmom i kulturom, kao i poljoprivredom. Daje se potpora i onim aktivnostima kojima se podiže svijest o pitanjima životnog okoliša, kao i onima koje su usmjerene prema, na primjer, sprečavanju i kontroli poplava, sprečavanju prekograničnog zagađivanja, sigurnosti hrane itd. Provođenje mjere 'Ljudi ljudima' potiče kontakte, komunikaciju i suradnju mjesnih tijela uprave unutar prekogranične regije i to osobito onih organizacija koje pružaju potporu ženama i ugroženim skupinama.«

Prema njegovim riječima, za projekte ekonomskog razvoja i zaštitu životnog okoliša maksimalan iznos po projektu je 200.000 eura, a minimalni 50.000, dok će se za projekte »Ljudi ljudima« maksimalno odobravati po 50.000, a minimalno 30.000 eura.

STROGA PRAVILA: Član tima tehničke podrške za program Srbija-Hrvatska *Milan Marjanović* kaže kako je, u odnosu na programe s Mađarskom, Rumunjskom ili Bugarskom, u programu s Hrvatskom prednost u tome što se s obiju strana granice govori međusobno razumljivim jezikom, te je zbog toga i olakšano pronalaženje partnera s druge strane granice i međusobna komunikacija. Međutim, jezik na kojem se projekti moraju pisati isključivo je – engleski.

»Želim naglasiti kako je jako

važno projekt napisati i predati u predviđeno vrijeme«, kaže Marjanović. »Ako u natječaju piše da rok istječe tog i tog datuma u 16 sati, onda se to ne može uraditi u 16 sati i 1 minutu. Taj sigurno neće biti prihvaćen i tu nema nikakve tolerancije. Takva su pravila. I potrebno je znati da se projekti ne predaju ovdje u Srijemskoj Mitrovici, nego isključivo u Zagrebu, gdje je sjedište Zajedničkog tehničkog tajništva programa Srbija-Hrvatska.«

Raspisani natječaj ostaje otvoren 90 dana i u tom roku treba u potpunosti pripremiti, napisati i predati projekt.

»Ukoliko natječaj bude raspisan do konca ove ili početkom iduće godine, o projektima će se odlučivati sredinom godine, a novac će onima kojima bude odobren, na račune sjesti do studenog iduće godine«, kaže načelnica Odjela za programe prekogranične suradnje u Ministarstvu financija Republike Srbije *Mirjana Nožić*. »Važno je znati da novac odobren subjektima u Srbiji mora biti potrošen u Srbiji, a onaj odobren subjektima u Hrvatskoj mora biti utrošen u Hrvatskoj. Nema prelijevanja novca iz države u državu.«

Mirjana Nožić dodaje kako se novac može trošiti za kupovinu robe i opreme isključivo podrijetlom iz zemalja EU, odnosno iz zemalja koje koriste IPA programe, a osim Srbije to su - Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina i Turska.

Savjetovanje u Srijemskoj Mitrovici bilo je prvo u nizu mnogih koja će biti održavana do isteka roka prvog natječaja, a i kasnije. Nazočni su bili predstavnici različitih organizacija, udruga i lokalnih samouprava i iz Vojvodine i iz graničnih županija u Hrvatskoj. Treba naglasiti i to da su, barem u ovom prvom kontaktu s programom Srbija-Hrvatska, sudjelovali službeni predstavnici različitih gradova i općina u Vojvodini, ali ne i iz Subotice i Sombora, gdje živi najveći broj vojvodanskih Hrvata.

Zvonimir Perušić

Primjeri projekata

Primjer prvi: Na granici između Austrije i Mađarske uz pomoć IPA programa izgrađena je Panonska vatrogasna služba, koja od požara štiti područja u objema državama. Lokalne su vlasti svojevremeno uočile problem: kad jaka vatra gori s jedne strane granice, tamošnja vatrogasna jedinica nije sposobna sama se izboriti s požarom, a najbliža druga vatrogasna jedinica u toj zemlji udaljena je 50 kilometara. Da u slučaju požara ne bi čekali kolege sunarodnjake udaljene 50 kilometara, što bi često bilo i prekasno, predstavnici dvaju susjedskih mjesta sjeli su, osmislili i napisali projekt, predali ga EU, odobreno im je 870.000 eura, te su zajednički izgradili vatrogasnu službu dovoljno veliku da podmiri potrebe i s jedne i s druge strane granice, na obostranu korist.

Primjer drugi: Na granici između Češke i Njemačke od 1996. do 1998. godine rekonstruirana je, u okviru IPA programa, tvornica za preradu otpadne vode. Tvornica se nalazi na češkom teritoriju, a u nju se ulijeva otpadna voda i iz Češke i iz Njemačke, tamo se pročišćava, a onda se odlijeva u rijeku. I jednima i drugima od koristi je pročišćavanje otpadne vode, a Češkoj je korist još i veća, jer tvornica zapošljava njenu radnu snagu.

Kontakt

E-mail adresa ureda u Srijemskoj Mitrovici je darko.cvejic@mfin.sr.gov.yu, a informacije se mogu dobiti i na telefon: 022 617835.

Stevan Mačković, ravnatelj Historijskog arhiva Subotica

Nismo naučili ništa od učiteljice života – historije

*Pogubljenja strijeljanjem na Senčanskom groblju izvršena su bez suđenja pred vojnim ili pravosudnim tijelom **
*Kako je bilo moguće okriviti dijete koje ima trinaest godina da je ratni zločinac? **
Mogli smo sačuvati mnogo ljudskih života i uštedjeti mnogo energije i kapitala, a nismo

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Komemoracija žrtvama iz 1944. godine održana je na Dan mrtvih kod spomenika »Ptica slomljenih krila« na subotičkom Senčanskom groblju. S povjesničarom Stevanom Mačkovićem razgovarali smo o tragičnim događajima nakon oslobođenja Subotice od fašizma, kada su na Senčanskom groblju bez suđenja pogubljeni ljudi i djeca za koje se nekada tvrdilo da su ratni zločinci. Jedna od tema razgovora bio je i rad Historijskog arhiva Subotica u čijim se fondovima i zbirkama nalaze dokumenti koji svjedoče o životu u gradu i okolici.

HR: Zbog čega je na Senčanskom groblju u Subotici koncem 1944. godine pogubljeno 852 osoba od 12 do 80 godina starosti?

Taj događaj datira u vrijeme nakon što su 10. listopada partizani i crvenoarmejci oslobodili Suboticu od fašizma. Uspostavljala se nova vlast, a u prvom je razdoblju vojna uprava bila mjerodavna vlast u svim vojvođanskim mjestima oslobođenim od fašizma, pa tako i u Subotici. Komande gradskih vojnih uprava zapravo su radile po direktivama OZNA-e, Odjeljenja zaštite naroda, kako se tada zvala služba državne sigurnosti. Komande gradskih vojnih uprava radile su na uspostavi normalizacije života u mirnodopskim uvjetima, prije svega rješavanja opskrbe građana životnim namirnicama u oskudici, ali se i obračunavalo s ratnim neprijateljima, od kojih su mnogi etiketirani kao »ratni zločinci« ili »unutarnji neprijatelji« – bez suđenja i iznošenja dokaza za takve tvrdnje. Pogubljenja strijeljanjem na Senčanskom groblju izvršena su bez suđenja pred vojnim ili pravosudnim tijelom. Znači, komanda gradske vojne uprave imala je moć odlučivanja o životu ili smrti bez suđenja. Kao »opravdanje« je važio atrocitet prema pripadnicima fašističkih snaga, a na udaru su se našli i civili, uglavnom pripadnici mađarske i njemačke nacionalnosti, čije su matične države pripadale Sili osovine ili Trojnom paktu u Drugom svjetskom ratu. Strijeljanka na Senčanskom groblju u Subotici bila su čin osvete.

HR: Postoji li u Historijskom arhivu Subotice relevantna građa za istraživanje pogubljenja na Senčanskom groblju?

Samo je u fragmentima sačuvana relevantna arhivska građa koja svjedoči o tom razdoblju, no ne i izravno o tim pogubljenjima. Jako je teško dokumentirano utvrditi podatke o tim tragičnim događajima, jer nitko

nije vodio evidenciju o osobama koje su strijeljane. Zadnje sustavno i cjelovito istraživanje vodenom o ratnim žrtvama u razdoblju Drugog svjetskog rata u Subotici provedeno je krajem devedesetih godina, a kao rezultat istraživanja objavljena je knjiga Imenik žrtava II. svjetskog rata na području subotičke općine. U knjizi su navedena i imena nekih od strijeljanih na Senčanskom groblju. Teško je govoriti o pogubljenima. Iako je kontekst posve različit, uzmimo primjer Srebrenice. Egzekutori nisu pravili spiskove strijeljanih osoba. Dakle, i u slučaju pogubljenja na Senčanskom groblju, indirektno se utvrđivao identitet strijeljanih osoba, putem svjedočanstava rodbine ili po prijavama smrti matičnom uredu puno godina kasnije, jer članovi njihovih obitelji dugo vremena nisu smjeli javno podsjetiti na izvršeno pogubljenje. Vlasti su tvrdile kako su strijeljani ratni zločinci. Bilo je slučajeva da je susjed ukazivao na susjeda kao »pomagača« fašističkih snaga, a zbog osobne osvete, o čemu postoje svjedočanstva. Stradali su nevini, radilo se to na poticaj vlasti, a mnogi su bili revnosni u tome. Kako je bilo moguće okriviti dijete koje ima trinaest godina da je ratni zločinac? A ima mnogo djece od 15, 16 i 17 godina koja su tako završila svoje živote.

HR: Iako se o Bačkoj najčešće misli kao o stereotipnoj idiličnoj slici, bilo o velikih stradanja na ovim prostorima. Subotička sinagoga stoji kao nijemi svjedok proteklog stoljeća i jedne tragične prošlosti. Što je sve pridonijelo da židovska zajednica gotovo nestane u Subotici?

Subotički su Židovi najviše stradali u Drugom svjetskom ratu, jer su vršene deportacije u logore smrti. U Subotici ih je prije rata bilo do 4000, a prema podacima iz 1953. bilo ih je do 300 stanovnika. Evo i jednog primjera: gradske vlasti za 1934. operiraju podatkom da grad ima 102.133 stanovnika, od toga 3739 Židova, u unutarnjem dijelu grada 3640 stanovnika i 99 stanovnika na vanjskom teritoriju grada i da po vjeroispovijesti ima 3685 »Izraelićana« u unutarnjem dijelu i 102 na vanjskom teritoriju. Nakon završetka Drugog svjetskog rata većina preživjelih subotičkih Židova odlazi u Izrael. Podsjetimo se na slučaj iseljavanja braće Ruff,

koji su 1917. godine u Subotici otvorili tvornicu za proizvodnju bombona. Braća Ruff, kako je to nalogao postupak iseljavanja, morala su ispuniti izjave o odricanju od jugoslavenskog državljanstva i oni to čine listopada 1950. godine. Nakon toga su im i preostale nekretnine bile nacionalizirane kao stranim državljanima.

S useljeničkom vizom, u velikom valu iseljavanja subotičkih Židova 1949.-1950. godine, i oni odlaze u Izrael.

HR: Prije Drugog svjetskog rata Nijemci su činili najbrojniju nacionalnu manjinu u Jugoslaviji. Koliko Nijemaca ostaje živjeti u Vojvodini nakon završetka rata?

U Jugoslaviji je 1921. godine bilo 505.710 Nijemaca, a od toga u Bačkoj 173.796 Nijemaca. Logori za Nijemce raspušteni su 1948. godine, a ukupno 24.491 Nijemac dobiva jugoslavensko državljanstvo, dok ostali podnose molbe za iseljavanje u Njemačku. Prema popisu iz 1951. godine, u Vojvodini je živjelo 26.294 državljana njemačke narodnosti. Iseljavanje Nijemaca će se nastaviti i u sljedećem razdoblju. Zbog razvijenog osjećanja neravnopravnosti s ostalim narodnostima i »besperspektivnosti« njemačke manjine u daljnjem društvenom razvoju, 80 posto svih Nijemaca izrazili su želju za napuštanjem Jugoslavije.

HR: Osjeti li i danas posljedice odlaska iz Subotice više od stotinu hrvatskih intelektualaca nakon represije režima početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća?

Hrvatska zajednica trpjela je stalne pritiske koji su se očitovali i kroz demografske gubitke, a slabila je

đanska »separatistička birokratija«, a optuživani su i kao izdajnici Kosova i srpsva.

HR: Pitanje je staro, ali izgleda uvijek aktualno. Stari su Latini rekli kako je povijest učiteljica života. Može li nas povijest poučiti?

Stara latinska poslovice kaže tako, ali ako sagledamo što nam se dugo-

iz više razloga. Počevši od snažne »mađarizacije« – asimilacije u razdoblju prije Prvog svjetskog rata, a koja je upravo najviše utjecala na elitu, gospodarsku, ali i intelektualnu, preko pritisaka »srbizacije« prije Drugog svjetskog rata, a i nakon tog rata, tako da se intenziviranje takvih elemenata represije nakon događaja početkom sedamdesetih uklapaju u taj proces. Zapravo se treba diviti vitalnosti i opstojnosti Hrvata s ovih prostora. Ne znam da su radena historiografska istraživanja te problematike, no možda je to više pitanje za jedan multidisciplinarni pristup, sociološki, demografski i povijesni.

HR: Koliko su ideologijske matrice utjecale na stradanje Srba u Vojvodini?

Bilo je stradanja Srba u razdoblju između 1941. i 1944. godine, a nakon toga oštrica novouspostavljenog režima nije bila usmjeravana prema njima po toj nacionalnoj, već po ideologijskoj matrici: optuživani su kao informbirovci, rankovićevci, liberali, kao vojvo-

dilo u posljednjih dvadeset godina, od 1988. do 2008. godine, od tzv. »antibirokratske revolucije« pa do danas, mišljenja sam da nismo učili od učiteljice života – historije, a da jesmo, odavno bismo bili u članstvu Europske Unije. Ovako, čeka nas dug i mukotrpan put do članstva. Mogli smo sačuvati mnogo ljudskih života i uštedjeti mnogo energije i kapitala, a nismo, jer nismo naučili ništa od učiteljice života – historije.

HR: Među sedam graditeljskih čuda Srbije, čitatelji tjednog »Magazina« lista »Politika« odabrali su i subotičku Gradsku kuću. Kakav značaj ima ova nagrada za naš grad?

Ovu nagradu treba kapitalizirati za dobro Subotice, jer je, uz jezero Palić, subotička Gradska kuća turistički potencijal. Sva veća vojvođanska mjesta imaju gradske kuće, ali je subotička Gradska kuća doista izuzetan spoj zanata i umjetnosti. Sagrađena je u tada modernom stilu – mađarskoj varijanti secesije. Izgradnja Gradske kuće bio je skup i zahtjevan projekt, a podignuta

je u kratkom roku, od 1908. do 1910. godine, ali su majstori još dvije godine ukrašavali njene interijere. Za izgradnju Gradske kuće najzaslužniji je tadašnji energični gradonačelnik *Károly Biró*.

HR: Koje su karakteristike društveno-kulturnog konteksta vremena u razdoblju kada je građena subotička Gradska kuća?

Društveno-politički kontekst je bio okvir koji je omogućio provedbu volje gradonačelnika Biróa da se podigne takva impozantna građevina. Bilo je to »zlatno doba« Subotice. Na početku ulaska u 20. stoljeće živjelo se u uređenom

u odnosu na proletere i moguće je da je tada postojao neki izraz kojim ih je puk nazivao, ali postoji velika razlika između ondašnjih industrijalaca i današnjih tajkuna. Tadašnji industrijalci, moćni ljudi, nisu dolazili do bogatstva preko noći, nego je njihov uspon rezultat truda i rada mnogih generacija koje su uspjele oploditi kapital. Generacijski su prenosili te tečevine, radeći i gradeći.

HR: Što je zadaća organizirane arhivske službe, kao što je subotički Historijski arhiv?

Naš se arhiv stara o arhivskoj građi, obrađuje je i štiti, te

Gradsko načelstvo slobodnog kraljevskog grada – Subotica, 1941.-1944., te fond: Gradski narodni odbor – Subotica, 1944.-1955. Dokumenti koji se nalaze u sklopu fondova i zbirki svjedoče o životu u gradu i okolici, a osim arhivskih fondova značajne su i sačuvane karte i planovi grada. Najstariji originalni dokument koji se čuva u Historijskom arhivu Subotica je plemićka diploma *Jánosa Szencija*, koja datira iz 1658. godine. Naš je zadatak adekvatno zaštititi arhivsku građu koja se čuva kod nas: obradom i sređivanjem, mikorfil-movanjem i digitaliziranjem sredenih fondova i zbirki, a poseb-

s: Državnim arhivom u Osijeku, Državnim i Gradskim arhivom u Budimpešti, kao i Županijskim arhivom u Kečkemetu i Segedinu, odnosno Sentešu. Ove smo godine, 23. rujna, organizirali »I. subotički arhivski dan«, jer su izravni kontakti arhivskih ustanova i kolega iz zemlje i inozemstva zaposlenih u njima, i njihova neposredna suradnja i razmjena iskustava – dragocjeni. Organizirali smo ovu manifestaciju u namjeri okupljanja eminentnih stručnjaka za područje arhivistike i vođenja rasprave o temama koje su aktualne. Za prvi »Arhivski dan« odabrana je tema o statusu arhiva i arhivske službe i problematici u praksi. Na manifestaciji su sudjelovale i kolege iz Mađarske, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. U okviru međunarodne suradnje večeras, 7. studenoga, predstaviti ćemo publikaciju Arhiva Čongradske županije »Naselja, stanovnici i turski posjednici Segedinskog sandžaka 1570. godine«. Riječ je o turskom popisu poreznih obveznika i turskih posjednika, dakle, po imenima i prezimenima može se utvrditi koji su narodi živjeli u području Segedinskog sandžaka, koji je obuhvaćao i Suboticu i dio podunavlja do Srijema. Sljedeća promocija u okviru međunarodne suradnje bit će održana već 20. studenoga, kada će se predstaviti dva izdanja Državnog arhiva u Osijeku: »Zavičajnici Grada Osijeka 1901.-1946.« i »Knjiga o vinu«, prijevod rukopisa iz 1779. godine, s njemačkog jezika, koji je pronađen u kapucinskom samostanu u Osijeku.

Jednostavno, cilj međunarodne suradnje je unapređenje struke. Nastojimo se uključiti u suvremene tijekove u našoj struci. Historijski arhiv Subotica vidljiv je na internetu. Na svojim web stranicama dajemo osnovne informacije o svome radu i aktivnostima i o arhivskoj građi koja se čuva.

HR: Spremate li nova izdanja u okviru nakladničke djelatnosti?

Upravo radim na pripremi novog broja našeg časopisa »Ex Pannonia«, a u pripremi je monografija o povelji »Liberia regiae civitatis Maria-Theresiopolis«, kojom se 1779. godine naš grad proglašava slobodnim kraljevskim gradom. Original ovog dokumenta pohranjen je u subotičkom Historijskom arhivu.

društvu, a odvijao se procvat građanske kulture u tom razdoblju Austro-Ugarske Monarhije, što je i omogućilo realizaciju tako velikog projekta. To vrijeme karakterizira i ekspanzija umjetnosti i umjetničkog obrta koji nalaze svoj upečatljivi izraz u austrijskom i mađarskom historicizmu i secesiji. O arhitektonskom i umjetničkom razvoju u tom dobu svjedoči i subotička Gradska kuća.

HR: Napisali ste knjigu »Industrija i industrijalci Subotice 1918.-1941.«. Je li i u to vrijeme postojao profil »biznismena«, koji se danas naziva »tajkunom«?

Razdoblje o kojemu sam pisao u svojoj knjizi o industriji i industrijalcima Subotice karakterizira kapitalizam u svom osnovnom obliku. Industrijalci su tada, naravno, bili neusporedivo nadmoćniji

zadovoljava znanstveno-istraživačke i privatno-pravne potrebe i zahtjeve stranaka i istraživača, u prvom redu na polju historiografije. Prvo razdoblje arhiviranja započinje u Subotici 1743. godine, kada se počinje voditi organizirana gradska administracija i tako se počinje čuvati arhivska građa koja time nastaje. No, to još nije pravi arhiv, to je pismohrana nastala radom administrativnih tijela. Historijski arhiv Subotica počeo je s radom 1947. godine. Najstariji i najznačajniji fondovi koji se čuvaju kod nas su: Magistrat povlaštene kraljevsko komorske varoši – Sent Marija, Subotica, 1743.-1779., Magistrat slobodnog kraljevskog grada – Subotica, 1779.-1849., Gradsko vijeće slobodnog kraljevskog grada – Subotica, 1861-1918., kao i fondovi: Gradsko poglavstvo – Subotica, 1918.-1941.,

na briga našeg arhiva je pravilna zaštita arhivske građe u nastajanju. U našoj instituciji postoji čitaonica i sve zainteresirane stranke, kao i istraživači, mogu nam se obratiti.

HR: Nastoje li Historijski arhiv Subotica izgraditi praksu primjerenu modernom dobu?

Postoje promjene u modernoj arhivistici koje se primjenjuju kroz norme međunarodnih arhivističkih organizacija, čemu se moramo prilagođavati, a svjedoci smo i napretka informacijskih tehnologija, kao i drugačijeg shvaćanja prava na dostupnost informacija. Nažalost, tijekom devedesetih godina naš arhiv nije sudjelovao u međunarodnoj suradnji. Počevši od 2003. godine, uspostavljeni su kontakti i realizirane su uzajamne posjete, kao i sudjelovanje na stručnim skupovima i konferencijama

Paneuropski naftovod – dvojbe i pitanja

Projekt poštuje ekološke standarde?

*Paneuropski naftovod je dužine 1400 kilometara, transportirat će naftu iz istočne zone Crnog mora prema europskom tržištu * Dužina trase naftovoda kroz Srbiju bit će oko 300 kilometara i predviđeno je da prođe kroz Vojvodinu * Godišnji kapacitet naftovoda bit će između 60 i 90 milijuna tona*

U Novom Sadu je održana Međunarodna konferencija o izgradnji Paneuropskog naftovoda od Konstanca do Trsta. Paneuropski naftovod je dužine 1400 kilometara, transportirat će naftu iz istočne zone Crnog mora prema europskom tržištu. »Crno zlato« trebalo bi se prevoziti od postojećih naftnih terminala kroz Rumunjsku, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju do Italije. Dužina trase naftovoda kroz Srbiju bit će oko 300 kilometara, a prema projektima i studijama izvodljivosti, koji su do sada rađeni, predviđeno je da koridor prolazi kroz Vojvodinu.

»Godišnji kapacitet naftovoda bit će između 60 i 90 milijuna tona, a procijenjeni troškovi iznose oko 3,5 milijarde dolara, dok će gradnja kroz Srbiju koštati oko 300 milijuna dolara. Točna trasa naftovoda kroz Srbiju još uvijek se ne zna, ali 70 posto trase bio bi već postojeći objekt s Jadranskog naftovoda Novi Sad-Omišalj, dok će se za oko preostalih 30 posto naknadno dogovoriti. Svakako ćemo uraditi i studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš, jer vodimo računa o ekologiji«, rekla je glasnogovornica JP »Transnafta« Maja Lončar. »Transnafta« je poduzeće koje je zaduženo ovaj projekt realizirati kroz Srbiju.

U Republičkom odboru za zaštitu životnog okoliša kažu kako sve zemlje trebaju ovaj projekt sagledati s ekološke strane, a naročito kako će naftovod utjecati na okoliš. Izgradnjom naftovoda domaće će rafinerije imati veću sigurnost, jer će se stvoriti mogućnost snabdijevanja naftom iz dva smjera.

»Izgradnja naftovoda može biti pogubna, a i ne mora, po životni okoliš. Mi želimo znati koje su moguće posljedice i, ako ih ima, na vrijeme ih otkloniti. Cilj je kod ovako velikih projekata ne gledati samo ekonomsku dobit, nego i ekološku stranu priče«, objašnjava predsjednica Vojvodanske zelene inicijative Ruža Helać.

Samo dogovaranje i lobiranje oko ovog projekta traje već četiri godine i sada se nalazi u fazi početka realizacije. Ukoliko sve bude teklo po planu naftovod bi počeo s radom 2011. godine.

SLOVENIJA SE PREMIŠLJA, ZAGREB ZA: Od svih zemalja koje su uključene u projekt izgradnje Paneuropskog naftovoda, jedino se Slovenija protivi, jer bi gradnja imala negativne posljedice za njen okoliš. Ovim projektom je zamišljeno naftu dopremati u srednju i zapadnu Europu iz kaspiske regije, odnosno Azerbajdžana, Turkmenistana i Kazahstana. Prednost Paneuropskog naftovoda, osim toga što bi zemlje sudionice uštedjele 30 milijuna

Koristiti obnovljive izvore energije

»Budući da se predviđa kako nafte neće biti za nekoliko desetljeća, postavlja se pitanje zašto se pravi naftovod. S druge strane, trebamo se okrenuti obnovljivim izvorima energije, jer Slovenija, Hrvatska i Vojvodina imaju pogodno tlo za taj oblik proizvodnje energije«, objašnjava predstavnik Saveza ekoloških pokreta u Sloveniji Boža Dukić. U Sloveniji inače 25 posto stanovništva koristi obnovljive izvore energije.

dolara na transportu, jest i to što bi on pozitivno utjecao na životni okoliš, jer se pretpostavlja da bi smanjio broj tankera koji plove Jadranskim morem, a samim tim i zagađenje.

S druge strane, nakon pet godina priprema, analiza i dogovora, prošle je godine u Zagrebu

zu 2002. godine, a nakon mjesec dana je u Bukureštu potpisan protokol između Hrvatske, Rumunjske i Srbije. U lipnju, godinu dana kasnije, na osnovi potpisanog protokola u Bukureštu formiran je Međudržavni komitet za praćenje realizacije projekta. U razdoblju 2003.-2006. godine, ovaj projekt je prolazio kroz različite faze. U tom razdoblju pojavljuju se ekološke nevladine udruge u Hrvatskoj i Sloveniji koje osporavaju projekt.

»Mi smo imali otpor i prema projektu 'Družba-Adrija', kojim su se trebale povezati luke u Krku s čuvenim naftovodom Družba. Glavni problem je bio što se u oba projekta koristi luka Omišalj kao eksportna luka gdje tankeri trebaju prije tankiranja nafte ispustiti prljave balastne vode iz svojih utroba u more. Rok trajanja naftovoda je oko 40 godina, ali iako je to dobar posao, trebaju biti pri gradnji poštovani ekološki standardi i što manje tankera u Jadranskom moru«, kaže Vjeran Piršić iz udruge »Ekokvarner«.

Na petom zasjedanju Međudržavnog komiteta, koje je održano u svibnju 2005. godine, došlo je do spomenutog odustajanja Slovenije, u proljeće iduće godine obavljeno je potpisivanje Memoranduma o razumijevanju u Trstu.

Sve strane su saglasne da je izgradnja PEOPA dobar posao, ali samo ako se poštuju svi europski ekološki standardi.

S. I.

potpisana multilateralna deklaracija o Paneuropskom naftovodu Konstanca-Trst. Organizatori zagrebačkog skupa tada su ovaj projekt naslovili: »Jugoistočna Europa – energetska most između Rusije, Mediterana, kaspiske i bliskoistočne regije i Europske Unije«.

POVIJEST PANEUPOPSKOG NAFTOVODA: Potpisivanje ugovora između predstavnika Vlade Republike Hrvatske i USTDA agencije o izradi studije opravdanosti izgradnje naftovoda Konstanca-Omišalj-Trst obavljeno je u kolovo-

Problem je u Sloveniji i Italiji, tvrdi Pančić

Ivica Pančić iz Odbora za zaštitu okoliša u Hrvatskoj na konferenciji je rekao kako su pojedini projekti u Hrvatskoj propali zbog neusuglašavanja interesa i nespremnosti investitora da ispune dodatne ekološke standarde.

»Tih par projekata su bili dobri, ali nije vođena briga o ekologiji i tu smo napravili pogrešku. Projekt Paneuropskog naftovoda nije upitan za Hrvatsku, on postoji, ali je problem na primjer u Sloveniji, s obzirom da nema razvijen civilni sektor, što svakako ide u korist investitora. Problem bi mogla biti i Italija«, ističe Pančić.

Završena jesenska sjetva

Velika ulaganja – neizvjestan prihod

*Visoki troškovi sjetve ove će jeseni poljoprivredne proizvođače natjerati da u većem broju koriste vlastito sjeme * Optimalni rok za sjetvu pšenice je od 5. do 25. listopada * Koliko će na proizvodnji u trenutačnim okolnostima izgubiti ili zaraditi, poljodjelci će znati idućeg ljeta*

Nova sjetva pšenice je većim dijelom završena, a »stara« pšenica još uvijek nema kupca. Dio pšenice proizvođačima još nije ni plaćen. Prošle je godine pšenicom bilo zasijano 462.000 hektara, a ovogodišnji rod procjenjuje se na oko 2,1 milijuna tona, od čega oko 800.000 tona predstavlja višak. Troškovi skladištenja se gomilaju, što je dovelo u pitanje i kvalitetnu provedbu jesenske sjetve.

Ove godine trebalo bi biti zasijano najmanje 550.000 hektara, što bi bilo dovoljno i za podmirenje domaćih potreba i za izvoz. Na vođanskim poljima zasijano je oko 300.000 hektara, a oko jesenske sjetve u velikom poslu bio je i *Tomica Vojnić Mijatov*, poljodjelac iz Tavankuta. Proteklih dana užurbano je radio na poljima, kako bi sjetva bila što uspješnije i u zadanim rokovima privedena kraju. Osim na zasijane površine u Tavankutu, Tomičini putovi svakidašnje vode i u Malu Bosnu, gdje se nalazi salaš i veći dio obradivog zemljišta. Kao i kod ostalih poljodjelaca koji žele nekako osigurati dobre prinose, tako je i na njegovim njivama zastupljeno više vrsta biljnih kultura. »Od ukupno 56 jutara, što vlasti-

tih, što uzetih u zakup, uzgajam na trećini žitarice, odnosno pšenicu, ječam i tritikale, dok su na dvije trećine posjeda zastupljeni kukuruz i suncokret«, objašnjava Tomica navodeći, kako vodi računa i o plodoredu, odnosno sijanju različitih kultura na istom zemljištu, čime se, kako kaže, čisti zemljište i ne umnažaju štetočine, koje nisu iste kod različitih usjeva.

POVEĆANJE TROŠKOVA SJETVE: Kako će taj za zemlju značajan posao biti obavljen ovisi, prije svega, od financijske »snage« poljodjelaca i njihove spremnosti osigurati kvalitetno sjeme, gnojivo i naftu. Proizvođači, kao po pravilu, u svaku sjetvu ulaze s nesigurnošću jer, kako kažu, urod ovisi od neba, a njihovi radovi od cijena repromaterijala. I pred ovogodišnju jesensku sjetvu cijene su povećane, a ratari već sada imaju kalkulaciju da će sjetva pšenice ove jeseni biti skuplja za 80 do 100 posto.

Visoki troškovi sjetve ove će jeseni poljoprivredne proizvođače natjerati da u većem broju koriste vlastito sjeme i minimalno troše mineralna gnojiva ili će se opredijeliti za neizvjesne paritetne aranžmane u razmjeni s prerađivačkom industrijom.

»Sjetva je iz godine u godinu sve skuplja, a finalni proizvodi ne prate te cijene. Sa sadašnjom cijenom pšenice od 11 – 12 dinara po kilogramu domaći proizvođači mogu samo pokriti troškove proizvodnje«, ističe Vojnić Mijatov dodajući, kako je za sjetvu koristio sjeme koje je ljetos, nakon žetve, namijenio za tu svrhu. »Cijena sortnog sjemena je poskupjela i obično ga poljodjelci nabavljaju zaduživanjem u banci ili paritetno u odnosu 1:2,4, odnosno za 100 kg sjemena trebaju sljedećeg ljeta dati 240 kg pšenice«. To Vojnić Mijatov ne želi raditi, već se koristi starinskim i jeftinijim načinom,

a to je pročišćavanje sjemena od vlastite pšenice pomoću tzv. trijera ili selektora - od djeda naslijeđene naprave s početka 20. stoljeća.

Osim sjemena, veliki problem jesenske sjetve su i visoke cijene mineralnih gnojiva i nafte, a, prema procjenama, za sjetvu hektara pšenice potrebno je 60 litara dizela D-2 i 500 kilograma mineralnog gnojiva.

Prošlogodišnje zalihe kukuruza i njegova niska otkupna cijena uvjetuju da se kilogram mineralnog gnojiva plaća s 10 kilograma kukuruza što u ukupnom zbroju predstavlja ulaganje između 50 i 60 tisuća dinara - koliko je potrebno izdvojiti za jedan hektar površina pod pšenicom. Također, ovogodišnji prihodi od prodaje suncokreta zanemarivi su, kada se usporedi njegova otkupna cijena i veliko povećanje cijena inputa.

Prema njegovim riječima cijene gnojiva porasle su 100 posto, nafte za više od 50 posto - radi čije se nabave za jesensku sjetvu morao zadužiti. »Stručnjaci iz 'Agrozavoda' dolaze nekoliko puta vršiti analizu zemljišta i sukladno tome savjetuju me o vrsti mineralnog gnojiva koje trebam primjenjivati. Želio sam prije sjetve tretirati ze-

Visoki troškovi sjetve ove će jeseni poljoprivredne proizvođače natjerati da u većem broju koriste vlastito sjeme i minimalno troše mineralna gnojiva ili će se opredijeliti za neizvjesne paritetne aranžmane u razmjeni s prerađivačkom industrijom.

mljište kvalitetnim gnojivom, kako bi prinost bio što bolji. Međutim, radi toga sam se morao zadužiti u banci, jer trenutačna situacija u poljodjelstvu ne ostavlja nam drugog izbora, osim možda prodati dio gazdinstva», smatra Vojnić.

NEVOLJE UVJETOVANE PRIRODNI ČIMBENICIMA:

Optimalni rok za sjetvu pšenice je od 5. do 25. listopada, iako se ona može sijati i po svršetku tog roka, odnosno do prvih dana studenoga, što često ipak rezultira manjim prinosima. Uzrok tomu je hladnoća, koja uzrokuje smrzavanje dijela posijanog sjemena. Stoga se u kasnijoj sjetvi obično prakticira povećana količina sjemena.

Probleme poljodjelicima mogu donijeti i dulja razdoblja suša, pojava korova, kao i različite štetočine, protiv čega se moraju boriti različitim pesticidima.

Ukoliko se uspiju izbjeći nevolje poput navedenih, prema Tomićinim riječima, u mjesecima nakon sjetve, za razliku od kukuruza, na poljima zasijanim pšenicom i nema puno brige i posla do proljeća, kada se vrši prihrana zemljišta azotnim gnojivom.

PRIHODI TEK IDUĆE GODINE: Koliko će na proizvodnji u sadašnjim okolnostima izgubiti ili zaraditi, poljodjelnici će znati idućeg ljeta, kada urod budu ponudili tržištu. »Kada usjevi dobro rode - cijene su niske, pa teško možemo vratiti onoliko koliko smo uložili. Naši proizvodi iduće godine sigurno neće poskupjeti u toj mjeri koliko je to slučaj s naftom i gnojivom«, kaže Vojnić Mijatov navodeći, da poljodjelstvo zahtijeva kontinuirana ulaganja tijekom cijele godine, a na prihode se, nažalost, čeka skoro godinu dana nakon sjetve.

Tomica Vojnić Mijatov

Ratarima su potrebna sredstva za novi ciklus proizvodnje koja nemaju, a nemoguće je doći do novca prodajom ovogodišnjeg uroda u inozemstvu, dok je u Srbiji ponuda velika, a tražnja gotovo da i ne postoji. Naime, cijena žita je u Srbiji i na svjetskim burzama ove godine pala zbog izuzetno dobrog uroda, ali je i dalje domaća pšenica skuplja nego ona u inozemstvu, zbog malih subvencija za proizvodnju. **POMOĆ DRŽAVE:** Pšenica je roba kao i sve drugo i njezina cijena ovisi o ponudi i tražnji. Ukoliko je proizvodnja profitabilna i proizvođači nalaze svoj interes, oni će sijati.

Svojevrсна pomoć proizvođačima je državna subvencija iz agrarnog proračuna, u iznosu od 10.000 dinara po hektaru, iako je, tvrdi Vojnić Mijatov, mnogi još uvijek nisu ni dobili.

Tomica i njegova osmeročlana obitelj živi isključivo od poljodjelstva, koje osim navedenih troškova, obuhvaća i troškove održava-

nja i nabave mehanizacije, kako bi obrada bila što učinkovitija i kvalitetnija. Međutim, jedan traktor i prateća oprema, koji im dobro služe jer se redovito održavaju, za poslove u polju nisu uvijek dovoljni. »Kombajn ili berač dobro bi

kovi radne snage, jer se u organskoj proizvodnji sve radi ručno.

Tomičina obitelj je brojna, pa ne bi trebalo biti naročitih problema oko radne snage i podjele poslova. Međutim, svatko od djece ima svoje obveze, koje je katkad teško

»Oprobao sam se u ekološkom uzgoju biljnih kultura, ali sam ove godine odustao od toga, jer ne mogu pokriti ni troškove certifikacije prijelaznog razdoblja u trajanju od tri godine, koji su me koštali 350 € po hektaru«, ističe Vojnić Mijatov

nam došli, ali ih nažalost ne možemo priuštiti, već u vrijeme žetve ili berbe moramo platiti pružanje ovih usluga ljudima koji ih posjeduju«, kaže Vojnić Mijatov, koji i sam s raspoloživom mehanizacijom uslužno radi, kako bi ostvario dodatne prihode.

Problemi manjih proizvođača nisu strani niti onima većima, smatra Tomica, navodeći da i oni imaju glavobolje i nesanicu, ali ne radi starog traktora već otplate velikih iznosa kredita za kupnju suvremene mehanizacije, koji stižu na naplatu neovisno o visini prinosa i otkupnih cijena usjeva.

U suvremene trendove uplovio je i Tomica, kada je prije dvije godine započeo s organskom proizvodnjom, koja je, tvrdi, još uvijek za naše uvjete pretenciozna zamisao. »Oprobao sam se u ekološkom uzgoju biljnih kultura, ali sam ove godine odustao od toga, jer ne mogu pokriti ni troškove certifikacije prijelaznog razdoblja u trajanju od tri godine, koji su me koštali 350 € po hektaru«, ističe Vojnić Mijatov dodajući, kako umjesto troškova kemijskih preparata, postoje troš-

uskладiti. Okupe se, kaže, kada su u pitanju veći poslovi, pa sve ide lakše i brže, ali za bavljenje poljodjelstvom mladi baš i ne pokazuju otvoreni interes. Tomica je optimističnog uvjerenja da će se, i glede toga, nešto vremenom promijeniti. **ČEKA LI PROIZVOĐAČE PŠENICE VEDRIJE NEBO?:** Kašnjenje otkupa pšenice i nejasna politika subvencioniranja mogli bi utjecati na smanjenje interesa poljodjelaca za sijanje ove biljne kulture. Smatra se da bi se Ministarstvo poljoprivrede pred jesensku sjetvu trebalo jasno opredijeliti - hoće li i na koji način stimulirati proizvodnju? Jedno od mogućih rješenja bilo bi formiranje zaštitne cijene pšenice od strane države, što je uobičajeni mehanizam u svijetu.

Očekuje se da će u idućoj godini, ukoliko Srbija postane zemlja kandidat za članstvo u EU, biti otvorena i mogućnost da iz europskih fondova proizvođači dobiju i puno veća poticajna sredstva, samo se treba odlučiti što se želi poticati i što su prioriteti u poljoprivrednoj proizvodnji.

Marija Matković

Mirko Miković, ravnatelj F travel televizije

Širimo se i na prostor susjednih zemalja

Teritorij Srbije je u potpunosti pokriven, a sada slijedi ulazak u programski sustav Hrvatske i Mađarske

Razgovor vodio: Dražen Prčić

O dnedavno, pokraj već postojećih lokalnih televizijskih postaja, u Subotici je s radom počela još jedna TV kuća, F travel, specijalizirani domaći kanal koji se isključivo bavi turizmom i putovanjima. Televizijski program ove postaje možete gledati na 42. kanalu subotičke kablovske mreže, a diljem Vojvodine i Srbije gledateljstvo je pokriveno putem ostalih lokalnih kablovskih distributera. O planovima razvoja i koncipiranju uvijek zanimljive programske sheme porazgovarali smo s *Mirkom Mikovićem*, ravnateljem ove u nas jedinstvene televizijske postaje.

Što je, u najkraćem, F travel televizija i kako je nastala na našim prostorima?

U pitanju je specijalizirani televizijski program koji se bavi isključivo promocijom i prezentacijama putovanja i turizma na prostorima naše države. Radimo po licenci svjetskog Travel Channela koji se emitira na TV postaji Discovery, što znači da smo u obvezi pridržavati se određenih tehničkih standarda i programskih formi.

Kada je u eter krenuo prvi program ove televizijske kuće?

Službeni programski start imali smo 17. prosinca prošle godine, počinjajući preko KCL televizije koja je preuzimala dva sata našeg programa u tzv. time sharingu.

Na kojim se sve televizijskim kanalima danas može gledati program F travel televizije?

Ulaskom u sustav Digi satelitske platforme danas emitiramo program od ponoći do 10 sati svakoga dana, pokrivajući kompletan

prostor Srbije, koji podrazumijeva negdje oko 125.000 korisnika ovog digitalnog satelitskog sustava i prisutni smo putem lokalnih kablovskih distributera u 43 grada. Od prije nekih mjesec i pol dana, na subotičkoj kablovskoj televiziji građani nas mogu gledati na 42. kanalu.

Koliko sada dnevno emitirate programa?

Na subotičkoj kablovskoj televiziji, i na 60 posto teritorija Vojvodine, plus cijela Šumadija, imamo cjelodnevni program u trajanju od 24 sata.

Kako se i na koji način pravi program F travel televizije?

U Subotici se nalazi centrala naše televizijske kuće, sva potrebna logistička podrška i tehnički kapaciteti, kao i studio koji se nalazi na 5. katu Otvorenog sveučilišta. Trenutačno ovdje imamo 15 ljudi koji su izravno uključeni u radno funkcioniranje F travel televizije, a postoji i nekoliko punktova diljem Srbije: u Somboru, Zrenjaninu,

Novom Sadu, Zaječaru, Čačku, Kraljevu i konačno, Beogradu. Zaposleni i honorarni djelatnici zaduženi su za praćenje svih turističkih događaja i manifestacija diljem zemlje, pripremajući priloge o njima koji se poslije emitiraju na programu naše TV kuće. Ovisno o potrebi i načinu rada nekada su to već gotovi prilozi spremni za emitiranje, ili se pak šalje sirovi materijal koji se potom u našoj montaži dodatno obrađuje i priprema za programsku shemu.

Kakav je, primjerice, sadržajno program ove televizijske kuće?

U pitanju su ponajprije reportažni programi s puno korisnih informacija o predjelima i objektima koji se snimaju, potom slijede raznovrsne programske vijesti o određenim događanjima ili najave predstojećih pretežno turističkih manifestacija, također dio našeg programa rezerviran je za marketinški dio u kojemu se turističke organizacije i pojedinci mogu predstavljati i reklamirati u javnosti. Glede

samog sadržajnog dijela programa nastojimo da bude raznovrstan i zanimljiv našem gledateljstvu, pa tako primjerice upravo pripremamo seriju priloga na temu kako praktično i jeftino provesti vikend na nekoj od brojnih turističkih destinacija u zemlji. Hoće li to biti pješačenje, planinarenje, vožnja biciklom ili možda jedrenje, sve ovisi o osobnim afinitetima. U našoj zemlji, ali i u zemljama u neposrednom okruženju poput Hrvatske i Mađarske, ima zbilja puno lijepih odredišta koja mnogi još nisu uspjeli niti vidjeti, a naša je želja ponajprije slikom ih približiti našem gledateljstvu.

S kojim sve televizijskim kućama ostvarujete programsku suradnju?

Imamo zbilja lijepu i kvalitetnu suradnju s nekoliko televizijskih kuća poput RTS-a, RTV-a, s televizijskom Prizma (Kuršumlija) i TV5 iz Niša, s kojima redovito razmjenjujemo programski materijal, a od nedavno imamo uspostavljenu suradnju sa Zuglo TV iz Budimpešte.

Hoće li se prekogranična suradnja razviti i na prostorima susjedne Hrvatske?

Upravo sam prošlog vikenda boravio u Osijeku gdje sam potpisao ugovor s Digi Croatia, koji pokriva cijeli teritorij Hrvatske i već početkom sljedećeg mjeseca bit ćemo uključeni u taj sustav emitiranja programa. U tijeku su i pregovori s HRT-om, u svezi s logističko-tehničkom pomoći, kao i u svezi s uključanjem u kablovske sustave u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Đakovu i još nekim hrvatskim gradovima. ■

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

Priopćenje za javnost

Na sjednici Upravnog odbora Fonda za kapitalna ulaganja Autonomne Pokrajine Vojvodine održanoj 3. studenoga 2008. godine, donesene su odluke o odobravanju dodatnih sredstava, preusmjeravanju sredstava, promjeni naziva projekata i financiranju novih projekata.

Odluke UO Fonda za kapitalna ulaganja važne su za realiziranje projekata koji su u tijeku ili će biti realizirani na području Grada Subotice.

Dodatna sredstva u ukupnom iznosu od 32.793.987,59 dinara, osigurana su za renoviranje i adaptaciju Gradskog muzeja, izgradnju kanalizacije u Ulici Braće Radić, rekonstrukciju daljinskog grijanja i izgradnju ceste na području prigradskih i gradskih mjesnih zajednica.

Preusmjerena sredstva u visini od 74.368.109,03 dinara bit će korištena za izgradnju zapadnog magistralnog vodovoda i paralelnog sekundarnog cjevovoda, magistralnog vodovoda povezujućeg Suboticu – Palić, asfaltiranje ulica, proširenje kapaciteta azila za pse i mačke lugalice, izradu projektno-tehničke dokumentacije za infrastrukturno opremanje Industrijskog parka, kao i za izradu projektno-tehničke dokumentacije za izgradnju, adaptaciju i infrastrukturno opremanje više objekata u prigradskim mjesnim zajednicama.

Promjena naziva projekata izvršena je u ukupnoj visini od 149.000.000,00. a odnosi se na izgradnju Doma kulture

u Bačkim Vinogradima, izgradnju magistrane vodovodne mreže na Paliću i eksproprijaciju i nastavak izgradnje Y - kraka puta E-75.

Za nove projekte odobrena su sredstva u visini od 303.898.698,10 dinara, i to za adaptaciju Doma MZ Mali Bajmok, nastavak izgradnje hrama svetog Proroka Ilije na Paliću, prenamjenu kino dvorane »Lifka«, adaptaciju Dispanzera za plućne bolesti, plinifikaciju Stomatološke poliklinike, projektno-tehničku dokumentaciju za infrastrukturu novih radnih zona, projektno-tehničku dokumentaciju za zračnu luku Bikovo, te izgradnju i sanaciju lokalnih cesta.

Ovim odlukama Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine osigurano je racionalno korištenje ranije odobrenih sredstava, za projekte koji zbog objektivnih razloga neće biti realizirani tijekom 2008. godine, ali i financiranje novih projekata od kapitalnog značaja za Grad Suboticu.

Sjednica Gradskog vijeća

Na 12. sjednici Gradskog vijeća, utvrđen je prijedlog odluke o uvjetima i načinu snabdijevanja toplotnom energijom. Ovaj prijedlog usuglašen je sa Zakonom o energetici, kojim je predviđeno da je Toplana »energetski subjekt«, a potrošači »kupci« toplotne energije.

Po ovoj odluci, kupci koji nemaju zaključen ugovor s Toplanom imaju obvezu zaključiti ga u roku od godinu dana od stupanja ove odluke na snagu. U istom roku Toplana je obvezana donijeti tarifni sustav koji će utvrditi elemente za obračun i način obračuna cijene toplotne energije. Za dvije godine Toplana treba odrediti kriterije za utvrđivanje cijene toplotne energije za korisnike u stanju izuzetne socijalne potrebe.

Utvrđen je i prijedlog odluke o osiguravanju poslovnog prostora za rad političkih stranaka, po kojem poslovni prostor Grada mogu koristiti

političke stranke koje imaju vijećničku skupinu, sudjeluju u formiranju vijećničke skupine ili imaju vijećnika koji nije član niti jedne vijećničke skupine. Grad Subotica osigurava korištenje poslovnog prostora i političkoj stranci koja ima narodnog zastupnika u Skupštini Republike Srbije ili zastupnika u Skupštini AP Vojvodine.

Gradsko vijeće smatra opravdanim proširenje područja Slobodne zone »Subotica«, koje je ovo poduzeće uputilo kao zahtjev Skupštini Grada kojim se povećava mogućnost razvoja zone.

Donesen je i zaključak o utvrđivanju potrebe izučavanja mađarskog jezika kao jezika društvene sredine, kao izbornog predmeta u odjelima na

srpskom i hrvatskom jeziku u osnovnim školama u Subotici. Gradsko je vijeće prihvatilo da Direkcija za izgradnju općine Subotica dalje skrbi o spomen česmi »Subotički olimpijci«, koju su na javnoj površini na početku Aleje maršala Tita izgradili poduzetnik Miodrag Bardić i udruga građana »Za grad«.

Na sjednici je također prihvaćen i program za izradu plana detaljne regulacije Vodozahvata 2, čime će se osigurati izgradnja tvornice vode na 78 hektara zemljišta, kao i program detaljne regulacije središta grada, Zone 3. Nakon usvajanja od strane Skupštine Grada, spomenuti programi bit će na javnom uvidu.

Sve odluke s današnje sjednice Gradskog vijeća bit će upućene Skupštini Grada na razmatranje i donošenje.

Radovi u središtu Subotice

IN MEMORIAM

U subotu 18. listopada, u Starom Žedniku je održana sveta misa na latinskom jeziku za nedavno preminulog profesora Rudolfa Kolara. Profesor Kolar je krenuo u osvajanje »bijelog svijeta« sa žedničkog salaša i postigao je vrhunsko akademsko obrazovanje na sveučilištima u zemlji i inozemstvu. Bio je istinski erudit i veliki pedagog. Njegovi učenici iz žedničke osnovne škole sjećaju se njegovih predavanja koja su plijenila, a neki su imali priliku da im on bude i profesor u subotičkoj gimnaziji. Osim toga, profesor Kolar je nastojao podići i

kulturnu svijest svojih učenika, tako da je organizirao posjete mnogim opernim i kazališnim predstavama u Novom Sadu i Beogradu.

Osobito je volio svoju mater snaš-Kristu s kojom je provodio lijepe dane u obiteljskoj kući u Starom Žedniku i u vrtu u kojem je bilo i po nekoliko stotina ruža. Prije tri godine na prvom susretu studenata Staroga Žednika održao je nadahnuuto predavanje o uvjetima i načinu studiranja u vrijeme kada je on bio student.

Kada smo se sreli 10. kolovoza ove godine na gradskoj Dužijanci, rekao je: »Pozdravi sve Žedničane«. Tada nismo mogli niti pomisliti da je to naš posljednji susret.

Kata M. Ostrogonac

Izložba fotografija »Njen prijatelj«

Kampanja za prevenciju raka dojke

U ponedjeljak 3. listopada, u vestibulu Gradske kuće otvorena predstavljena je izložba fotografija »Njen prijatelj« kao dio edukativne kampanje posvećene svim ženama koje su imale rak dojke i onima koji su bili uz njih u najtežim trenucima. Izložba obuhvata fotografije poznatih ličnosti i njihovih prijatelja koji su se liječi-

li od raka dojke, ukazujući da je dijagnoza raka dojke početak veoma emotivnog i često zastrašujućeg puta, te da je ženama neophodno da znaju da na tom putu nisu same. Kampanja »Njen prijatelj« Dobrotvornog fonda Katarine Rebrače, fotografa Nebojše Babića i kompanije Roche, dio je globalne kampanje »Breast Friends«, čiji je osnovni cilj da se ukaže

Katarina Rebrača

na neophodnost ranog otkrivanja raka dojke, a u slučaju da bolest postoji – potrebe suočavanja s njom, upoznavanja bolesti i vrste tumora, kako bi se primijenila adekvatna terapija.

Konkretni cilj kampanje je da se do kraja ove godine kupe tri digitalna fiksna mamografa za tri najveća instituta za onkologiju – u Srijemskoj Kamenici, Beogradu i Nišu. Otvorenju izložbe i kasnijem skupu u gradskoj vijećnici nazočili su, između ostalih, voditeljica kampanje Katarina Rebrača, pokrajinski tajnik za zdravstvo Atilla Csengeri i državni tajnik Ministarstva zdravlja Tomislav Stantić.

Izložba »Njen prijatelj« organizirana je u suradnji sa subotičkom Općom bolnicom i lokalnom samoupravom.

D. B. P.

Svjetski dan borbe protiv šećerne bolesti

Povodomobilježavanja Svjetskog dana borbe protiv šećerne bolesti u Savjetovalištu za dijabetes u Domu zdravlja u Subotici bit će organiziran niz akcija. Savjetovalište za dijabetes, otvoreno u okviru Preventivnog centra Doma zdravlja, nalazi se na Segedinskom

putu broj 42, u zgradi ambulate 6, telefon 546-237.

U petak 14. studenoga, od 7,30 do 11 sati bit će sprovedena akcija mjerenja vrijednosti šećera u krvi te popunjavanje upitnika za procjenu rizika za obolijevanje od šećerne bolesti. Popunjavanje ovog upitnika preporuča se svim osobama starijim od 40 godina bar jednom u tri godine, a mladima po želji ili po procjeni liječnika. Na ovu akciju se posebno pozivaju sugrađani srednje životne dobi, svi oni koji odavno nisu mjerili vrijednosti šećera u krvi, i oni koji znaju da su pod velikim rizikom za obolijevanje od ove bolesti. Savjetovalište za dijabetes je otvoreno u veljači ove godine i namijenjeno je svim osobama oboljelim od dijabetesa (bilo da su na

dijeti, tabletama ili insulinu), svim osobama koje su pod povećanim rizikom za obolijevanje od ove bolesti, ali i zdravim osobama koje o dijabetesu žele saznati nešto više.

dr. Marija Mandić

7. studenoga 2008.

Sjećanje na nastradale

U nedjelju 2. studenoga, na Dušni dan na Senčanskom groblju na parceli 44, kod spomenika »Ptica slomljenih krila« održana je komemoracija žrtvama, koje su 1944. godine strijeljane na istom tom mjestu. Ova parcela se

Dolinszky iz Evangelističke crkve i predstavnik muslimanske zajednice Kuradli Fetiš. Predstavnik židovske zajednice nije bio nazočan zbog bolesti. Nazočnima se obratio i predsjednik Skupštine grada Subotice Jenő Maglai.

nalazi na samom kraju Senčanskog groblja, u udubljenju (jami) gdje su na stravičan način ubijene 852 osobe, među kojima i kompletne obitelji.

Na ovome se mjestu nalazi zid na kom su uklesana imena poginulih, a njihovi najmiliji godinama se nisu mogli javno prisjećati svojih pokojnika.

Ovom prilikom okupljeni su palili svijeće i donosili cvijeće, te se prisjećali stradalih. Priređen je kulturni program u kom je sudjelovala i Nevena Mlinko, koja je kao predstavnik hrvatske zajednice recitala stihove pjesme »Oporuka«. Također je održano i ekumensko bogoslužje u kom su sudjelovali u ime Katoličke crkve – István Dobai na mađarskom jeziku, Andrija Kopilović na hrvatskom jeziku, József Miocs na njemačkom jeziku. Također, sudjelovali su i predstavnici drugih vjerskih zajednica: Katalin Surányi Réti iz Reformatske crkve, Árpád

U zimu 1944. godine na parceli 44 na Senčanskom groblju strijeljane su 852 osobe, stare od 12 do 80 godina, uglavnom mađarske, njemačke i hrvatske nacionalnosti. Među tim žrtvama, za koje se tvrdilo da su ratni zločinci, bilo je i djece, među njima i dvanaestogodišnje djevojčice, koje nisu skrivile nikakav zločin. Nasilno su dovođeni na ovo mjesto iz 18 okolnih mjesta, dok je najveći broj žrtava bio iz Subotice i Bajmoka. U Općini Subotica za vrijeme Drugog svjetskog rata stradalo je 2000 Židova, 1600 Mađara, 1300 Srba, 1300 Hrvata – Bunjevaca, 600 Nijemaca, 150 Crnogoraca i 50 osoba drugih nacionalnosti.

Pokraj mnogobrojnih političkih stranaka i vijeća, vijence su položili i predstavnici hrvatske zajednice, predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

7. studenoga 2008.

Jeans party

U subotu, 8. studenoga, u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« (Preradovićeve broj 4) bit će održana disko večer pod nazivom »Jeans generacija je najjača nacija«. Ova večer je rezervirana za domaću i stranu glazbu (rok) '80-ih godina, a ulaznica je 150 dinara. Početak je u 21 sat.

Prodaju se lažni imenici

Nepoznate osobe u Vojvodini predstavljaju se kao uposlenici »Telekoma« i neovlašteno prodaju lažni CD s telefonskim imenikom, obavještava Telekom Srbija i upozorava građane. Također, Telekom moli građane da ne nasjedaju na ovu ponudu, te da zahtijevaju identifikaciju svake osobe koja nudi ovakve usluge i koja se predstavlja kao uposlena osoba ove kompanije. Također, Telekom poziva građane da svaki slučaj neovlaštene ponude prodaje određenih usluga prijave mjerodavnim tijelima MUP-a Srbije.

Predstava za hendikepiranu djecu

Utorak, 18. studenoga, s početkom u 20 sati u prostorijama ustanove Abraka-dabra u Subotici bit će održana predstava »Francuski poljubac«.

»Abraka-dabra« je ustanova za djecu i mladež koja je blago ometena u razvoju, te je predstava, koja će se održati, humanog karaktera.

Predstava »Francuski poljubac« nastala je na osnovi neobjavljenog istoimenog romana *Dajane Diverno* i u njoj, pokraj autorice, glume: Pero Peić Tukuljac (kao batler Bernar) i Predrag Opalić (kao Žak Van Depardi). Ulaz je slobodan.

Skup liječnika

Edukativni skup Društva liječnika Vojvodine održat će se 11. studenoga u prostorijama Srpskog liječničkog društva u Ulici Petefi Šandora br. 7 s početkom u 19 sati. Teme ovoga skupa su: »Osnovni principi prevencije dijabetičnog stopala«, »Suvremena terapija dijabetesa inzulinskim analogima« i »Alfalipoiniska kiselina u liječenju dijabetičnog stopala«.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04) i članka 24. Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« br. 5/05...06/07), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta, »PROTAGONUS« d.o.o, Nikole Kujundžića br. 6 - Subotica, podnio zahtjev za davanjem suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš Projekta »Wellness centar s apartmanima«, na katastarskoj čestici broj 1390/1 k.o. Palić, općina Subotica.

Suglasno članku 20, stavak 2 i 3, Zakona o procjeni utjecaja na okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša osigurat će javni uvid u predmetnu Studiju u razdoblju od 07. 11. 2008. do 27. 11. 2008. godine u prostorijama Stare gradske kuće, II. kat - ured 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj Studiji o procjeni utjecaja na okoliš bit će održana 1. 12. 2008. godine u 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu

Održan VIII. sajam automobila Auto Show – Novi Sad

Na Novosadskom sajmu održan je VIII. sajam automobila »Auto Show – Novi Sad«. Od 21. listopada do nedjelje, 26. listopada, između ostalog, bilo je predstavljeno 37 premijera modela automobila, od kojih su neki bili prvi put predstavljeni u jugoistočnoj Europi. Svečano otvorenje proteklo je u ozračju slogana VIII. sajma automobila – »Sigurna strast«. Zabavnim programom, defileom oldtajmera i manekenki predstavljeni su povratak u prošlost i pogled u budućnost, ljepota sigurnosti, ali i izazov strasti.

Sudeći po broju prodanih novih putničkih i lakih komercijalnih vozila tijekom prošle godine, automobilsko tržište u Srbiji napreduje laganim koracima. S preko 46.000 prodanih automobila u 2007. godini, bilježi se rast od oko 6 posto u poređenju s 2006. godinom. Značajno mjesto u ukupnoj prodaji vozila zauzima i Sajam automobila »Auto Show – Novi Sad«.

Već je postalo uobičajeno da se gotovo svi izložbeni modeli prodaju tijekom sajma, što, uz kontinuirano uvođenje novih pratećih programa i usluga, omogućava da »Auto Show – Novi Sad« bilježi iz godine u godinu kvalitativan i kvantitativan rast svih pokazatelja uspješnosti, osvajajući najviše ocjene posjetitelja. Tijekom razvoja sajam putničkih i teretnih vozila profilirao se u grupu značajnih mjesta za unapređenje prodaje i omogućava izlagačima uspješan pristup tržištu, a posjetiteljima uvid u ukupnu ponudu svjetske automobilske industrije na jednom mjestu.

Pokraj promicanja novih modela četverokotača, koji su predstavljeni neposredno poslije salona automobila u Frankfurtu, posjetitelji su bili u prilici vidjeti i novitete u teretnom programu, kao i pratećim granama automobilske industrije. Poslije salona u Frankfurtu, na VIII. sajmu automobila u Novom Sadu su prvi put u jugoistočnoj Europi predstavljeni najnoviji modeli marki »peugeot«, »renault«, »mitsubishi« i nova »mazda«.

Sadržina izlaganja bila je sljedeća – putnička vozila, teretna vozila (kamioni, laka dostavna vozila, vozila posebne namjene), autobusi i minibusovi, motocikli, skuteri, mopedi i bicikli, kamp-prikolice, rezervni dijelovi i alati, auto-servisna oprema, goriva i maziva, auto-kozmetika, pneumatici, audio i video oprema za vozila, zaštita za vozila (alarmni uređaji), osiguranje, lizing, kreditiranje, stručna literatura (katalozi, časopisi, magazini) i garažna vrata.

Posjetitelji su tijekom šest sajamskih dana, na 10.000 četvornih metara, imali priliku vidjeti 37 premijera, kao i aktualne, popularne i nove modele najpoznatijih proizvođača.

Igor Kušeta

Zahvala za plodove

U nedjelju, 26. listopada, u župi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni služena je svečana misa u zahvalu za plodove. Misu je predvodio župnik vlč. Željko Avgustinov.

Mnoštvo vjernika zahvaljivalo je Bogu molitvom i pjesmom, dok su mladi u nošnjama na oltar prinosili križ, Bibliju, uskršnju svijeću, brašno, žito, šećer, kukuruz i druge darove. Misi je bio nazočan i ravnatelj Osnovne škole »Ivan Milutinović« Ivan Stipić, koji je svima poželio mnogo uspjeha u školi.

Provala u Gubecu

U dva navrata, tijekom prošloga tjedna i posljednji put u utorak 28. listopada navečer, nepoznati su počinitelji provalili u prostorije HKPD-a »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu, koje se nalaze u sklopu Doma kulture u Tavankutu i tom prigodom načinili štetu na ulaznim vratima. Prigodom ovih provala nepoznati su počinitelji otuđili dio kompjutorske opreme, plakete i priznanja Društva ostavljajući za sobom nered, kako u prostorijama tako i u svečanoj dvorani Doma kulture. Cijeli slučaj prijavljen je policiji, koja je obišla prostorije Društva.

L. S.

Biciklom do fakulteta

Studenti doktorskih studija na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu došli su na ideju izgraditi garažu za bicikle. Ideju o ovom projektu dobili su gledajući primjere razvijenosti biciklističkog prometa zapadnoeuropskih zemalja, kao i nekih zemalja u regiji, poput Hrvatske i Makedonije.

»Početna točka od koje bi krenuli prema promoviranju biciklističkog prometa, kao jednog konkurentnog oblika prijevoza, je osiguranje parkinga za bicikle, zbog toga što je krađa bicikala jedan od glavnih uzroka zbog čega se bicikl rijetko koristi kao oblik prijevoza. Izgradnja parkinga se planira ispred Fakulteta tehničkih nauka«, objašnjava koordinator projekta Vladimir Mrkajić.

Sudionici projekta su proveli anketu koja je imala za cilj utvrđivanje stanja biciklističkog prometa na FTN-u i da se uvidi - jesu li studenti zainteresirani koristiti bicikl kao prijevozno sredstvo? Anketirano je 500 studenata i oko 400 nastavnog i nenastavnog osoblja.

»Za početak smo uradili prijedlog projekta kojim bi se izvršila adaptacija već postojećeg biciklističkog parkirališta ispred FTN-a. Treba biti postavljena nadstrešica, novi držači bicikala, rasvjeta i video nadzor«, kaže Mrkajić.

S. I.

7. studenoga 2008.

U Somboru je u tijeku izgradnja Kuće pomirenja

U funkciji edukacije i karitativnog rada

Humanitarna udruga Nijemaca »Gerhard« iz Sombora osnovana je 1999. godine. Prije osnutka cilj je bio okupiti njemačku nacionalnu manjinu, kako bi ta redovita okupljanja poprimila karitativni oblik. Danas udruga poseban značaj pridaje edukaciji, očuvanju nacionalnog identiteta, očuvanju vjere, kulture i humanitarnoj djelatnosti. Predsjednik udruge *Anton Beck* kaže kako njihov humanitarni rad obuhvaća rad preko cijele godine sa starima, bolesnima i siromašnima.

Anton Beck sa suradnicima

»Preko cijele godine radimo s ovim ljudima. Teškim, ekstremnim slučajevima dajemo dva, tri puta godišnje humanitarnu pomoć, a božićni dar samo u Somboru i okolici dobiva preko

550 obitelji. Organizator je *Robert Lahr* rodom iz Kucure, malog sela pokraj Vrbasa. On se još kao dijete zarekao kako će, ako se uspije izvući iz logora i ako sve preživi, jednoga dana kada bude imao svojih sredstava pomagati stare zemljake.«

Robert Lahr je na humanitarnom polju angažiran preko deset godina, sakuplja donacije, te u Vojvodinu stižu ogromne količine prehrambenih artikala, kemikalija za higijenu i kućanstvo i drugo, te se sva sredstva podijele sugrađanima.

HUN »Gerhard« broji preko 550 članova i to je najveća organizacija Nijemaca u Vojvodini, a po aktivnostima i najjača, što je dokazala i Svjetska udruga Donau Nijemaca. Zahvaljujući tome je dobivena »Kuća pomirenja s Bogom«, koja se gradi u Somboru blizu crkve Svetog Križa. Predstavnici Svjetske udruge su vidjeli kako HUN »Gerhard« radi u veoma oskudnim prostorijama, te su tvrtka »Regnauer« i *Franz Wessinger*, koji je podnio najveći teret organizacije, u gradu Rosenheimu organizirali da ova udruga Nijemaca dobije kuću.

Naziv objekta »Kuća pomirenja s Bogom« nije slučajna, donatori su smatrali kako je taj naziv sasvim odgovarajući, jer biti pomiren s Bogom znači biti pomiren i s ljudima. Ova kuća neće biti otvorena samo za njemačku nacionalnu manjinu, već i za druge manjine s ovih prostora.

Kuća pomirenja s Bogom

»Moram naglasiti kako u posljednjih nekoliko godina iznimno lijepo surađujemo s manjinama u Somboru, a na prvo i glavno mjesto stavljam hrvatsku i mađarsku nacionalnu manjinu. Za ovu kuću želimo reći kako je to kuća kršćana i kršćanstva, a u tom smislu ima kontakt i s pravoslavnim vjerom, jer kršćanstvo je poteklo od jednog korijena i jednog Boga. U toj bi kući njemačka nacionalna manjina imala svoj ured s nekoliko podgrupa, a kršćanske zajednice će imati stalno otvorena vrata za održavanje vjerskih skupova, duhovnih vježbi i raznih seminara. Prostor za takve skupove će postojati jer ćemo imati jednu ogromnu dvoranu, jednu dvoranu srednje veličine i jednu malu dvoranu. Tu će biti i četiri ureda, kuhinja, trpezarija i sanitarni čvor i jedan poseban ured namijenjen Caritasu, odnosno karitativnoj djelatnosti.«

Projekt Kuće pomirenja s Bogom je širokog dijapazona, pa će se tako raditi i s mladeži, starijima i jako starima. Namjera je ovog projekta baviti se starima i bespomoćnima, ljudima koji su na ulici i djecom bez roditelja. Te će kategorije u Kući pomirenja imati poseban status.

Zlatko Gorjanac

Sajam zapošljavanja

Sajam zapošljavanja, peti po redu, a drugi u Gradu Somboru kojeg je organizirala somborska filijala, održan je u prošli petak u Sokolskom domu. Više od 200 radnih mjesta je ponudilo 46 poslodavaca, a zainteresiranost za ovaj sajam je pokazao veliki broj nezaposlenih, te je Zavod

za zapošljavanje tijekom listopada strankama izdavao upute da bi se na sajmu okupili brojni nezaposleni i oni koji traže promjenu posla. Šefica odsjeka za posredovanja *Radomirka Žiža* je izjavila da njihovo iskustvo u dosadašnjem organiziranju sajma govori kako je ovo najefikasniji oblik direktnog posredovanja, gdje se poslodavci i nezaposlena lica

susreću na jednom mjestu. Dosadašnji rezultati su pokazali da se preko 15 posto nezaposlenih uposli zahvaljujući sajmu. Somborska filijala broji preko 6000 nezaposlenih osoba, dok na nivou okruga, koji pokraj Sombora pokriva i Apatin, Odžake i Kulu, na posao čeka 21.000 nezaposlenih.

Na Sajmu zapošljavanja u Somboru ponuđeni su razni poslovi za - metalske radnike, bravare, zavarivače, tesare, tehnologe, gipsare, radnike kuharske struke, administrativne radnike, ekonomiste i nekvalificirane radnike.

Z. G.

Odgovornost pri upravljanju otpadom

Učetrvtak, 30. listopada, u velikoj dvorani Gradske vijećnice održana je tribina o razvijanju javne svijesti u funkciji upravljanja otpadom. Organizator tribine bilo je JKP »Čistoća« iz Sombora, a voditelj ravnatelj ovog poduzeća *Andrija Penzeš*, koji je u svome izlaganju naglasio kako rizici u životnom okolišu mogu proisteci kao posljedica djelovanja čovjeka ili prirode, s tim što se na prirodu može utjecati samo donekle, dok se na djelovanje čovjeka može itekako utjecati. Cilj ovog projekta je obučiti kadrove i razvijati svijest, te stvarati preporuke za akcije koje bi povećale razinu svijesti najšireg stanovništva oko problema životnog okoliša, osobito kod djece i mladih, kod kojih se stvara osnova za akcije i upravljanje otpadom. Općina Sombor je sudionik projekta »Plan upravljanja otpadom u regiji sjeverozapadne Bačke«, kojim je predviđeno da u Somboru bude jedan od 29 regionalnih deponija. Jedna od osnovnih stvari na kojima će se plan zasnivati jest selekcija otpada na izvoru, neutralizacija opasnog otpada, a bit će primijenjeni i drugi tretmani.

Grad Sombor ima 259 godina dugu tradiciju upravljanja otpadom, a na ovoj tribini su se okupili predstavnici Zapadnobačkog okruga, predstavnici ekoloških udruga, te učenici osnovnih i srednjih škola.

Z. G.

HKPD »Matoš« u Plavni dobio svoj amblem Simbolički korak naprijed

Deset mjeseci od osnutka Predsjedništvo HKUPD »Matoš« usvojilo je konačan izgled amblema Društva. Ideja o izradi amblema potekla je u povijesno-istraživačkom odjelu koji vodi *Kata Pelajić* a ona je i predložila njegov izgled. Ideju je osmislio i grafički obradio *Petar Zovak* iz Bezdana, koji je podrijetlom iz Plavne. U radu na izradi amblema kao simbola Društva, ali i samog kraja u kojem je boravio, *Petar Zovak* je koristio svoje kreativne sposobnosti i tehnološke mogućnosti računala.

Amblem se sastoji od četiri polja, a svako od njih je znakovito i simbolizira određeno područje djelovanja udruge, kao i karakteristike samog mjesta i žitelja Plavne. U gornjem lijevom polju tambura i knjiga predstavljaju kulturnu, umjetničku i prosvjetnu djelatnost Društva. U gornjem desnom polju kružnim pletrom i crvenim kvadratićima predstavljena je povezanost naše zajednice s maticom i očuvanje našeg identiteta. U donjem lijevom polju orač u narodnoj nošnji simbolizira glavno zanimanje žitelja ovoga kraja – poljodjelstvo. U donjem desnom polju jelen ukazuje na ovaj kraj okružen šumama, bogatim raznolikom divljači i poznatim po lovu i lovištu. Jelen, uz to, predstavlja napredak i opstojnost, što bi se moglo odnositi na našu zajednicu i samo kulturno-umjetničko društvo.

Tvorac amblema nije izostavio predstaviti duboku povezanost našeg naroda s vjerom, što je prikazao žutim križem koji se nalazi u samom središtu i čini okosnicu ovog znaka. U amblemu dominiraju boje vrlo bliske Društvu ali i cijeloj našoj zajednici – crvena, bijela i plava. Plava boja u pozadini simbolizira i rijeku Dunav koja protječe pokraj Plavne i spaja nas s našom matičnom državom. Donji dio amblema obrubljen je pletrom koji na osobit način uljepšava njegov cjelokupni izgled.

Ovim projektom HKUPD »Matoš« je realizirao gotovo cijeli plan i program rada za ovu godinu. Ostaju još dvije aktivnosti: organiziranje književne večeri i gostovanje u Sonti u okviru »Šokačke večeri«, a u tijeku je tiskanje članskih iskaznica i uređenje prostorije za budući rad. Naravno, ženski pjevački zbor, u suradnji sa župnom zajednicom, počinje pripreme programa za Božićne blagdane.

Zvonimir Pelajić

Svi sveti u Sonti

Blagdan Svih Svetih dan je kada palimo svijeće za sve najmilije koji više nisu s nama, ali i za sve svece. Crkva već 1200 godina slavi 1. studenoga ovu svetkovinu, točnije od 1827. godine, kad je papa Grgur IV. odredio da se na ovaj dan u cijeloj Crkvi na svečani način obilježi spomen svih svetih. Ta je svetkovina zapovjedni blagdan u Katoličkoj crkvi i spomen svih, proglašanih i neproglašanih svetaca, koji su svoj život posvetili Bogu i proživjeli ga u duhu i po zahtjevima Evanđelja, a u korist bližnjih. U subotu, 1. studenoga, sončansko groblje bilo je puno onih koji su dan posvetili najmilijima, čije su duše otišle iz svagdanjega svijeta. Mnogi Sončani sa svih strana Europe slili su se na mjesno groblje kako bi se paljenjem svijeća i usrdnom molitvom prisjetili dragih pokojnika.

I. Andrašić

Aktivnosti Savjeta

VAJSKA – Prošlo je više od dva mjeseca od izbora novoga Savjeta MZ Vajska, a zbog odlaska u mirovinu bivšega tajnika *Ivana Kontre*, od 1. rujna na to je mjesto postavljen *Momir Svorcan*. Od 13 članova Savjeta jedanaestero su pripadnici koalicije okupljene oko DS-a. Za predsjednika je izabran *Stevo Starović*, koji je i predsjednik MO DS-a Vajska. »Od prošlog Savjeta naslijedili smo odnose koji su bili pomalo nedefinirani i nastojimo ih svesti u okvire demokracije. U ovom selu nitko se i nikada više ne smije osjetiti po bilo kojoj osnovi oštećen samo zbog svojega nacionalnoga, vjerskoga, ili socijalnoga statusa«, kaže predsjednik *Starović*. Tajnik nam navodi aktivnosti Savjeta u oblasti infrastrukture. »Dovršena je kapela na groblju, koja je započeta u mandatu prošloga Savjeta. Predana je na uporabu crkvama, a održavanje ide na teret MZ. Ukoliko vrijeme dopusti, prije zime namjeravamo postaviti ogradu oko groblja i pješačku stazu. Riješili smo i višegodišnji problem Vajske, uredili smo deponij smeća. Crkvama smo odobrili po 100.000 dinara, realizacija se očekuje ovih dana. U planu nam je i uređenje parka i tržnice, a Vatrogasni dom je već u fazi renoviranja. Organizacijama kulture, kojima se do sada pomagalo davanjem dvorane bez nadoknade, ubuduće moramo pomoći i sredstvima sukladno svojim mogućnostima«, kazao je tajnik *Svorcan*.

I. Andrašić

Crkva bez vlage

VAJSKA – U crkvi sv. Jurja u tijeku su radovi na sanaciji vlage, te na renoviranju krova. Vajštanski župnik vlč. *Josip Kujundžić* uspio je prikupiti sredstva potrebna za ove zahvate. »Bilo je krajnje vrijeme za saniranje vlage u zidovima crkve. Osnovni radovi su obavljeni, u zidove je ubačena izolacija i sad predstoji razdoblje sušenja od najmanje dva mjeseca. U tijeku je i sanacija krova, koji je već sklon prokišnjavanju, a dinamika aktivnosti ovisit će od vremenskih uvjeta. Nakon završetka ovih radova pristupit ćemo i cjelovitom unutarnjem uređenju, koje će, nadam se, biti dovršeno do mlade mise našega sumještana *Dragana Muharema*«, kazao je vlč. *Josip Kujundžić*.

I. Andrašić

Renoviranje Vatrogasnoga doma

VAJSKA – Renoviranje Vatrogasnoga doma Vajska je u tijeku. Trenutačno se uređuje prostor u prizemlju, koji će biti dan na uporabu Lovačkom društvu. Po riječima tajnika MZ *Momira Svorcana*, nakon uređenja prizemlja, bit će renovirana i višenamjenska dvorana na katu, u kojoj se, iako je neuvjetna, sada odvijaju sve društvene aktivnosti sela, čime će Vajska dobiti odista reprezentativan ugostiteljski objekt. Potrebe subjekata kulture bit će riješene vraćanjem u posjed Mjesnoj zajednici zgrade bivšega kina i njezinim renoviranjem.

I. Andrašić

Prošloga vikenda diljem Srijema obilježen blagdan Svih svetih

Posjet rodnom kraju

Od normalizacije međudržavnih odnosa izbjegli Gibarčani svakoga 1. studenoga obilaze grobove svojih najmilijih u Srijemu

Blagdan Svih svetih je dan kada se Katolička crkva diljem svijeta spominje svih svojih svetaca i blaženika, ali i svih drugih koji su svojim životom i djelom dosegli tu razinu a nisu beatificirani. U kršćanskome se svijetu slavi još od 4. stoljeća, kada su u Srijemu slavljani i svi sveti srijemski mučenici, a od 8. stoljeća Sveti je Otac ustanovio nadnevak 1. studenoga. U našem je puku uobičajeno da se toga nadnevka pohode groblja i traži zagovor Svih svetih za pokoj vječni i počinak u miru dragih nam pokojnika, no na taj se nadnevak nastavlja i 2. studenoga, poznatiji kao Dušni dan, dan kada palimo svijeće i polažemo svježe cvijeće te zdušno molimo za sve naše najmilije. Mi smo u Srijemu, taj nadnevak zvali Mrtvim danima, no kako se kršćanski nauk ne miri sa smrću kao završetkom bitka, nego tek ovozemaljskog života, a sve one koji žive svoju vjeru po svetim sakramentima čeka život vječni, nedosljedno je slaviti Mrtve dane nego doista Dušni dan.

Autor ovih redova redovito pohađa gibačko groblje za Sve svete još od 1967. godine, kada mu je

u prometu smrtno stradao otac, i jedino nije palio svijeće u vrijeme agresije na Republiku Hrvatsku, kada je za odlazak na groblje u Gibečku trebalo tražiti dozvolu u Šidu. Mnogi su Gibarčani tada napustili rodno mjesto i spas potražili u matičnoj domovini, ali i diljem svijeta, no odmah po normalizaciji odnosa, 1998. godine, ponovno obilazimo na svoje groblje i taj se običaj održao do dana današnjega. **SVEČANO I DOSTOJANSTVENO:** Zato je ovih dana bilo svečano i dostojanstveno diljem Srijema. Nedavno je, za blagdan Svetog Dimitrija, ponovno ustanovljena drevna Srijemska biskupija, što su srijemski vjernici zdušno pozdravili, ma gdje danas bili, pa su se za blagdan Svih svetih ponovno okupili na srijemskim grobljima položiti cvijeće, zapaliti svijeće i izmoliti Očenaš za svoje najmilije. A puno je Srijemaca otišlo, toliko da danas nema niti jednoga mjesta u Srijemu s većinskim hrvatskim živiljem.

Nova je situacija nametnula i novo ustrojstvo, pa nema više dekanata kukujevačkog, već sve župe pripadaju dekanatu mitrovačkom,

kojemu je na čelu preč. *Eduard Španović*, a za novoga župnika u Šidu postavljen je vlč. *Nikica Bošnjaković*, Srijemac i Šokac iz Nijemaca, koji je još i upravitelj u župama u Gibečku, Kukujevima, Moroviću i Vašici, a filijalne su mu župe Batrovci i Jamena. E, toga župnika gibački su vjernici upoznali za blagdan Svih svetih i zavoljeli ga na prvi pogled.

Nije ni slučajno, jer prikazao je svečanu euharistiju koje će se mnogi sjećati još dugo, dugo. Prije same euharistije, predstavio se vjernicima, izrazio zadovoljstvo što nas vidi u tolikom broju i sve nas pozvao da ophodom obiđemo crkvu sv. Ivana Nepomuka i cijelu portu te izmolimo krunicu ispred križa. E, baš taj križ, zadivio je mladoga svećenika, jer bio je skriven i obrastao tujama, a tek kada je sve to posječeno i okoliš uređen, izronio je u punoj svojoj ljepoti i svetosti, oskrnavljen tijekom već spominjanoga perioda.

SIMBOL GIBARCA: Naime, Isus na križu nema ruke, o Bože, komu je to smetalo? »Taj križ treba biti simbolom Gibarca i vašega mučeništva, kojega je svatko od

vas podnio pod svojim križem, jer ste prognani iz svojega mjesta i danas ste župljani župa diljem Lijepe naše, dosta vas je u Poganovcima, gdje ste sagradili novu crkvu i posvetili ju također sv. Ivanu Nepomuku, i danas ste vi ruke razapetoga Krista«, rekao je župnik Bošnjaković.

Nakon što je poljubio oltar u našoj crkvi sv. Ivana Nepomuka, župnik je pozvao ministrante da pristupe. Pomislio sam, Bože, sada će nastati metež, jer gotovo da i nema među nama onih koji nisu ministrirali bilo u vrijeme vlč. *Antuna Cvrkovića*, perč. *Tome Takača*, vlč. *Mirka Novaka*, vlč. *Đure Čuraja*, vlč. *Berislava Petrovića* i inih svećenika koji su se u Gibačkoj župi zadržali kraće vrijeme, a morate znati da je to razdoblje dulje od 50-ak godina. No, na sreću, neki i nisu baš danas došli, pa su pristupili *Branko Majačić*, *Željko Orozović* i *Viktor Segedi*. Također moram reći kako je tijekom liturgijskoga slavlja pratio pjev čak nekoliko gibačkih počimaljki, mada je danas u Gibečku ostala tek *Slavica Filić*.

I propovijed je zapela za uho i srce svih Gibarčana, a župnik je pošao od evanđelja. »Tko su oni u bijelim haljinama i otkuda dolaze? ...«, kaže nam današnje evanđelje, a zar mislite da se danas nisu pitali mnogi novi žitelji Gibarca, tko su ovi ljudi i ovi brojni automobili i otkuda dolaze. Neki među njima znaju, a neki i ne, da ste vi oni koji dolaze na svoje, koji su svoj na svome, jer ste tu rođeni, jer ste u ovoj župi primili svete sakramente i da ste došli pohoditi svoje groblje gdje su pokopani vaši najmiliji. I neka tako i ostane, vrata ove župne crkve za sve vas bit će uvijek širom otvorena i za sve ljude dobre volje, a ja vas već danas pozivam na crkveni god, blagdan Svetog Ivana Nepomuka, 16. svibnja iduće godine«, poručio je vlč. Bošnjaković.

Vidno uzbuđeni Gibarčani pohodili su groblje, gdje je župnik, od groba do groba molio za naše pokojne zazivajući zagovor Svih svetih i žurio u Kukujeve, gdje ga također čekaju vjernici da blagoslovi i njihovo groblje. Pred polazak, nagovijestio je i blagoslov grobalja u Šidu, Moroviću i Vašici, te nas sve pozvao na svetu misu u Šidu, u nedjelju 9. studenoga, kada će gosti šidskih vjernika biti Vinkovčani i Zbor mladih iz Donjeg Miholjca, a svi vjernici iz šidske općine okupit će se na misnome slavlju.

Slavko Žebić

Više od tisuću vjernika hodočastilo na oltar domovine u Bobovcu

Domovina se nikad ne zaboravlja

Na ostacima kraljevskog grada Bobovca, u nazočnosti nekoliko tisuća ljudi, služena je sveta misa za domovinu. Pripadnici Oružanih snaga BiH i policijskih agencija na svim razinama u BiH, ali i vjernika, već su

ja domovina nikad ne zaboravlja. Ovo nas mjesto mora ujedinjavati i inspirirati, pa će tek tada svim narodima u BiH biti lakše razumjeti jedni druge. Bez spremnosti na žrtvu vlastitim primjerom u ovoj državi se ne može govoriti o neka-

da i mi u svojim životima iz ove povijesti koja se ovdje živi, imamo puno pitanja, ali od njih nema korist, zato ih ne treba postavljati. Ali ono o čemu moramo razmišljati jest sadašnjost koja je neraskidivo povezana s prošlošću, jer mi smo odgovorni za ovo sadašnje stanje i za ono što će biti nakon toga», kazao je, između ostalog, biskup Sudar.

»Stalno se mi kao pojedinci, kao Hrvati, kao svi narodi u BiH, često žalimo, nikako da nam krene naprijed. Ako se obratite, ako budete

spremni živjeti onu temeljnu Božju zapovijed ljubavi prema Bogu i ljubavi prema čovjeku, vaša će sadašnjost i budućnost krenuti drukčijim, boljim smjerom. Međutim, imamo li mi snage stati pred Bogom i kazati: Gospodine, mi se želimo obratiti! Gospodine, mi ti želimo vjerovati! Gospodine, u našem hrvatskom narodu ima sedam odličnika koji su spremni dati život za domovinu, narod i napredak«, poručio je biskup Sudar svim nazočnima u svojoj propovijedi.

Arijana Beus

sedmu godinu zaredom hodočastili na ovo povijesno mjesto gdje je stolovala posljednja bosanska kraljica Katarina. Bobovac je za Hrvate u BiH već godinama oltar domovine. Svetu misu je predvodio pomoćni biskup vrhbosanski Pero Sudar, a koncelebrirali su brojni svećenici dijecezanskoga i franjevačkoga reda.

»Bobovac i kraljica Katarina najbolji su pokazatelj da se svo-

kvom napretku«, poručio je u svojoj nadahnutoj propovijedi biskup Sudar.

»Došli smo tražiti, moliti snagu. Vjerujem da u nama i među nama kako pojedincima, tako pripadnicima Katoličke crkve, hrvatskog naroda, društva u BiH, ima bezbroj nejasnoća, pitanja s kojim bi nas se moglo usporediti s onom sedmoricom odličnika iz Evandjelja koji su dali život za domovinu. Vjerujem,

Najtvrđi bosanski grad

Bobovac je prethistorijska gradina, kasnoantička utvrda i srednjovjekovni grad. Smješten je na uskom kamenitom grebenu iznad sastavaka Bukovice i Mijakovske rijeke. Gradu se može prići iz dva smjera, i to od Kraljeve Sutjeske i Vareša. Podigao ga je ban Stjepan II. Kotromanić nešto prije prve polovice 14. stoljeća. Bobovac je bio sjedište bosanskih vladara od perioda vladavine bana Stjepana II. Kotromanića, preko svih bosanskih kraljeva i kraljica (Tvrtko I. Kotromanić, Stjepan Dabiša, Jelena Gruba, Stjepan Ostoja, Stjepan Tvrtko II. Tvrtković Stjepan Ostojić, Stjepan Tomaš - muž kraljice Katarine, Stjepan Tomašević) i sve do prestanka bosanske samostalnosti turskim osvajanjem Bosne 1463. Sastojao se od gornjeg grada sa četvrtastom kulom, čiji ostatci i danas postoje, i donjeg grada, na stepeniku nižem oko 20-ak metara, poligonskog oblika oko 40 metara dužine i oko 25 metara širine, od čega se danas raspoznaje dvorište i bunar.

Promoviran Zbornik »Stoljeće HKD-a ,Napredak' – Tuzla«

Stjecište kulturnog i intelektualnog života Hrvata

Zbornik »Stoljeće HKD-a ,Napredak' – Tuzla« promoviran je u Galeriji portreta u Tuzli. Uvodnu riječ u zborniku imao je predsjednik središnjice HKD-a »Napredak« *Franjo Topić*, koji je ukazao na vrijednost »Napretka« kao stjecišta kulturnog i intelektualnog života Hrvata i drugih naroda u BiH, s posebnim naglaskom na uspješan rad »Napretka« u teškim ratnim uvjetima. Topić ukazuje na potrebu čuvanja i razvijanja kulture kao nezaobilaznog preduvjeta razvoja cjelokupnog društva.

Dopredsjednik »Napretka« *Nikola Čiča* posebno se osvrnuo na 2005. godinu kada je HKD »Napredak« u povodu stote obljetnice

organizirao simpozij na kojem je sudjelovalo devetnaest eminentnih znanstvenika i kulturnih djelatnika.

»Iako zbornik nosi naziv ,Stoljeće HKD-a ,Napredak' u Tuzli«, ne može se reći da je u Tuzli djelovao punih stotinu godina, jer je poznato kako

je ,Napredak«, kao i sva kulturna društva s nacionalnim predznakom, imao prekid u radu od 1949. do 1991. Ipak, on je živio u mislima brojnih građana«, kazao je profesor Čiča.

»Napredak« je u Tuzli oduvijek davao potporu eminentnim ljudima, koji su širom svijeta osvijetlili obraz ove institucije i Tuzle i smatrao da ovaj zbornik to može pokazati«, pojasnio je Čiča. On je provukao i jednu bitnu odrednicu kada je u pitanju budućnost HKD-a »Napredak«, a to je da će ova institucija svoje djelovanje usmjeriti u jednom modernom pravcu, te tako postati spoj tradicionalnog i modernog.

Arijana Beus

S promocije Zbornika u Tuzli

Hrvatska kulturna ponuda u programima »Pečuh 2010«

Razvoj Hrvatskog kazališta

Premda se o tome razgovara i nada već dvije godine, sve je više izvjesno kako će Hrvati u Mađarskoj, Hrvati u Pečuhu te grad Pečuh 2010. godine, negdje u njezinoj drugoj polovici dobiti na korištenje obnovljenu i proširenu zgradu Hrvatskog kazališta s velikom natkrivenom ljetnom pozornicom, gledalištem, modernim scenskim prostorima i popratnim tehničkim uvjetima za nesmetan rad

Državna tajnica Ministarstva kulture Republike Hrvatske *Nina Obuljan* početkom je listopada boravila je u Pečuhu. Domaćin joj je bio državni tajnik Ministarstva obrazovanja i kulture Republike Mađarske, glavni Vladin koordinator programa »Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine« *Ferenc Csák*.

Razgovori su vođeni u poglavlarsvu grada Pečuha. Razgovaralo se o zajedničkoj sjednici dviju vlada koja će početkom studenoga biti održana u Pečuhu i o njenim pripremama, odnosno o potpisivanju sporazuma o zajedničkoj suradnji u sklopu programa »Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine«. Govorilo se o hrvatskoj kulturnoj ponudi u tim programima. Sporazum će potpisati nadležni ministri prilikom prvoga skorašnjeg susreta. U Domu civilnih zajednica održan je okrugli stol koji je imao za temu: Mogućnosti hrvatsko-mađarske kulturne suradnje glede projekta »Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine«...

OBNAVLJANJE I PROŠIRENJE KAZALIŠTA: Na kraju dana dvoje državnih tajnika posjetilo je Hrvatsko kazalište, gdje ih je ravnatelj upoznao s planovima proširenja zgrade u sklopu projekta »Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine« na što je državni tajnik Csák najavio kako ćemo 2010. zasigurno imati obnovljeno i prošireno Hrvatsko kazalište u čiju je izgradnju potrebno uložiti 250 milijuna forinti. Taj novac ne bi trebao biti problem u svoti od 3,6 milijardi forinti koliko je država namijenila gradu Pečuhu za potrebe uspješnog ostvarenja spomenutoga projekta.

Mađarska strana je od državne tajnice Obuljan molila zajedničku suradnju s hrvatskom stranom na promidžbi programa »Pečuh

– europska prijestolnica kulture 2010. godine« i korištenje logoa. Obuljan je naglasila kako Hrvatsku raduje što je Pečuh nositelj naslova europske prijestolnice kulture toliko, kao da je taj naslov dobio jedan hrvatski grad, jer u Pečuhu živi velik broj Hrvata, koji su svojom stoljetnom nazočnošću oblikovali i sliku grada i pridonijeli njegovu kulturnom bogatstvu. Naglasila je kako su dosada uspješne prijestolnice bile i ostale oni gradovi koji su uspjeli otvoriti prostor novo-

nesmetan rad. Plod je to nastojanja i lobiranja u prvom redu ravnatelja Hrvatskog kazališta Antuna Vidakovića, vjerojatno započeti u danima kada je do njega stigla vijest kako je Pečuh dobio naslov »Europske prijestolnice kulture 2010. godine« ili možda još u godinama koje su prethodile tom događaju. Pomoću grada Zagreba prije gotovo dvije godine kupljena je nekretnina u susjedstvu sadašnjega zdanja, počela je izradna nacrti i planova, nabavljanje

ske zajednice završetak obnove Hrvatskog kazališta, koje je danas već pravo kulturno središte Hrvata u Mađarskoj, i koje je svojim postojanjem i dosadašnjim djelovanjem pokazalo – što je to integracija u istaknute društvene sfere. Integracija lijevo ili desno, moram se složiti s profesorom Barićem kako je krajnje vrijeme da pojam integracije (bar u političkoj terminologiji) zamijenimo autonomijom kada govorimo i o Hrvatima u Mađarskoj, kao što mađarska država govori kada govori o Mađarima izvan Mađarske, jer inače nepotrebno pokazujemo svoje frustracije. Ono što je najvažnije, bar iz moga kuta gledanja, to je obnovljeno Hrvatsko kazalište koje u planovima kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj perspektivno treba zauzeti istaknutu ulogu kao sastavni dio institucionalne baze hrvatske zajednice i dati daljnji poticaj njezinu širenju. Naravno, ako se osiguraju državna jamstva za njegovo djelovanje. A zašto ne bi? Hrvatsko je kazalište danas u vlasništvu grada Pečuha koji financira 40 posto njegovih proračunskih okvira, a ostala sredstva se dobivaju iz državnih fondova namijenjenih djelatnosti kazališta, i to putem natječaja koji se mjerodavnom ministarstvu upućuje svake godine. Odlučnost državnog tajnika Csáka pomalo je zatekla i dogradonačelnika Gondu, ali je jedno sigurno: ni te odlučnosti ne bi bilo da Antun Vidaković sa svojim suradnicima nije napravio predradnje koje se ne mogu, niti se žele ignorirati u kulturnoj šarolikosti programa »Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. godine«. Hrvatima će ostati kazalište za prvo stoljeće trećega tisućljeća, koje moramo znati popuniti hrvatskim sadržajima, a sve radi jačanja hrvatskoga jezika, nacionalne svijesti i samobitnosti...

Branka Pavić-Blažetin

Najavljena zajednička sjednica dviju vlada: s razgovora u Pečuhu

mu kulturnom životu i temeljima suradnje, zato će hrvatska strana i intelektualno, ali i financijski zaci-jelo pomoći ostvarenju programa.

VAŽNOST PLANIRANOG LOBIRANJA: Premda o tome razgovaramo i nadamo se već dvije godine, sve je više izvjesno kako će Hrvati u Mađarskoj, Hrvati u Pečuhu te grad Pečuh 2010. godine, negdje u njezinoj drugoj polovici dobiti na korištenje obnovljenu i proširenu zgradu Hrvatskog kazališta s velikom natkrivenom ljetnom pozornicom, gledalištem, modernim scenskim prostorima i popratnim tehničkim uvjetima za

dozvola, telefoniranja i lobiranja u mađarskim i hrvatskim krugovima koja su, bar po riječima državnog tajnika Csáka, urodila plodom. Jer za razvoj Hrvatskog kazališta stvoreni su svi preduvjeti, a svota od 250 milijuna forinti, koja je potrebna za provedbu projekta u programima 2010. godine, i ne bi trebala biti nepremostiv problem. Sve smo bliže završetku projekta, a sam Vidaković spreman je uzeti lopatu u ruke i započeti prve radove. U tom kontekstu i predsjednik pečuske Hrvatske samouprave Ivica Đurok naglasio je kako je prioritet tamošnje hrvat-

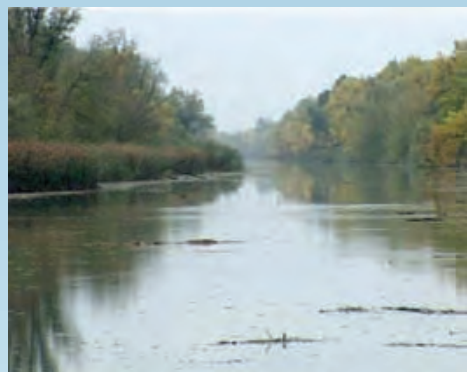
Specijalni rezervat prirode »Stari Begej – Carska bara«

Oaza mira, flore i faune

Zbog svojih prirodnih vrijednosti, kao i mnogobrojnih rijetkih vrsta ptica, a naročito močvarica, ovaj rezervat je proglašen za ramsarsko područje i IBA i pod zaštitom je UNESCO-a

Specijalni rezervat prirode »Stari Begej – Carska bara« oaza je mira i netaknute prirode. Nalazi se u srednjem Banatu, 17 kilometara od Zrenjanina, u međurječju Tise i Begeja. Prostire se na 1700 hektara, a u rezervatu ima oko 250 vrsta ptica, 500 biljnih vrsta,

je godine počela realizacija odmuljavanja rijeke koja košta 42 milijuna dinara«, objašnjava *Milivoj Putić* u ime Ribolovnog gazdinstva »Ečka« koje skrbi o rezervatu

Zbog svojih prirodnih vrijednosti, kao i mnogobrojnih rijetkih vrsta ptica, a naročito močvarica, ovaj rezervat je proglašen za ramsarsko područje i IBA i pod zaštitom je UNESCO-a. Do Carske bare može se doći samo brodom ili čamcem, jer pripada prvom stupnju zaštite.

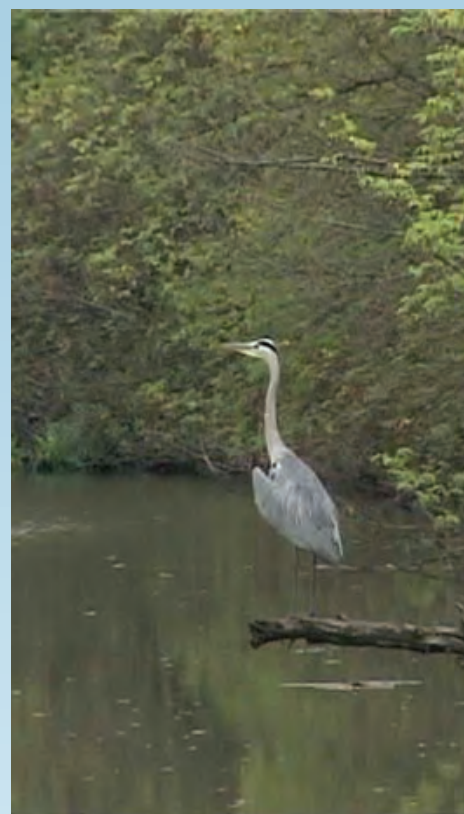
Austougarski prijestolonasljednik Franc Ferdinand rado je dolazio i lovio na prostorima »Carske bare«. Osim njega, tu su lovili mnogi grofovi i poznati povijesni uglednici. Po njima je ovaj prostor dobio ime »Carska bara«.

a gnijezdi se i osam vrsta europskih čapli. Šarolikost rezervata ogleda se i u isprepletenosti riječnog, barskog, močvarnog, livadskog, slatinastog i šumskog ekosustava. Specijalni rezervat prirode sastoji se od starog korita Begeja i Perleske bare, Tiganjice i Carske bare.

»Do 1971. godine brodovi su plovili Starim Begejom, a sada je to mrtva rijeka duga 10 kilometara i duboka oko jednog metra. Problem, kao i u većini močvarnih područja, predstavlja eutrofizacija i stvaranje mulja, koji je dubok i do četiri metra. Da bi se očuvala rijeka, ove

»Posebna atrakcija je vožnja Starim Begejom brodom za turiste, kao i ribolov, vožnja fижakerom i promatranje ptica s vidikovca. Ptice predstavljaju najveće bogatstvo rezervata i mnoge se nalaze u Crvenoj knjizi ugroženih vrsta«, objašnjava Putić.

S. I.

Upoznajmo zaštićena prirodna dobra Vojvodine

Udruga novinara »Eko vijest« nedavno je obišla Specijalni rezervat prirode »Stari Begej – Carska bara« i Bijelo blato. Projekt nosi naziv »Zaštićena prirodna dobra Vojvodine« i ima za cilj afirmirati zaštićena prirodna dobra, kao i ukazati na njihovu važnost za očuvanje prirodne baštine i zaštitu biodiverziteta. Prije više od godinu dana formirana je udruga novinara »Eko vijest« s ciljem da se na terenu novinari upoznaju s prirodnim dobrima, njihovim vrijednostima, ali i problemima u zaštiti - kako bi se skrenula pozornost javnosti na probleme u zaštićenim prirodnim dobrima. Projekt se realizira u nekoliko faza. Krajem lipnja eko novinari upoznali su zaštićena prirodna dobra na sjeveru Bačke, kojima upravlja »Palić Ludoš«, a u prosincu je planirana izložba fotografija. Projekt se realizira uz financijsku potporu Pokrajinskog tajništva za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja i Ministarstva životnog okoliša.

Dobri uvjeti za turizam

Lov u Plavni

Još je veliki *Matoš* prigodom svog bijega u Srbiju iz austrougarske vojske, zapisao: »Odlučio sam se za Srbiju, i kako nisam imao putnog troška, prijeđem iz Vukovara preko Dunava k mom djedu, vascijeloj Bačkoj poznatom „meštru“ (učitelju) *Grgi*, koji je tih dana ljetovao u ubavom selu Plavni, kraj dunavskog rita, bogatom jelenima i pticama močvaricama.« Plavna je oduvijek bila bogata ribom i divljači pa su se prvi stanovnici, pokraj ratarstva, poglavito bavili lovom i ribolovom. O tome govore i zanimljivi zemljopisni nazivi oko Plavne: Sridnja šuma, Vicka, Debeljak, Jankovac, Morocka, Tuk i dr.

»Mostonga-Ribnjak« (u sastavu PPK »Agrobačka« iz Bača).

U Plavni djeluje vrlo aktivno lovačko društvo »Srndać«. Ono ima i vlastite prostorije – »Lovački dom« i vrlo uspješno vodstvo koje redovito ostvaruje sve planove rada i organizirano provodi sve potreb-

njemu nalazi gnijezdo bjelorepog orla.

Društvo godišnje organizira najmanje 5 do 6 akcija (hranjenje divljači, odstrel štetčina, prebrojavanje divljači i dr.), a trenutno je u tijeku akcija protiv šakala koji se sve više pojavljuju.

Zanimljivo je da se u Plavni nalazi sačuvana puška malog kalibra – »Dvadesetica« koja je bila svojedobno u vlasništvu grofa *Helca* a danas je u posjedu jednog našeg mještanina.

Zvonimir Pelajić

Članovi Lovačkog društva »Srndać« iz Plavne

Šumski potencijali općine Bač i dalje čine bitan čimbenik u formiranju turističke ponude i razvoja lovnog turizma. Oni predstavljaju najznačajniji resurs kojim općina raspolaže u području lovnog turizma. Na ovim prostorima postoje povoljni uvjeti za život najrazličitijih divljači, što je dovelo do intenzivnijeg razvoja lova. Lov na teritoriju općine ustanovljen je čak na pet lovišta: »Podunavsko lovište Plavna« (nalazi se u sastavu JP »Vojvodinašume«), Lovište »Ristovača« (također u sastavu JP »Vojvodinašume«), Lovište VU »Karađorđevo«, Lovište »Bođanski rit« (u sastavu lovačke udruge općine Bač), te lovište

ne aktivnosti. Trenutačno »Srndać« ima 43 člana. Predsjednik je *Stipan Kaplar*, a najstariji član je *Vinko Krstin*. Lovci raspolažu s oko 30.000 ha lovnog terena, a među ostalim zanimljivi su im i nazivi revira: »Cerik«, »Kontromac«, »Kasapske livadice« i dr. u kojima su podigli i 15 »čeka« i veći broj hranilišta i pojilišta.

U ovim su potezima najbrojnije divljači: divlje svinje, srneća i jelenska divljač, zec, prepelice, jarebice, fazani i divlje patke. Od sitnih predatora (štetčina) ima divljih mačaka i kuna koje su zakonom zaštićene vrste. U Lovištu se nalazi drvo s pločom na kojoj piše da je zaštićeno, jer se na

Tomislav Žigmanov imenovan ravnateljem Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata

Zavod je, sukladno mogućnostima, već počeo djelovati

Prema planu i programu sve aktivnosti Zavoda do kraja ove godine trebaju se odvijati u tri smjera

Na osnovi prijedloga nacionalnih vijeća, Izvršno vijeće Autonomne Pokrajine Vojvodine je na svojoj sjednici od 29. listopada, među ostalim, imenovalo ravnatelje pokrajinskih zavoda za kulturu nacionalnih manjina Mađara, Rumunja, Rusina, Slovaka i Hrvata. Za direktora Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata u sljedeće četiri godine imenovan je profesor filozofije *Tomislav Žigmanov* iz Subotice, koji je tu dužnost obnašao u proteklih nekoliko mjeseci u v. d. statusu.

Što je dosad učinjeno na uspostavljanju Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata?

Učinjeno je sve što je bilo potrebno, i to na vrijeme. Preciznije rečeno, usvojena su temeljna dokumenta, prije svega Statut Zavoda. Zatim su učinjenje sve radnje koje su bile potrebne za početak rada – to su poslovi koji se odnose na registraciju Zavoda kao javne ustanove. Na koncu, pripremljena su i usvojena i ona dokumenta koja omogućuju nesmetan rad. Riječ je o

planu i programu rada kao i pratećem financijskom planu, te cijelom nizu pravnih akata koji definiraju pravila i procedure u djelovanju svih tijela i segmenata Zavoda.

Možete li najaviti neke od skorih aktivnosti Zavoda? Koji je plan rada ustanove za ovu godinu?

Zavod je, sukladno mogućnostima, već počeo djelovati! Naime, Zavod je pružio podršku i bio pokroviteljem Dana novog hrvatskog filma, koji su održani u Subotici, Zrenjaninu i Novom Sadu. Također, dao je potporu i logističku podršku najznačajnijoj književnoj manifestaciji vojvodanskih Hrvata – Danima Balinta Vukova. Sve to je učinjeno sukladno planu i programu Zavoda za ovu godinu. Prema njemu sve aktivnosti do kraja ove godine trebaju se odvijati u tri smjera. Prvo područje rada odnosi se na osiguravanja i stvaranja svih preduvjeta za normalan rad Zavoda, što će podrazumijevati radove na uređenju i opremanju prostorija, nabavu sukladne tehničke opreme, formalno-pravnoj izgradnji Zavoda, kadrovskom ekipiranju, stvaranju prepoznatljivog vizualnog identiteta... Druga vrsta aktivnosti tiče se predstavljanja Zavoda hrvatskim kulturnim institucijama i organizacijama u Vojvodini, zatim istaknutim kulturnim djelatnicima, umjetnicima i znanstvenicima, lokalnim samoupravama u kojima oni djeluju, te kulturnim i znanstvenim institucijama u Republici Hrvatskoj. Od ovih radnih sastanaka može se očekivati i pristupanje konkretnim dogovorima o programskoj suradnji s pojedinim kulturnim institucijama i organizacijama, kao i s pojedincima. Ujedno, započet će i rad na izradi internetske stranice Zavoda, koji bi trebao u drugoj godini rada Zavoda postati informativni portal kulturne scene vojvodanskih Hrvata. I treće područje rada usmjereno je na pokretanje prvih samostalnih programskih

aktivnosti Zavoda, što će se učiniti u suradnji s kulturnim stvaraocima i znanstvenicima Hrvata u Vojvodini. U tom smislu, planiramo do konca 2008. godine započeti s radom u sljedećim programskim segmentima: pristupit će se izradi strategija i planova za pojedina znanstvena istraživanja, zatim učinit će se prvi koraci na strategijskom pozicioniranju načela budućeg organiziranja arhivske građe u Zavodu i izrade bibliografija u vojvodanskih Hrvata, utvrdit će se odrednice institucionalnog i organizacijskog koordiniranja i povezivanja akademske likovne i glazbene umjetnosti, pružit će se podrška produkciji novih i koordinaciji postojećih kulturnih događaja Hrvata, ostvarit će se suradnja s drugim institucijama u Vojvodini/Srbiji i u Hrvatskoj te započeti radnje na profiliranju i osnaživanju kadrovskih potencijala.

Iz kojih se sredstava financira rad Zavoda?

Za početak, iz sredstava koja mu je osigurao jedan od osnivača – Izvršno vijeće Autonomne Pokrajine Vojvodine, to jest iz proračuna AP Vojvodine, a kasnije vjerojatno i od sredstava koje sami budemo osigurali putem natječaja.

Planira li se otvaranje novih radnih mjesta u okviru Zavoda? Kada će biti raspisani natječaji za ta radna mjesta?

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata je u procesu konstituiranja i ustanovljavanja mehanizama i akata za funkcioniranje i obavljanje djelatnosti radi koje je osnovan, među njima je i akt o sistematizaciji poslova. Po završetku ovog procesa, napraviti će se promocija i predstavljanje Zavoda, kojom prilikom će se detaljno upoznati javnost.

Gdje će Zavod biti smješten?

Sjedište Zavoda bit će u Subotici, u Harambašićevoj ulici broj 14.

D. B. P.

Kikinda, Zrenjanin, Beograd

Hrvatski pisci na turneji po Srbiji

Mladi hrvatski pisci – *Olja Savičević Ivančević*, *Marko Pogačar*, *Slađan Lipovac* i *Ivica Prtenjača* – počeli su jučer 6. studenoga trodnevnu turneju u okviru koje će do 8. listopada gostovati u Kikindi, Zrenjaninu i Beogradu. Tom će prilikom biti predstavljen i hrvatski književni časopis »Quorum«, piše portal SeeCult.org.

Svaki od pisaca ima iza sebe više pjesničkih i/ili proznih knjiga i sudjelovali su na više od stotinu književnih festivala u svijetu.

Prevedeni su na desetine stranih jezika i osvajali nagrade, kao što su Goranovo proljeće, nagrada Večernjeg lista ili su prema njihovim pričama snimani kratki filmovi.

Pisci danas navečer (petak, 7. studenoga) gostuju u Narodnoj biblioteci »Žarko Zrenjanin« u Zrenjaninu, a sutra (subota, 8. studenoga) u Domu kulture »Studentski grad« u Beogradu.

D. B. P.

Jedan od gostiju: Ivica Prtenjača

Interliber u Zagrebu

Ovogodišnji, 31. po redu Međunarodni sajam knjiga i učila »Interliber« bit će održan od 12. do 16. studenoga na Zagrebačkom velesajmu. Petodnevna manifestacija predstaviti će poslovni svijet izdavačkog i edukativnog stvaralaštva s najvećom ponudom knjiga i učila na jednom mjestu. I ove godine na Interliberu očekuju se mnogobrojne prezentacije i nastupi pisaca i nakladnika, te niz stručnih i popratnih događanja. Ovogodišnja zemlja partner je Izrael.

U okviru štanda Hrvatske matice iseljenika bit će, među ostalim, predstavljena i nakladnička djelatnost Hrvata u Vojvodini. Bit će predstavljena izdanja NIU »Hrvatska riječ«, Hrvatske čitaonice, Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, kao i izdanja objavljena u samostalnoj nakladi autora.

U organizaciji »Školske knjige« iz Zagreba, u četvrtak 13. studenoga Interliber će organizirano posjetiti i nastavnici i odgojitelji koji izvedu nastavu u hrvatskim odjelima u Subotici.

Zagrebački sajam knjiga i učila održava se pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Nagrada za »Kino Lika«

Film »Kino Lika« redatelja Dalibora Matanića dobio je nagradu mlade publike na 30. mediteranskom filmskom festivalu u Montpellieru, piše Hina.

Film je bio prikazan u najvažnijem programu festivala (Montpellier Mediterranean Film Festival), međunarodnoj konkurenciji, a redatelj ga je osobno predstavio festivalskoj publici 28. listopada.

U konkurenciji je bilo prikazano 11 dugometražnih igranih filmova iz 11 zemalja. »Kino Lika« putuje dalje u Portugal na Funchal International Film Festival, u Nizozemsku na festivale u Leeuwardenu i Utrechtu te nakon toga na ljubljanski »Liffe« i beogradski Festival autorskog filma.

Kranjčevići dani u Sarajevu

Poseban hommage posvećen Silviju Strahimiru Kranjčeviću održan je 2. studenoga u Sarajevu u povodu blagdana Svih svetih čime je

ujedno završena višednevna manifestacija upriličena u svrhu prisjećanja na djelo velikog hrvatskog pjesnika, priopćeno je u nedjelju iz Hrvatskog kulturnog društva »Napredak«.

»Dane Silvija Strahimira Kranjčevića« uz »Napredak« su organizirali i sarajevski ogranak Matice hrvatske, Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost te Muzej književnosti i kazališne umjetnosti BiH.

Na posebnoj je akademiji o Kranjčeviću govorio akademik Zdenko Lešić dok je pred sarajevskom publikom izveden oratorij »Mojsije« kojega je Dragan Filipović skladao na predlošku jedne od najljepših Kranjčevićevih pjesama.

U Muzeju književnosti BiH otvorena je i izložba posvećena Kranjčeviću stvaralaštvu.

»Gavella« gostuje u Novom Sadu

Gradsko dramsko kazalište »Gavella« iz Zagreba gostovat će u utorak 11. listopada u Novom Sadu, gdje će na velikoj sceni Srpskog narodnog pozorišta prikazati predstavu »San Ivanjske noći«

William Shakespearea, u režiji Aleksandra Popovskog. U predstavi igraju: Hrvoje Klobučar, Ksenija Pajić, Janko Rakoš, Franjo Dijak i Sven Šestak. Početak je u 19 i 30 sati.

Predstavljanje publikacije Arhiva Čongradske županije

Historijski arhiv Subotica organizira predstavljanje publikacije Arhiva Čongradske županije pod nazivom »Naselja, stanovnici i turski posjednici segedinskog Sandžaka 1570. godine«.

Predstavljanje će biti održano u čitaonici

Gradske knjižnice danas navečer (petak, 7. studenoga), s početkom u 19 sati. O knjizi će govoriti profesor dr. László Blazovich i dr. Árpád Papp.

Radionica VacuumPack predstavljena u Subotici

Angažirana umjetnost iz Sombora

Domaćin i gosti:

Spartak Dulić, Dragan Rakić, Andreja Petraković i Dragiša Mirković

Do 17. studenoga u subotičkoj Galeriji »Dr. Vinko Perčić« može se pogledati izložba radova Radionice VacuumPack iz Sombora. Radionicu čine troje likovnih umjetnika: *Dragan Rakić*, *Andreja Petraković* i *Dragiša Mirković*, koji se kroz multidisciplinarni pristup bave istraživanjem društvenih, kulturnih i političkih okolnosti – datosti sredine u kojoj djeluju, oblikujući svoje stavove kroz projekte iz područja suvremene vizualne kulture i komunikacije.

»Ne bavimo se određenim medijima, nego u okviru tema biramo najadekvatniji način da se prenese neka poruka«, rekao je prigodom otvorenja izložbe Dragan Rakić, neformalni vođa toga art kolektiva.

METAFORA OBRASCA ŽIVLJENJA: Na izložbi je predstavljeno šest radova ove skupine, nastalih u razdoblju od 2001. do danas.

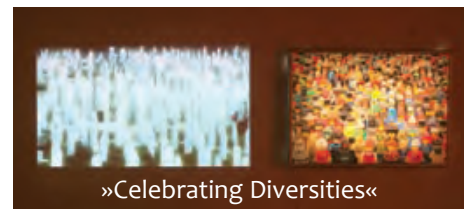
U svojem najnovijem radu »Šarenice« VacuumPack je kroz foto dokumentacijski prikaz istraživao fenomen pojave memorijalnih grobnica, »narodnih mauzoleja«, na seoskim grobljima u Srbiji u okolici Svilajnce i Požarevca. »Isti način obitavanja, življenja i u porodičnim kućama i u memorijalnim grobnicama briše granicu između življenja života i življenja smrti. Odrednice 'posljednja kuća', 'vječna kuća', udomljavanje u 'kući mrtvih', život u grobu/na groblju su metafore obrasca

života u Srbiji danas«, navodi se u tekstu koji prati ovaj rad.

Projekt »Hello World« (Zdravo svijete) iz 2007. bavi se pojavom novostvorenog pisma, koje je nastalo u okviru suvremenih oblika komunikacije korištenjem novih tehnologija (internet, mobilna telefonija...). Uz pomoć softwarea, koristeći se tzv. beep zvukom osobnog računala, taj jezik je iz slikovnog preveden u fonetski oblik.

RAZLIČITOSTI I NEONACIZAM: U radu »Celebrating Diversities« (Veličanje različitosti) iz 2008. VacuumPack istražuje fenomene vezane za temu rasne, etničke, konfesionalne, spolne različitosti/šarolikosti. Suprotstavljajući značenja iste poruke – rad se na jednoj strani sastoji od fotografije koja predstavlja grupu »Lego-čika« poredanih jedan do drugog u više redova, a s druge strane, video i zvučnog zapisa kadra groblja »Lav«, koje je nastalo za vrijeme građanskog rata između Bošnjaka, Srba i Hrvata u Federaciji Bosna i Hercegovina.

Projekt »Crveno na crno na crveno« iz 2007. čini virtualna iluminirana struktura/instalacija postavljena u vodi duž dijela toka Dunava u Novom Sadu. Strukturu predstavlja tekst napravljen od niza slova i brojeva, osvijetljen crvenom neonskom svjetlošću. Tekst prikazuje podatke koji su preuzeti iz dokumentacije nacističke Njemačke iz 1938. godine o antropome-

»Celebrating Diversities«

trijskim mjerenjima njemačkih građana, gdje su iz dobivenih rezultata izvučene srednje vrijednosti, koje su označavale standard pripadnosti arijevskoj rasi. Kako se navodi u objašnjenju rada, ideja projekta »Crveno na crno na crveno« proistekla je iz činjenice o nastajanju fašističkih i neonacističkih grupa i organizacija u Srbiji (Nacionalni stroj, Krv i čast, Obraz, Racionalisti, Skinheads...) i njihovih sve učestalijih ekstremističkih akcija u to vrijeme.

Po svemu viđenom, VacuumPack se mogu smatrati primjerom toga da suvremena umjetnička praksa s jasnom i angažiranom porukom može funkcionirati i egzistirati izvan formalnih kulturnih središta, što je potvrdilo i njihovo sudjelovanje u okviru projekta »Pokretanje istrage« novosadskog MSUV-a.

S druge strane, a u sličnom kontekstu, treba još jednom pohvaliti programsku koncepciju Galerije »Dr. Vinko Perčić«, koja je subotičkoj publici ponovno ponudila svježe i aktualne sadržaje.

D. B. P.

Američka utopija

Dan prije predsjedničkih izbora u Sjedinjenim Američkim Državama posebno je aktualan bio rad »Utopia« koji, inače, datira iz perioda od 2001.-2003. Naime, Radionica VacuumPack je, polazeći od stanovišta da SAD simboliziraju ideju »utopijske« zajednice, istraživala tri velike teme koje karakteriziraju to društvo: američki san, lične slobode i uspješnu karijeru. Rad je predstavljen kroz tri digitalna printa: »Utopia«, »Liberty« (Sloboda) i »7 suits a week« (Sedam odijela tjedno).

Tko su VacuumPack?

Radionica VacuumPack je s radom počela prije deset godina kao radionica u okviru projekta Otvoreni klub u Somboru. Radionicu je vodio Dragan Rakić, član Asocijacije Apsolutno okupivši umjetnike najmlađe generacije iz Sombora. Aktivnosti radionice su obustavljene u vreme NATO-ove intervencije na Kosovu i u Srbiji 1999. godine. Nakon šestogodišnje stanke prepoznata je bliskost u načinu promišljanja i koncipiranja individualnih projekata nekih bivših članova, što je 2006. godine dovelo do ponovnog okupljanja radionice s istim ciljem i konceptom, ali sada kao tročlanog kolektiva. Rad na ideji, konceptu i realizaciji je kolektivni čin, tako da se projekti potpisuju imenom radionice ne navodeći individualna imena članova radionice.

Izložba fotografija veleposlanika Tončija Staničića u Beogradu

Onako – usput...

U uglednoj beogradskoj New Moment Galeriji Ideja u četvrtak 30. listopada otvorena je izložba fotografija veleposlanika Hrvatske u Republici Srbiji *Tončija Staničića* pod nazivom »Onako-usput...«. Otvorenju izložbe nazočili su predstavnici diplomatskog kora, te poznati pripadnici beogradskog javnog i kulturnog života.

Otvarajući izložbu Staničić je istaknuo kako fotografije imaju moć govoriti same po sebi, te zahvalio poznatom fotoreporteru *Ivi Eteroviću* od koga je, kako je naglasio, puno naučio.

Eterović je rekao kako je Staničić uronio u magiju fotografije i buduću da je dobar veleposlanik ima iste takve izgleda i kad je riječ o umjetnosti fotografije.

»Staničić slika more. I to tako da to more obuzima, pogađa, zatiče, uzbuđuje, u susretu s tim morem otkrivete i more i samoga sebe.

More u kome Staničić prebiva«, napisala je u prospektu izložbe ravnateljica Centra za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu, *Borka Pavićević*.

Lorence Ferich, Splitsanin koji više od trideset godina radi u New Yorku kao slobodni umjetnik – fotograf napisao je kako na fotografijama Tončija Staničića »svi imaju priliku upoznati se s dubinom, jednostavnošću, čistoćom njegova umjetničkog izražavanja«.

(Hina)

Nastavak obnovljene suradnje

Izložba vojvođanskih fotografa u Zagrebu

U Zagrebu je 30. listopada u prostorima Zagrebačke zajednice tehničke kulture, u »Galeriji Za – Te plus«, otvorena izložba fotografija *Dušana Živkića* i *Siniše Bubnjevića*, predsjednika i tajnika »Foto, kino i video saveza Vojvodine« iz Novog Sada.

Organizator izložbe je Fotoklub Zagreb u suradnji sa Zagrebačkom zajednicom tehničke kulture i rezultat je to ponovno uspostavljene međuklupske i međunarodne suradnje između Fotokluba Zagreb i ove ugledne i značajne vojvođanske fotografske udruge. Naime, nakon dužeg prekida suradnja s vojvođanskim fotografima i njihovim udruagama ponovno je uspostavljena u lipnju prošle godine organizacijom veoma zapažene izložbe *Geze Lennerta* u Fotoklubu Zagreb pod nazivom »Umjetnost predočivanja«, a zatim, u prosincu, uzvratnom skupnom izložbom u Novom Sadu članova Fotokluba Zagreb naslovljenom »Zagreb i Zagrepčani«.

Ova izložba dvojice vodećih djelatnika u vojvođanskoj foto, kino i video udruzi nastavak je

Autori : Siniša Bubnjević i Dušan Živkić

uspješne suradnje i novi susret Zagrepčana s vojvođanskim umjetnicima i vojvođanskom fotografijom, a zapravo su to dvije izložbe u jednoj, gdje se autori, svaki posebno, predstavljaju svojom kolekcijom. U njihovom radu ima mnogo zajedničkog, ali i različitog, poput njihovih biografija. Ono što im je zajedničko, to su rad,

napor i entuzijizam u organizaciji, vođenju vojvođanskih fotografskih udruga, ali i slične izražajne mogućnosti koje koriste u svom kreativnom radu. »Obojica autora su se svrstali u onaj krug vojvođanskih fotografa koji svom fotografskom stvaranju nadrastaju formalne stilističke obrasce u fotografiji, tražeći nešto novo i primjereno suvremenoj svjetskoj fotografiji. I Živkić i Bubnjević su počeli analognom fotografijom, ali su brzo prihvatili novu digitalnu fotografiju koja se sve više obrađuje u raznim digitalnim tehnologijama i programima«, rekao je na otvorenju izložbe predsjednik Fotokluba Zagreb *Vinko Šerbek* i dodao kako im je raspon motiva vrlo širok i obuhvaća studije klasičnih i žanr-portreta, aktova, krajobrazza, urbanih sredina, life-fotografija i drugih tema.

Program otvorenja izložbe vodila je glavna tajnica Zagrebačke zajednice tehničke kulture *Gracijela Gabriel Pukšec*, a izložba je otvorena do 13. studenoga ove godine.

Zlatko Žužić

Jurica Pavičić, »Patrola na cesti«, V.B.Z., Zagreb, 2008.

Južnjačka gotika na mediteranski način

U knjizi je moguće izdvojiti i neke stalne motive koji se javljaju kao provodna nit. Jedan od njih je obitelj koja u suvremenim uvjetima života doživljava svoju preobrazbu, boreći se s vrijednostima novog vremena

Piše: Đurđica Stuhleirer

»'Patrolu na cesti' počeo sam pisati s namjerom da napišem dalmatinski, preciznije, imotski remake pjesme 'Highway Patrolman' sa *Springsteenova* albuma Nebraska. To je narativna balada po kojoj je *Sean Penn* snimio osrednji film 'Indian Runner'. Promijenio sam ambijent i jezik, uveo obitelj iz Zagore i hrvatsko-hercegovačku umjesto američko-kanadske granice. Na koncu je 'Patrola na cesti' postala priča o čovjeku koji je zaljubljen u ženu svog brata. To je jedina priča u knjizi koja se tako jako bazira na tuđem djelu.«

Tako je u »Slobodnoj Dalmaciji« Jurica Pavičić objasnio nastanak svoje nove knjige »Patrola na cesti«. Riječ je o zbirci od deset priča koje su nastajale tijekom deset godina, a dio njih objavljen je u raznim časopisima i zbornicima. Knjiga je označena kao »čista južnjačka gotika, ali na mediteranski način.«

Jurica Pavičić rođen je 1965. u Splitu. Diplomirao je književnost i povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a dosad je objavio romane »Ovce od gipsa«, »Nedjeljni prijatelj«, »Minuta 88«, »Kuća njene majke« i »Crvenkapica«, a za dramu »Trovačica« iz 2000. godine nagrađen je Nagradom Marin Držić.

MEDITERANSKI PROSTOR: Mediteransko podneblje Pavičić uzima kao okvir u koji će smjestiti svoje junake, često ga pretvarajući u pozornicu na kojoj su mogući svakojaki preokreti. Naoko banalna zbilja malih ljudi u njegovim se pričama vrlo lako može pretvoriti u pravu dramu. Motivi za pretvaranje malih života u velike priče pažljivo su birani i duboko promišljeni. Oni se samo doimlju kao obične sitnice koje se mogu dogoditi svakome, jer u Pavičićevim pričama dobivaju karakter usuda što ne poznaje ni prostor ni vrijeme.

Naslovna pripovijetka simbolički nudi patrolu koja bdije nad

životom kakav on doista jest. Čitava lepeza njegovih pojava, sve inačice i mogućnosti raširit će se pred čitateljem u svakoj priči na poseban način. Patrolirajući nad njima, autor bdije i nad čitateljevom percepcijom, ne prepuštajući slučaju niti najmanju mogućnost da pripovijetke doživimo upravo onako kako je to jedino i moguće. Mediteranski prostor nudi se kao izvrsno mjesto za Pavičićeve priče jer naglašava vezu između zbiljskog postojanja i hibernacije, kao što je i primijećeno prigodom predstavljanja knjige.

»Ima nečeg potresnog u tom primorskom postojanju kakvim ga Pavičić vidi, bez obzira na to da li se ono odvija u zahuktalom Splitu, uspavanom zaseoku u dalmatinskom zaleđu ili na već nekom otoku gdje se čitav život događa u

tri ili četiri mjeseca ljetne sezone, dok je sve ostalo čista hibernacija i puko preživljavanje do narednog razdoblja kakve-takve živosti.«

PRICHE S POSVETAMA: Većina priča ima posvetu koju autor objašnjava na svoj način.

»Iako uvijek težim pisati književnost o ljudima (a ne književnost o književnosti), neke od ovih priča nastale su u dijalogu s umjetnicima koje volim. Kada sam već od njih posuđivao, pošteno je da ih i spomenem.« U pričama ćemo tako naći rečenice i kadrove iz djela *Borgesa*, *Carvera*, *Tarra*, *Joycea*, *Houstona*, *Tomislava Ivića* i glazbenika *Brucea Springsteena*, po čijoj je baladi »Highway Patrolman« nazvao djelo.

U knjizi je moguće izdvojiti i neke stalne motive koji se javljaju kao provodna nit. Jedan od njih je

Jurica Pavičić

obitelj koja u suvremenim uvjetima života doživljava svoju preobrazbu, boreći se s vrijednostima novog vremena. Upravo to nudi odličnu podlogu za razmatranje složenih odnosa unutar osnovnih jedinica društva i neumoljivu borbu s novim životnim pojavnostima. Odnosi su to prepuni emocija što se nude u rasponu od ljubavi do mržnje, razumijevanja za sve i svakoga do zdvajanja nad teretom ostarjelih roditelja. Oni će prokuljati u trenu kada padnu maske iza kojih se godinama brižno skriva ono što nije zgodno za pokazivanje.

Bit će to rušenje bespravno sagrađene kuće (»Drugi kat, nebo«), navijačka i ina nogometna strast (»Opća povijest nogometa« ili »Subotnji derbi«) ili samo nastojanje da se pobjegne od svakodnevice koja neumoljivo melje (»Dva tenora«). U pripovijetci »Skupljač zmija«, autor se vraća u ratnu stvarnost, a u »Ženi koja je nestala« nudi stvarni oglas u novinama kao motiv za priču s jednim od mogućih raspleta. Sve će završiti »Južnim sprovodom« te vraćanjem i ljudi i događaja na mjesto koje je samo korak od blagodat zaborava.

»Patrola na cesti« knjiga je koju svakako treba pročitati baš kao i Pavičićeva prijašnja djela jer je riječ o autoru koji je »odlučio da piše bez laži i da ne stvara lažnu književnost.«

Krumpira, kupusa, luka...

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Svakodnevno čujemo trgovce koji prodaju povrće »na veliko« uzvikujući: »Krompira, kupusa, luka, kupite ljudi – još malo pa nestalo!«. I u svakodnevnome govoru često čujemo oblik *krompir* za omiljenu gomoljastu biljku. *Krumpir*, latinskoga naziva *Solanum tuberosum*, je jednogodišnja biljka, koja svojim ukusnim gomoljima obogaćuje našu prehranu i danas je jedna od najraširenijih namirnica na svijetu. Porijecklom je s južnoameričkih Anda, a u Europu je stigla sredinom 16. stoljeća iz Čilea i Perua.

Hrvatski naziv *krumpir* nastao je od njemačke riječi Grundbirne što u prijevodu znači zemljana kruška. Stoga je za pretpostaviti da su njemački useljenici donijeli krumpir sa sobom u Slavoniju i Vojvodinu te ga tako uveli na naša područja. Njemačka Grundbirne u hrvatskome je jeziku dobilo oblik *krumpir*. Izvorni samoglasnik *u* sačuvao se u korijenu riječi. Oblik *krompir* koji umjesto izvornoga *u* ima samoglasnik *o* razvio se kasnije. Hrvatski se jezikoslovci ne slažu oko mnogočega, no složni su u tome

da izvorni oblici i riječi imaju prednost te je riječ *krumpir* postala dijelom jezične norme, a prihvaćena je i u praksi.

Povijest hrvatske književnosti (2. dio)

Razdoblje humanizma

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Pod pojmom humanizam podrazumijevamo učenje kojemu je cilj razvoj pozitivnih ljudskih osobina. U povijesti književnosti ovaj pojam označuje razdoblje obnove klasične kulture i stavljanje čovjeka u središte zanimanja.

Humanizam je nastao u Italiji oko 1350. godine, širio se po europskim kulturnim središtima, a među prvim zemljama u kojima je naišao na plodno tlo bila je Hrvatska. Zbog blizine humanističkih središta Rima, Padove i Venecije, te zbog vladavine Mlečana u Dalmaciji, Hrvati su se školovali u Italiji te su svojim kulturnim dosezima stajali uz bok najrazvijenijim europskim narodima. Hrvatski su pjesnici bili poznati diljem Europe kao graditelji poetike i nositelji humanističkih ideja. U Hrvatskoj je postojalo nekoliko humanističkih kulturnih krugova: zadarski, šibenski, splitski, trogirski, dubrovački i sjevernohrvatski.

Pripadnik šibenskoga kruga Juraj Šizgorić, latinskoga imena *Georgius Sisgoreus Sibenicensis*, studirao je u Padovi i stekao doktorat crkvenoga i svjetovnoga prava. Prvi je Hrvat kojemu je u tisku objavljena zbirka pjesama, »Elegiarum et carminum libri tres« (»Tri knjige elegija i lirskih pjesama«). Osobito je zanimljiva pjesma iz te knjige »Elegija o pustošenju šibenskog polja« kojoj je tema pusto-

Juraj Šizgorić

šenje Turaka po šibenskom zaleđu. »De situ illyriae et civitate sibenici« (»O smještaju Ilirije i o gradu Šibeniku«) kraći je prozni ogled o njegovom zavičaju, o običajima i narodnim pjesmama toga kraja. Šizgorić je pjesnik autobiografskih motiva i humanističke retorike.

Ivan Česmički, najistaknutiji pripadnik sjevernohrvatskoga kruga, poznatiji je pod latinskim imenom *Janus Pannonius*. Pjesnik je kojega svojataju Hrvati i Mađari. Posve je sigurno da je rodom iz Česmice kraj Čazme, školovan u Italiji, doktorat kanonskoga prava stekao je u Padovi. Mlad postaje pečujskim biskupom, pozvan je na dvor Matije Korvina u Budimu te otada

u kraljevoj pratnji sve do neuspjele urote protiv kralja. Još prije dvadesete bio je poznat po satiričkim epigramima »Epigrammata« u raznovrsnom metru, piše i pjesme u heksametrima »Poemata« ili »Heroica«, ali najvrjednijim radovima smatraju se elegije »Elegiae«, tužaljke, u elegijskom distihu od kojih je najpoznatija elegija »U smrt majke Barbare«.

Poznati dubrovački pjesnik i vlastelin Ilija Crijević, *Aelius Lampridus Cervinus*, postao je pjesnikom za vrijeme školovanja u Rimu. Izuzetno vješt latinski stihotvorac ovjenčan je 1484. godine lovorovim vijencom te je stekao naslov »Poeta laureatus«. Njegovo se pjesničko djelo sastoji od oko 240 pjesama, uglavnom oda, elegija i epigrama od kojih se osobito ističu »Elegije Flaviji«, nadahnute mladom Rimljankom Flavijom.

Antun Vrančić, *Antonius Verantius*, pripadnik je šibenskoga kruga koji je obrazovanje stekao u Padovi, Beču i Krakovu. Za života je bio biskup i kardinal,

tajnik i diplomat koji je poznao sve europske dvorove i vladare te sve humanističke prvake. Pisao je na latinskom, talijanskom, mađarskom i hrvatskom jeziku. Najveći dio Vrančićeva opusa čini zbirka od oko 1000 pisama (Epistolae) raznim europskim vladarima i crkvenim velikodostojnicima. Imao je sklonost prema povijesnim i zemljopisnim istraživanjima pa je ostavio nekoliko takvih tekstova: »Položaj Erdelja, Moldavije i Vlaške«, »O putovanju i poslanstvu u Carigrad« i »Putovanje iz Budima u Drinopolje«. Vrančića pamtim o po njegovim biografskim tekstovima, kao što je »Životopis Petra Berislavića«.

Antun Vrančić

Održano zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Sarajevu

Inicijatori duhovnoga proljeća u regiji

»Izražavam iskrenu želju da ćemo ubuduće, kao pastiri mjesnih crkava, biti inicijatori duhovnoga proljeća na ovim prostorima«, kazao je nadbiskup Hočevar

Piše: Arijana Beus

U Sarajevu je održano trodnevno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića. Na zasjedanju BKBiH nazočan je bio i beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar, predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu. U svojoj pozdravnoj riječi kardinal Puljić zaželio je dobrodošlicu svim članovima BKBiH i posebno nadbiskupu Hočevaru te je podsjetio na neka najvažnija nedavna događanja na svjetskoj i europskoj crkvenoj razini – od Svjetskog dana mladih u Sydneyu, na kojem su sudjelovali i mladi iz BiH, preko plenarnog zasjedanja Vijeća predsjednika biskupskih konferencija Europe do XII. biskupske sinode.

Nadbiskup Hočevar je istaknuo važnost ponovnog osamostaljenja Srijemske biskupije i imenovanje prvog srijemskog biskupa odrinarija mons. Đure Gašparovića i novog biskupa ordinarija u Zrenjaninu mons. Lasla Nemeta

OSAMOSTALJENJE SRIJEMSKJE BISKUPIJE: Na početku zasjedanja biskupa, svoj pozdrav uputio je i nadbiskup Hočevar u svoje ime i u ime svih biskupa svoje Biskupske konferencije, koji će svoje sljedeće zasjedanje održati od 11. do 13. studenoga u Ohridu u Makedoniji. Najprije je upoznao sudionike zasjedanja s najvažnijim događanjima na području ove Biskupske konferencije, posebno spomenuvši ponovno osamostaljenje Srijemske biskupije i imenovanje prvog srijemskog biskupa ordinarija mons. Đure Gašparovića i novog biskupa ordinarija u Zrenjaninu mons. Lasla Nemeta. »Veliku pažnju izazvalo je zasjedanje komisija 'Justitia et Pax' biskupskih konferencija Europe, koje je održano u Beogradu od 26. do 30. rujna ove godine. Glavna tema je bila delikatna, važna i vrlo aktualna: pomirenje«, kazao je biskup Hočevar.

»Pod vodstvom njemačkog predsjedništva bilo je sve vrlo brižljivo i detaljno pripremljeno, tako da bi samo zasjedanje moglo poprimiti i povijesno značenje. I ovom prilikom se pokazalo kako je korisno i znakovito sudjelovati na regionalnoj razini. Sa svoje strane izražavam iskrenu želju da i ubuduće idemo tim pravcem i da kao pastiri mjesnih crkava budemo inicijatori duhovnoga proljeća na ovim prostorima»,

kazao je nadbiskup Hočevar, koji je izvijestio i o proslavi 80. obljetnice odlaska u misije majke Tereze, koja je održana 19. listopada u Skoplju.

nameću pod vidom slobode i ljudskih prava, iako se protive naravnom zakonu. Spomenuo je i pitanje sloge u čemu su današnji čovjek i da-

Biskupskom konferencijom predsjedavao je kardinal Vinko Puljić

Također je kazao, kako su vrlo specifične socijalne, kulturne i religijske situacije u pojedinim republikama, koje obuhvaća ova Biskupska konferencija, što je prilično vidljivo i na području ekumenizma i međureligijskog dijaloga. **SNAŽNIJI MEĐURELIGIJSKI DIJALOG:** Govoreći o redovitom djelovanju Crkve na partikularnoj i mjesnoj razini, kardinal Puljić je podsjetio na poteškoće u vezi s čudnom odlukom, odnosno nalogom, supervizora za Distrikt Brčko *Raffija Gregoriana*. Kardinal Puljić je progovorio i o današnjim izazovima – od javnog mnijenja, koje se nameće liberalizacijom i sekularizacijom javnoga života kroz čudna moralna načela protivna naravnom zakonu, preko manipulacije i instrumentalizacije ljudskog života te manipulacije embrijima pod krinkom liječničke skrbi, do istospolnih brakova koji se

našnje društvo posebno ranjivi, bilo da je riječ o Crkvi ili društvu. Kazao je također da mediji uporno propagiraju negativno ozračje izvješću-

Kardinal Puljić je na kraju ukazao na potrebu snažnijeg ekumenskog djelovanja i međureligijskog dijaloga te brige oko useljenika

jući ponajčešće o skandalima te tako stvaraju stanje još veće depresije. Kardinal Puljić je na kraju ukazao na potrebu snažnijeg ekumenskog djelovanja i međureligijskog dijaloga te brige oko useljenika. Zasjedanju s biskupima BKBiH pridružio se i apostolski nuncij u BiH nadbiskup *Alessandro D'Errico*.

Misa na hrvatskom i u Kalači

Hrvatska zajednica u Kalači od sada će redovito svake četvrtedjelje u mjesecu imati misu na hrvatskom jeziku. Sveta misa je već održana u nedjelju 26. listopada u 17 sati u župnoj crkvi Svetog Josipa. Misno slavlje je vodio mons. *Andrija Kopilović*, koji će i u buduću jedanput mjesečno služiti misno slavlje na hrvatskom jeziku u Kalači.

Hrvatski glasnik

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Bit kršćanske budućnosti sastoji se u činjenici da Bog dolazi

»Dodi« – »zauzeto«

U nedjelju smo proslavili spomen svih Vjernih mrtvih. Čudan je to blagdan. Spominjemo se i slavimo smrt. Zar zaista? Da, jer smrt za nas nije gubitak nego prijelaz i početak. Stvoreni smo za taj prijelaz u koji Gospodin dolazi. U ovom razmišljanju koje slijedi razmišljamo upravo o toj želji za vječnom budućnošću i o »kočnici« koja je u nama, a to je naš »ja« okrenut samom sebi.

Ako znademo da Božje kraljevstvo dolazi, onda ćemo ga i čekati. Umjesto da živimo u prošlosti i žalimo za profućkanim vremenom, s puno nade gledamo u budućnost. Umjesto da živimo u vremenu koje nam samo izmiče, živimo u vremenu koje samo dolazi. Promašene mogućnosti u prošlosti ne mogu biti jače od velike mogućnosti pred nama, koja nam se nudi u činjenici da Bog neprestano dolazi.

ČEKATI, STVARNO ČEKATI: Čekati, stvarno čekati, ima uvijek značaj pozornosti. Svu svoju pozornost usmjerujemo prema Bogu, što znači da se okrećemo od svega onoga što nema, direktno ili indirektno, veze s njime. Kako možemo čekati njega ako *smo* obuzeti s tisuću nevažnih stvari? Ako budućnost dolazi, onda ne trebamo trčati za njom. Ako Bog dolazi, ne moramo raditi živčano i grozničavo. »Ako Jahve kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji. Ako Jahve grad ne čuva, uzalud stražar bdi.« (Ps 127,1) Ako nešto radimo, onda je to zato da pripravimo put Gospodinu. Kako pripravljamo put Gospodinu? Tako što svoja vrata široko i prostrano otvorimo. To je naša čežnja, naše iščekivanje, naša otvorenost što priprema put Gospodinu. U stvari, pravi posao on odrađuje. Ako su nas obuzeli problemi i sumnje, to je u pravilu zato što Gospodinu ne dopuštamo da dođe. Želimo sami graditi svoju budućnost, ili, u najboljem slučaju, Božje kraljevstvo, umjesto da dozvolimo da kraljevstvo samo dođe i izgrađuje nas. Za prirodnog, ne-evangeliziranog čovjeka budućnost je nešto prema čemu on ide. Čovjek ide u pravcu budućnosti. Želi je osvojiti, uhvatiti, »izgrađivati« i oblikovati. Važno je misliti na svoju budućnost, držati mjenjač budućnosti u ruci. Cijeli život samo osiguravamo i planiramo svoju budućnost. Naprotiv, kršćanin ne ide prema budućnosti, nego budućnost dolazi k njemu. Ne približava se čovjek Božjem kraljevstvu. Obratno: »približilo se kraljevstvo Božje.« A u molitvi Očenaša ne kažemo: »dolazimo u tvoje kraljevstvo«, nego: »dodi kraljevstvo tvoje«. Nije potrebno trčati prema budućnosti, budućnost dolazi k nama. Ne budućnost puna prijetnje, ni zastrašujuća, nego veličanstvena, blažena budućnost, jer naša je budućnost Bog. Takvo shvaćanje budućnosti unosi velik preokret u naše shvaćanje i poimanje vremena kao i u naš način življenja. Bdjeti znači biti dostupan, biti na raspolaganju.

Suprotnost dostupnosti

jest zauzetost samim sobom. Uistinu sugestivna riječ. Kod nekih ljudi vrata su uvijek obilježena natpisom: zauzeto. U tom natpisu nedostaje ono što svi znamo: da je dotična osoba zauzeta – samom sobom. Ne stavljam li možda i sami takve natpise a da toga nismo ni svjesni? Kakvi smo u svojim međuljudskim odnosima, takvi smo i u svojim odnosima s Bogom: dostupni ili pak zauzeti sami sobom, otvoreni ili zatvoreni. Bog nam dolazi, ne samo u posljednji dan, ne samo za Božić ili u Misi, nego svakog trenutka. On je uvijek onaj koji dolazi. Nismo li mi uvijek, ili gotovo uvijek, zauzeti sami sobom.

BUDNI RADI SUSRETA: Ako smo budni, nije to zbog budnosti, nego zbog zadatka. Mi smo budni kako bismo mogli susresti Boga kad dođe, kako bismo mogli prihvatiti zadatak koji nam želi dati. »Pogledaj, tu sam«, govori tko je dostupan. Tako govori Samuel i drugi proroci. »Evo službenice Gospodnje«, govori ona koja je bila najdostupnija od svih ljudi, ona koja je uzor svih kršćana. U dostupnu čovjeku ima mjesta i njegov prostor nije omeđen, takav čovjek može prihvatiti i druge, a ne samo sebe. Ima u sebi mjesta za tugu i radost drugoga. Vrlo lako može se prepoznati je li neki čovjek dostupan ili ne, može li nam biti dom ili nam je zatvoren. Suprotnost dostupnosti jest zauzetost samim sobom. Uistinu sugestivna riječ. Kod nekih ljudi vrata su uvijek obilježena natpisom: zauzeto. U tom natpisu nedostaje ono što svi znamo: da je dotična osoba zauzeta – samom sobom. Ne stavljam li možda i sami takve natpise a da toga nismo ni svjesni? Kakvi smo u svojim međuljudskim odnosima, takvi smo i u svojim odnosima s Bogom: dostupni ili pak zauzeti sami sobom, otvoreni ili zatvoreni. Bog nam dolazi, ne samo u posljednji dan, ne samo za Božić ili u Misi, nego svakog trenutka. On je uvijek onaj koji dolazi. Nismo li mi uvijek, ili gotovo uvijek, zauzeti sami sobom. Tada ne pronalazimo onu radost koju Bog želi dijeliti s nama dajući nam sudjelovati u njegovu djelu spasenja u svijetu. U Otkrivenju zajednica u Sardu dobiva strogi ukor jer nije dostupna i otvorena i jer ne mari što Gospodin može doći svakog trenutka: »Budi uvijek budan ... Ne budeš li bdio, doći ću kao lopov, i sigurno nećeš znati u koji ću te čas iznenaditi.« Kako je tužno ne biti spreman kad Gospodin pokuca na vrata. Koliko bismo više radosti mogli dati i primiti kad ne bismo propuštali tolike prilike!

Bit kršćanske budućnosti sastoji se u činjenici da Bog dolazi. »Da, dolazim uskoro«, kaže. A zaručnica, Crkva, kaže: »Dodi!« Nema kraće molitve od ove: »Dodi!« Kratka je, ali potpuno ispunjena čežnjom za Bogom, kako Crkve, tako i čitavog čovječanstva. Neki će možda prigovoriti da je nepotrebno govoriti »dodi« Bogu, jer on u svakom slučaju dolazi, i zapravo je već došao. Imaju pravo utoliko što mi ne trebamo Bogu govoriti »dodi« u nekom grču i u očaju. Naš »dodi« jest jasan odgovor na njegovo obećanje da dolazi. A budući da je Bog uvijek veći, uvijek može i više doći. Čak i onda kad je potpuno ispunio našu nutrinu, možemo reći »dodi« i dozvoliti mu da razvije i poveća naš kapacitet te budemo njime još ispunjeniji. Kako bi naša budućnost bila svijetla kada bismo se od svega srca uklopili u ovaj čudesni dijalog između Isusa i Crkve, u kojem Isus kaže: »Da, dolazim uskoro«, a zaručnica odgovara: »Amen, dođi, Gospodine Isuse.« (Otk 22,20) ■

Puretina s povrćem

potrebno:

pureći bataci
sol
vegeta
mrkva
peršin
češnjak
rajčica
paprika
vrećica za pečenje

Mrkvu, peršin, rajčicu i papriku narezati na sitno te staviti u vrećicu za pečenje, koja je prethodno stavljena na tepsiju (po želji se može dodati i grašak i krumpir). Po povrću poredati meso i posuti ga sitno narezanim češnjakom. Vrećicu zatvoriti i probosti na nekoliko mjesta, te staviti peći jedan i pol do dva sata.

Za to vrijeme možete napraviti prilog za koji vam je potrebno: cvjetača
kiselo vrhnje
sol

Cvjetaču skuhati u slanoj vodi. Kad je gotova procijediti je te ispazirati vilicom (ne previše, tako da bude usitnjena, a ne kašasta), dodati kiselo vrhnje i promiješati.

Višnje sa slatkim vrhnjem

potrebno:

1kg višanja bez koštica
3 pudinga od vanilije
šećer
¼ l slatkog vrhnja

Višnje staviti da se kuhaju i kada proključaju odliti malo vode u posebnu posudu, te dodati rastopljeni pudink sa šećerom i vodom. Kuhati dok se ne zgusne, razliti u posudice i ukrasiti slatkim vrhnjem. Služiti hladno.

Ideja: ovu smjesu možete metnuti i na keks ili biskvit i sve premazati vrhnjem.

Dobar tek!

Šeširi uz sve

Nekad isključivo muški modni dodaci, šeširi kratkog oboda i šilterice i razne kape zanimljivih i neobičnih oblika, i ove su sezone omiljeni modni dodatak u ženskoj garderobi. Sada se već šeširi nose u svim godišnjim dobima, neki radi mode, a neki iz potrebe, zbog sunca ili hladnoće. No, mnoge osobe ženskog spola šešir će rado staviti i kad su u pitanju svečani večernji izlasci ili nešto slično tome. S obzirom da nam se bliže

hladniji dani, ako si niste osigurali ovaj zanimljiv dio garderobe, još uvijek nije kasno. Iako je malo prodavaonica gdje možete pronaći dobar šešir, ipak se može pronaći. U mnogim modnim časopisima, kao i na raznim modnim revijama možete vidjeti kako su šeširi ili šilterice neizostavni dio svakog modnog trenda.

Još nešto: nisu loši niti kad vam kosa nije baš u najsajnijem izdanju.

Lijepa i bez skupih proizvoda

Svaki dan u raznovrsnim modnim časopisima i revijama donose se novi proizvodi, kreme, puderi, maskare i slično. Naravno, sve ima svoju cijenu koja nije mala. Sve priče idu kako svaka žena ne voli ovo ili ono, ili joj smeta to i na taj način nas pokušavaju privući kako bismo kupili proizvod koji nam možda nije niti potreban, ali neka se nađe. Možda jednom zatreba.

Tako je i predstavljen noviji proizvod koji se zove *Eye Liquid Buds Makeup Remover*; a riječ je o štapićima unutar kojih se nalazi odstranjivač šminke i na taj način lako možete riješiti problem ako vam se razmaže maskara, olovka ili sjenka. Naravno, ovaj proizvod u Hrvatskoj košta oko 60 kuna, a kod nas moguće i više. Jednostavan je za uporabu i može uvijek biti uz vas. Jest to tako, ali za one koji nemaju namjeru izdvojiti toliko novca za ovaj proizvod evo i nekoliko jeftinijih savjeta.

Ako vam se maskara razmaže možete to riješiti i na jeftiniji način. Na običan štapić za uši nanese malo bilo kakve kreme za lice (može i obična Nivea) i s tim možete također lako odstraniti višak maskare, a da je ne razmažete.

Nakit

Dolazak jeseni i zime često nas uspava, pa zaboravimo misliti na svoj izgled. Nije potrebno puno mašte, niti jake šminke ili previše vremena. Dovoljno je ako stavite zanimljive naušnice ili neku ogrlicu ili narukvicu. Svakako ne treba pretjerivati, dovoljan je samo jedan komad kako biste poradili na svom izgledu. Izgledat ćete profinjeno, a bez previše truda.

Za sve ove modne detalje ne morate izdvojiti puno novca, samo je potrebno malo prošetati, možete ih pronaći po izuzetno povoljnim cijenama. (od 100-400 din).

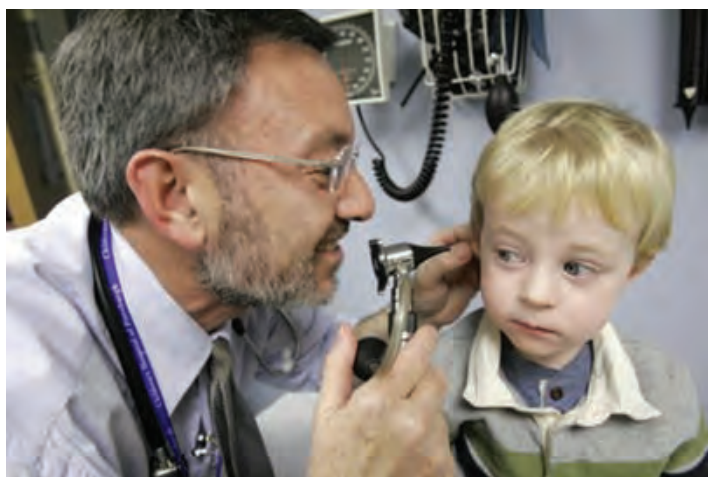
Savjeti iz ordinacije

Piše: dr. Marija Mandić

UPALA UHA

Kako prepoznati upalu uha? Mora li ona uvijek biti praćena visokom temperaturom?

Uho je paran organ koji se sastoji iz nekoliko dijelova, a upalama su najpodložniji vanjski ušni kanal i srednje uho u kojem se nalaze slušne koščiće, a koje je jednom cijevi povezano sa ždrijelom. Kada se kaže upala uha najčešće se misli na upalu srednjeg uha i upravo ona predstavlja najčešći uzrok uhobolje. Upala uha je veoma često povezana s prehladom, gripom ili nekom drugom dišnom infekcijom (bronhitis, upala pluća, upala krajnika...) baš zbog njegove povezanosti s grlom. Iako je

ova bolest čest uzrok dječjih tegoba te se često povezuje s djecom, od nje mogu oboljeti i odrasli. U pitanju su najčešće virusne infekcije, koje se kompliciraju razvojem bakterija, nastankom gnojne upale i pojavom povišene tjelesne temperature. Upravo ovaj skok temperature, koji traje duže od tri dana, određuje uključivanje antibiotika u daljnju terapiju, no, krenimo redom.

Kao što smo rekli, djeca veoma često obolijevaju od ove bolesti i na sasvim specifičan način daju signale da ona postoji. Tako dijete s upalom uha ima vrućicu, drži se za uho, razdražljivo je, uznemireno, ima slabi apetit, češće proljevaste stolice, iscjedak iz nosa te češći plač u ležećem položaju. Svakako, ovakvo dijete treba pregledati pedijatar, osobito ako tjelesna temperatura naraste iznad 38,5 ili 39 stupnjeva, što može ukazivati na razvoj težih komplikacija. Pokraj propisane adekvatne terapije od strane liječnika neophodna je i bogata hidratacija djeteta (davanje puno tekućine na usta) i skidanje vrućice na sve moguće načine (hladno tuširanje, alkoholni oblozi, paracetamol tablete, sirupi protiv povišene

temperature...). Učestali napadi infekcije srednjeg uha mogu dovesti u krajnjem slučaju do gubitka sluha ili, pak, do težih infekcija u predjelu glave (primjerice meningitisa).

Za razliku od djece odrasli manje burno reagiraju na razvoj upale uha. Kod odraslih se javlja uhobolja predstavljena kao nagla, oštra bol u dubini uha na početku i tupa stalna bol tijekom infekcije. Česta je pojava začepljenog nosa, osjećaja punoće u uhu, prigušenoga sluha, dok se vrućica i groznica javljaju samo u kompliciranijim slučajevima. Osobito starije osobe slabije reagiraju na povišenje temperature te je kod njih moguća i pojava težih gnojnih infekcija s obilnim curenjem iz uha bez velike vrućice. Kod starijih je česta i upala vanjskog ušnog kanala, koji se odlikuje otjecanjem, crvenilom i suženjem kanala uz postojanje curenja ili bez curenja iz uha. Ova upala nastaje najčešće nakon manipulacija u samom kanalu (čišćenje uha štapićima ili nečim drugim!!!), te nakon kupanja u bazenu ili zbog boravka na jakom propuhu. Veoma lako i brzo prolazi uz adekvatnu terapiju bez nastanka većih komplikacija.

KRVARENJE IZ NOSA

Što i kako s krvarenjem iz nosa?

Krvarenje iz nosa prepoznaje se po izlaženju krvi iz nosnica, krvarenjem niz stražnji dio grla, krkljanjem ili gušenjem nesvjesne osobe. Ono može biti posljedica povrede nosa nakon pada, tučnjave ili prometne nezgode, znak izuzetno povišenog krvnog tlaka ili, pak, znak neke druge bolesti nosa (polipi, tumori...). Krvarenje iz nosa, ipak, najčešće nastaje spontano, a obično mu prethode virusne infekcije nosa ili grla, češće »puhanje« nosa zbog alergije. Često je i nakon boravka u prostorijama sa suhim zrakom, osobito zimi te je zato neophodno uvijek na grejnim tijelima držati posudicu s vodom.

Ukoliko je krvarenje iz nosa nastalo nakon ozljede nosa ili nakon ozljede glave, a praćeno je još i curenjem bistre tekućine iz nosa, hitno se javite liječniku.

Ako je krvarenje iz nosa nastalo spontano, pristupite sljedećim postupcima za zaustavljanje krvarenja.

1. Sjednite.
2. Ako u nosu imate ugruške krvi pokušajte ih jednom ispuhnuti.
3. Ukoliko ste u mogućnosti, duboko udahnite nekoliko puta svježi hladan zrak.
4. Zatvorite nos stisnuvši ga prstima – držite obje nosnice, ispod grebena nosa, palcem i kažiprstom 10 minuta i dišite kroz usta.
5. Ako krvarenje ne prestane, stavite komadić tkanine u nosnicu koja krvari. Tako ćete privremeno izvršiti tamponadu nosa tkaninom stiskajući i dalje nos s tkaninom u njemu prstima. Nikako ne gurajte tkaninu predaleko u nos i pripazite na to da se lako može izvući van.
6. Kad krvarenje stane ili tijekom njegovog zaustavljanja, prekriti nos i lice hladnom, vlažnom tkaninom.
7. Nakon 15 do 30 minuta izvadite tkaninu i krvarenje bi trebalo da je stalo. Ukoliko nije, zatražite liječničku pomoć. Ne pušite nos, ne kopajte ga i ne saginjte se idućih 24 sata.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnički-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

nacije svakim je radnim danom od 7 do 19 sati. Vikendom i praznikom postoji dežurstvo.

I sama sam se iznenadila kada mi je liječnica rekla kako su njihovi pacijenti raznog uzrasta počevši već od 9 mjeseci. Pa to su još prave bebe! Jako je važno da njihovi roditelji nauče kako djeci održavati zube. Dakle i bebe trebaju ići kod stomatologa, točnije trebaju njihovi roditelji, kojima zubna liječnica pokaže na koji način pravilno održavati oralnu higijenu. I oni već tako mali trebaju čistiti svoje zubiće, no ne kao mi. Tako maloj djeci ili bebama zubiće treba brisati čistom gazom i na taj način ukloniti naslage sa zuba. Oni već malo stariji s dvije godine trebaju ići na prvi stomatološki pregled i od tada počinje suradnja. Bitno je izabrati zubnu liječnicu kod koje ćete uvijek ići. Na pregled bi trebalo odlaziti svaka tri mjeseca, kako bi se eventualno pokvareni zubi na vrijeme mogli liječiti. Kad dođete do upisa u školu (školarci to već znaju), trebaju vam svi zubi biti zdravi ili eventualno popravljani ukoliko su bili pokvareni. Dakle, bolje je redovito ih kontrolirati i održavati nego prije polaska u školu pola ferija provesti u zubnoj ordinaciji.

Mliječni se zubi također mogu popraviti. Prvi posjet zubaru samo je pregled sa zrcalom, na drugom, kako kaže dr. Tikvicki, pomalo se četkaju zubi, a ako ima potrebe na trećem ili četvrtom posjetu se popravljaju zubi.

Najčešći problemi kod djece jesu crne točkice na prednjim zubima. »Te zube nismo u mogućnosti popraviti, jer su mali i nemamo što raditi. Ti se zubi ostavljaju takvima kakvi jesu, ali ih premazujemo fluor pastama kako bismo ih zadržali na toj razini, da se ne bi dalje kvarili. To je sve posljedica roditeljske nebrige, jer se dopuštaju flašice i varalice (cucle) tijekom cijele noći. Do godinu dana je dopušteno s tim. Kasnije je javljaju takozvani cirkularni karijesi kao posljedica tih loših navika. To su na početku crne točkice, pa su sve veće i gore i na kraju se slome zubi i djeca nam uglavnom dolaze bez gornjih zuba. To nosi svoje posljedice te ne izgovaraju pravilno sva slova, moraju ići kod logopeda. Ne žvaču čvrstu hranu i imaju bolove i otoke«, pojašnjava dr. Tikvicki.

Ima tu i dobrih stvari, nisu zabranjene slastice! Ali ih treba jesti poslije glavnog obroka, poslije ručka i nakon 20 minuta poslije konzumiranja slatkog treba prati zube, jer tek se onda stvara pogodna sredina, kislost u ustima gdje se bakterije javljaju i stvaraju karijes. Vaši se roditelji vjerojatno sjećaju malih fluor tableta koje su dobivali u školi i u vrtiću, a danas se koristi koncentrirani fluor i izravno se nanosi na zube dva puta godišnje. Jako je bitno steći naviku redovito posjećivati zubara i dolaziti na vrijeme, a ne kada imate bolove. Najgore je kad dođete s otokom i kad

dr. Dorotea Tikvicki

Posjet zubaru

Piše: Željka V.

Dragi moji mali i veliki prijatelji, sve vas pozdravljam i ovoga puta, te vam donosim jednu zanimljivu temu. Posjetila sam stomatologa – zubara. Uh, kakvo olakšanje.

Moram vam priznati kako sam se prije jako plašila odlaska zubaru, no ipak sam odlučila posjetiti zubnu ordinaciju i tako se riješiti užasnog bola.

Dočekala sam da ne mogu spavati zbog zuba, umjesto da sam prije otišla kod zubarice i riješila taj problem. Znači onu izreku »bolje spriječiti nego liječiti«, e pa ja je izgleda nisam dobro znala. Nisam redovito odlazila na kontrole i preglede, te sam dočekala da me zub užasno boli. Nije bilo druge pomoći nego skupiti hrabrosti i posjetiti zubnu liječnicu.

Kad sam otišla prvo me je iznenadila ugodna ordinacija, a onda teta zubarica i njezina sestra. Strah se pomalo stišavao. Uz razgovor popravljali su mi zube, bušili i čistili. Iako mi je izgledalo strašno, bol se smanjivao. Poslije samo nekoliko minuta meni je bilo bolje. Obećala sam sebi kako više neću čekati da me zub zaboli nego ću redovito ići na preglede.

Tako je i bilo. Sljedeći sam put otišla na kontrolu kao pravi heroj i raspitala sam se o svim detaljima kako bih i vama mogla približiti ovu temu.

U Školskom dispanzeru u Subotici postoji stomatološka ordinacija za školsku i predškolsku djecu. S djecom rade dr. *Dorotea Tikvicki* i medicinska sestra koja joj pomaže *Andrea Buljovčić*. Radno vrijeme ove ordi-

7. studenoga 2008.

vas boli, jer se tada javljaju strah i panika. Boli vas i bez toga da vas netko pregleda. To možete spriječiti redovitim kontrolama.

Školska djeca su raspoređena po svojim školskim ordinacijama, ali ako u školi nema ordinacija onda dolazite u školski dispanzer. Kako nam je rekla dr. Tikvicki, ona redovito posjećuje i predškolske objekte te na taj način priprema i djecu vrtičke dobi za posjet zubaru.

Eto dragi moji, još nekoliko korisnih podataka. Nemojte zanemariti svoje zdravlje i svoje zube, oni će vam još dugo trebati, a od voća dr. Tikvicki savjetuje da jedete jabuku, a od povrća mrkvu, jer su čvrste, te ih treba dugo žvakati, a samim tim mehanički čistite zube. Svakako obvezno trebate jesti i koru kruha.

Vodite računa o zubima i nemojte zaboraviti osmijeh, tako će vam se vidjeti i lijepi i zdravi zubi. ☺

Kako prati zube

Pravilan način pranja zuba: gornji se zubi peru kako pada kiša, a donji kako trava raste. Zubi treba prati onoliko dugo koliko dugo traje vaša omiljena pjesmica. Zadnji zubi kod starije djece zahtijevaju temeljno četkanje.

Četkice i paste

Na tržištu postoje mnogobrojne paste za zube koje su namijenjene djeci, ali nije bitno koja je pasta, bitno je redovito prati zube. Zube je potrebno prati ujutro i navečer, a poslije pranja zuba nema nikakvog jela niti pijenja sokova, nego samo vode.

Četkica mora biti s malom glavom dok su djeca mala, a kako i vi rastete tako vam treba biti i veća četkica.

Bez straha kod zubara

Učenici 3. i 4. c razreda OŠ »Ivan Milutinović« posjetili su svog školskog zubara i sa svojom učiteljicom razgovarali o tome. Ona je to zapisala i evo prenijela nam njihovo razmišljanje i dojmove. Djeca iz ove škole nemaju u svojoj matičnoj školi zubara, nego pripadaju OŠ »Sonja Marinković«. Neki od njih idu privatno kod svog zubara.

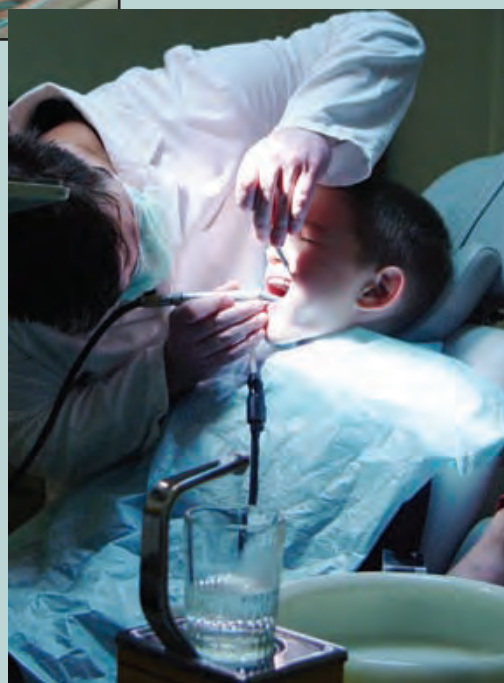
Aleksandar: » Kad sam popio fuor nije mi se svidjelo, bilo mi je grozno.«

Alen: »Nisam se ništa plašio kad mi je zubarica pregledala zube.«

Tereza: »Nisam se plašila, samo mi je smetalo kad mi je zubarica pregledala zube. S obzirom da mi se klima zub mislila sam da će mi ga izvaditi, ali nije.«

Krunoslav: »Kad sam sjeo u stolicu pomislio sam kako će me poslati kod zubara.«

Učiteljica Danijela Romić

Josip Miković, tamburaš

Cijeli život uz bas prim

Od prvoga glazbenoga sata kod čika Laze Malagurskog, sve do današnjih dana, tamburica je dio mene

Razgovor vodio. Dražen Prčić

Puna četiri desetljeća Josip Miković (1952.) svira tamburicu, uveseljavajući njezinim zvucima sve one koji vole nježan, prepoznatljiv melos bačke ravnice. Isprva je svirao u orkestrima, dok danas nastupa sa svojom »bandom« u subotičkom lokalu »Kod Batesa«. U kraćem razgovoru pokušali smo napraviti malu retrospektivu njegove povezanosti s tamburom, od koje se ne odvaja cijelog svog života.

Kako se, uopće, našla tambura u Vašim rukama iz kojih, eto, ne izlazi punih četrdeset godina?

Iskreno govoreći, bilo je to posve slučajno u vremenu mog osnovnog školovanja u subotičkoj OŠ »Đuro Salaj«, kada me je jedan prijatelj odveo u OKUD »Mladost« na jedan sat kod čika Laze Malagurskog, koji je tada tamo radio s mladim glazbenicima. Nakon tog probnog sata zakazali su mi i sljedeći i tako je započelo moje druženje s ovim lijepim, tradicionalnim instrumentom.

Zašto je glazbeni izbor pao upravo na ovaj instrument?

Uvijek, još od najranijeg djetinjstva, svidala mi se glazba tambure, koju sam imao prilike slušati i u obiteljskom domu, a kada sam došao u neposredan kontakt s njom jednostavno sam znao kako se više nikad neću moći rastati od nje.

Koliko Vam je trebalo vremena za svladavanje umijeća sviranja na tamburici?

Ha, teško je to posve precizno reći, jer za tamburicu treba ipak malo više vremena. Note sam brzo svladao, ali za neko pravo sviranje, po sluhu i osjećaju, trebalo je, recimo, neke dvije godine.

Gdje ste isprva počeli nastupati?

Počeci glazbenih nastupa vezani su upravo za već spomenutog čika Lazu i orkestar »Mladosti« u kojemu sam svirao sve do 1971. godi-

ne, kada sam, skupa s njim, prešao u orkestar »Bunjevačkog kola«.

Koliko godina ste bili član orkestra »Bunjevačkog kola«?

U »Kolu« sam svirao 16 godina, prateći ansamble igrača na brojnim nastupima u zemlji i inozemstvu. Bilo je to negdje sve do 1987. godine, kada sam, konačno, napustio sviranje u orkestru. Zatim je uslijedila stanka od nekoliko godina.

Ali, tambura je ipak bila jača...

Jest, i zatim sam nekoliko godina svirao u subotičkom tamburaškom sastavu »Neven«, zabavljajući goste u nekoliko gradskih lokala. Bez tambure jednostavno nije išlo...

Koji je Vaš instrument i jeste li nekada svirali i nešto drugo?

Oduvijek sviram isključivo bas prim jedan, jednostavno mi se ovaj instrument ispočetka svidio i ostao sam mu vjeran sve do današnjih dana. Možda i zbog toga što se bas prim svira solo, prvi glas, mada ima i drugi, i tercu, ali on ipak vodi.

Najduže sviranje

Tamburaši često znaju svirati po cijelu noć, sve do ranih jutarnjih sati, a nekada smo znali, osobito na nekim veseljima i svatovima, svirati i po dvadeset sati u kontinuitetu.

Tamburaška glazba, uz muziciranje, traži i pjevačko umijeće glazbenika. Kakav je Vaš odnos prema pjevanju?

Ne pjevam solo, kao što to znaju činiti mnoge moje kolege po instrumentu. Uvijek pjevam u pratnji, skupa s ostalim članovima bande.

Baveći se toliko godina tamburaškom glazbom zasigurno imate golem repertoar prilagođen za izvođenje i »ispunjevanje želja« gostiju koji vas slušaju. Koliko pjesama znate i kako ih memorirate?

Zbilja ne bih mogao precizno kazati koliko pjesama znam, no vjerujem da u memoriji imam sigurno barem nekoliko stotina melodija i riječi. Glede memoriranja ono je izravno u svezi s brojnim ponavljanjima, opet ovisno koliko je određena pjesma popularna i tražena. One starije, koje se rjeđe izvode, moraju se vježbati pojedinačno ili na zajedničkim probama.

Gdje i s kim danas svirate?

Trenutačno sviram sa sastavom »Zora« i svakoga petka i subote smo u restoranu »Kod Batesa«.

Kako biste usporedili nekadašnju tamburašku glazbu s ovom današnjom koju svirate?

Ona stara je bila puno više narodnjačka, dok smo danas više u trendu zabavnijih nota. Više se forsira forma šlagera, naravno s modernijim pristupom, ali ipak mislim kako je sačuvan i određeni dio tradicionalizma koji tamburašku glazbu ipak čini jedinstvenom u odnosu na druge. Generalno mislim kako je onaj pravi, izvorni bački zvuk ostao sačuvan u glazbi svih subotičkih sastava koji se amaterski ili profesionalno bave tamburaškom glazbom.

Sastav »Zora«

Koncert za pamćenje

»Fosili« u Areni

Jedan od najpopularnijih hrvatskih zabavno-glazbenih sastava svih vremena, zagrebački »Novi fosili« (koji već godinama ne sviraju), prošloga petka u beogradskoj Areni upriličili su nezaboravni koncert u sklopu svoje povratničke turneje po zemljama nekadašnje zajedničke države. Preko 10.000 njihovih fanova nazočilo je ovom glazbenom happeningu na kojemu su se tijekom programa nizali brojni hitovi, koji su prošlih godina suvereno vladali brojnim top-listama. Pjesmom »Da te ne volim« Sanja Doležal je

otvorila koncert kojim su »Fosili«, poslije duže vremenske stanke od punih 18 godina, ponovno nastupili u glavnom gradu Srbije. Uslijedile su dobro znane pjesme, poput nezaboravnih – »Da te ne volim«, »Košulja plava«, »E moj Saša«, »Milena« i druge, koje su izmamile burne izljeve emocija. Koncert je, burnim ovacijama publike, zatvorila pjesma »Za dobra stara vremena«.

Maskota EP u plivanju

Riječki Valko

Na budućem Europskom prvenstvu u plivanju u malim bazenima, 12. po redu, kojemu će od 11. do 14. prosinca domaćin biti Rijeka, službena maskota natjecanja bit će Valko. Simpatična stilizirana kreacija predstavljena je prošloga tjedna na ulicama grada domaćina, a u nastupajućem vremenu, sve do početka EP-a, bit će promovirana u brojnim propagandnim aktivnostima u svezi s samitom najboljih plivača staroga kontinenta. Nazočnim medijima Valka su predstavili Tomislav Karlo, direktor natjecanja, i Luciano Sušanj, predsjednik Izvršnog odbora prvenstva.

7. studenoga 2008.

U NEKOLIKO REDAKA

Proljeće u studenom

Ne znamo hoće li ovo proljetno-jesensko vrijeme »opstati« i kada budete čitali ovih nekoliko redaka u petak ili subotu, ali bilo kako bilo – ugodno je bilo. Kada u studenom možeš izaći u kratkim rukavima, čak se i sunčati na toplom suncu, onda zbilja nema mjesta pritužbama na vrijeme. Osobito kada se ne mora dodatno grijati tijekom dana. Možda samo malo tijekom noćnih sati. Ali ne mora niti onda, ukoliko se dobro pokrijete. Kakva kombinacija. I toplo i besplatno!

FOTO KUTAK

Kada će već taj raspust?!

ŠALJIVI KUTAK

* U ZOO-vrtu je uginuo majmun. Usplahirena tajnica zove upravitelja, koji je na službenom putu: Da nabavimo novoga majmuna ili da pričekamo da se vratite?

* Žena se ljuti na muža:

-Ti sve novce potrošiš u kafiću!

Muž će na to:

- Što hoćeš, ti na šminku potrošiš 50 eura!

- Ali ja je kupujem da ti budem lijepa.

- Pa i ja pijem da mi budeš lijepa!

* Kada kažem – Ja sam bila lijepa - to je prošlo vrijeme, a kada kažem – Ja sam lijepa - to je... Perice, što?

– To je šala, učiteljice!

* Zašto 17 plavuša čeka ispred disko kluba? Jer ispod 18 ne mogu ući.

Ženski nogomet

Pobjeda Spartaka

ŽNK Spartak pobijedio je u derbiju začetja protivnice iz kragujevačke Sušice (2-0) i znatno poboljšao svoje izgleda za ostanak u Prvoj ženskoj nogometnoj ligi. Važni bodovi osvojeni su zahvaljujući golovima Monike Tot i Viktorije Časar, ali je i cijela ekipa ovoga puta, osobito cure iz obrane, bila na visini sportske zadaće.

ŽNK Spartak: Ćosić, Tumbas, Hrubik (Vukajlović). Ademi, Rakić, G. Tot (Boda), Časar, Bodolić (L. Tot), Mlinarević (Gubik), M. Tot, Ledenski (Antunović).

Hrvanje

Oproštaj Štefaneka

Dugogodišnji prvotimac Hrvačkog kluba Spartak Stojan Štefanek, prošlog je vikenda u susretu protiv lokalnog rivala Subotice odhrvao svoj posljednji aktivni natjecateljski meč. Unatoč velikoj razlici u

godinama, u kategoriji do 66 kg, bez većih problema svladao je protivnika Matića (2-0) i na svom ligaškom oproštaju ponovno donio svojoj momčadi bodove za ukupnu uvjerljivu pobjedu od 7-0.

Nogomet

Bačka na vrhu

Nogometaši subotičke Bačke, pobjedom protiv Doline iz Padina (4-2) čuvaju vrh Vojvođanske nogometne lige i potvrđuju ambicije za ulazak u viši rang natjecanja. Golove u ligaškom derbiju postigli su: Cvetković, Lazić, Radulović i Takač.

Bačka: Bilinović, S. Petrović (Đereg), Rajić (Davidović), Ilovac, Cvetković, Takač, Rajkovača, Lazić, Radulović, R. Petrović (Sabadi), Perović.

Stolni tenis

Memorijal Vilim Harangozo

U nedjelju 9. studenoga Subotica će u gradskoj Dvorani sportova biti domaćin 34. memorijala Vilim Harangozo, tradicionalnog natjecanja najboljih domaćih stolnotenisača i stolnotenisačica. U natjecateljskom programu igrat će se u četiri discipline, muški i ženski singl, te muški i ženski parovi. U sklopu glavnog turnira igrat će se i 8. memorijalni turnir veterana Tibor Harangozo.

Rukomet

Poraz Hrvatske

U sklopu kvalifikacijske skupine za plasman na predstojeće Europsko prvenstvo u Austriji, hrvatska rukometna reprezentacija poražena je Veszprému protiv domaćeg sastava Mađarske (30-28). No, ovaj poraz nije uopće alarmantan, jer slijedi i uzvrat u Hrvatskoj, a prve dvije momčadi, najvjerojatnije upravo Hrvatska i Mađarska, izborit će plasman na završni turnir EP-a.

Uređuje: Dražen Prčić

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04) i članka 24 Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« br.5/05...6/07), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša:

OBAVJEŠTAVA

da je nositelj projekta »PALVILLE INVEST« D.O.O., Subotica – Braće Radić br. 3, podnio zahtjev za davanjem suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš Projekta: »Stambeno-poslovni objekt P+I+Pk«, Solunska br, 12, na katastarskoj čestici 1008 k.o. Palić.

Suglasno članku 20. stavak 1 i 2 Zakona o procjeni utjecaja na okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, osigurat će JAVNI UVID u predmetnu studiju u razdoblju od 7. 11. 2008. do 27. 11. 2008. godine u prostorijama Stare gradske kuće, II. kat – ured 226, svakoga radnoga dana od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj studiji o procjeni utjecaja na okoliš bit će održana 28. 11. 2008. godine u 12 sati, u prostorijama Gradske kuće, II. kat – ured 226.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Zoran Kuntić, sportski direktor NK Spartak Zlatibor voda

Biti u prvih pet

Imamo veliku priliku plasirati se u Prvu ligu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Najveći talent modernog subotičkog nogometa, uz pokojnog *Batu Ognjanova* zasigurno najbolji nogometaš sjevera Bačke, *Zoran Kuntić*, po okončanju aktivne igračke karijere ostao je uz sport kojemu je posvetio cijeli svoj život. Jedno je vrijeme radio kao trener mladih uzrasta u peštanskom Ferencvarosu, a od ove godine je na dužnosti sportskog direktora jedinog subotičkog drugoligaša, momčadi Spartak Zlatibor vode. Kako se snašao u novoj profesionalnoj ulozi i što očekuje od debitantske sezone u direktorskoj fotelji razgovarali smo jednog ovojednog prijepodneva.

Kako je došlo do Vašega angažmana na mjesto sportskog direktora Spartak Zlatibor vode?

Prošle zime, prilikom jednog mog dolaska u Suboticu, preko prijatelja i nekadašnjeg suigrača *Igora Pejovića* bio sam kontaktiran i poslije je uslijedio službeni susret s vlasnicima i dužnosnicima kluba koji su mi ponudili mjesto sportskoga direktora. Svidjela mi se ideja stvaranja jednog modernog kluba i kvalitetnog sportskog kolektiva, koji je tada još bio rang niže (treća liga) i odlučio sam prihvatiti novi izazov u svojoj sportskoj karijeri.

Što podrazumijeva obujam poslova kojima se bavi osoba na ovom iznimno odgovornom mjestu u klupskoj hijerarhiji?

U mom konkretnom slučaju ono je, od ljetos, još kompleksnije s obzirom da sam preuzeo brigu i o svim mladim kategorijama i uzrastima u klubu, koji je u međuvremenu doživio i fuziju sa Spartakom. Inače, sama funkcija sportskog direktora podrazumijeva skrb o dovođenju potencijalnih igračkih pojačanja, njihovo praćenje kroz igre u drugim momčadima, ali i sveobuhvatni nadzor nad svim talentiranim nogometašima na teritoriju Subotice i okolice. Sve u neposrednom kontaktu i suradnji s glavnim trenerom momčadi u namjeri formiranja i koncipiranja kvalitetno posložene momčadi koja može ostvariti zacrtani cilj.

Sjećate li se Vaše prve radne zadaće na ovoj dužnosti?

Bilo je to još u »trećeligaškom« vremenu Zlatibor vode (prije fuzije sa Spartakom), kada smo trener *Ranko Popović* i ja dogovorili prvu strategiju potrebe dovođenja određenih nogometaša koji su bili neophodni za ostvarenje željenog plasmana u viši rang natjecanja. Izbor se pokazao uspješnim, a momčad je uspjela izboriti mjesto u Drugoj ligi.

Spartak Zlatibor voda ima zbilja rijedak spoj dva nekadašnja vrhunska nogometaša koji se nalaze na dvjema najodgovornijim funkcijama u klubu. Kako nekadašnji suigrači na travnjaku danas funkcioniraju uz teren?

Veliko igračko iskustvo, okrunjeno najvišim dometom u klupskom nogometu kao što je igranje u Ligi prvaka, nastojimo prenijeti na naše sadašnje nogometne dužnosti, glavnog trenera i sportskog direktora kluba. Naša se suradnja temelji, ponajprije, na zajedničkom odlučivanju u težnji stvaranja kvalitetne momčadi koja će biti u stanju izboriti minimalno peto mjesto koje vodi u Prvu ligu.

Kako ocjenjujete dosadašnji učinak kluba nakon odigrane prve trećine drugoligaškog prvenstva?

Za novajliju u ligi osobno mislim kako naše trenutačno mjesto na tablici uopće nije loše. Na početku smo imali tri neodlučena rezultata, što se po mom mišljenju pokazalo i dobrim uvidom u ono što nas očekuje, uslijedilo je i nekoliko slabijih rezultatskih igara, a potom se momčad konsolidirala. Došao je niz dobrih rezultata i sada se nalazimo u sredini tablice, imamo

Diplomski rad

Uskoro bih trebao diplomirati na temu »Napad i vrste napada«, a diplomski rad se brani neposredno na terenu u izvođenju jednog praktičnog treninga kroz demonstriranje odabrane strategije.

»priključak« (četiri boda do petog mjesta op.a.) i u sljedeća četiri susreta koji nam predstoje u nastavku jesenskog dijela potrebno nam je što više bodova za realizaciju zacrtanog cilja u prvom dijelu sezone. Istina, sljedeći raspored nam uopće nije lak, jer ćemo igrati s momčadima iz samoga vrha tablice, ali upravo su ovi susreti prilika da pokažemo pravu vrijednost naše ekipe i opravdanost prvoligaških ambicija.

Koje momčadi vidite kao izravne suparnike za pet prvoligaških mjesta na kraju drugoligaške karavane?

Nekoliko momčadi je istaknulo jasne kandidature u namjeri plasmana u viši rang. Izdvojio bih, recimo, BSK iz Borče, trenutačnog lidera tablice, potom Čelarevo, Mladi radnik i Metalac, koje vidim kao naše glavne konkurente za spomenutih pet mjesta koje ove godine, zbog proširenja elitnog razreda, vode u Prvu ligu.

Na koncu, jedno pomalo osobno pitanje. Je li angažmanom na funkciju sportskog direktora Vaša trenerska karijera stavljena u drugi plan?

Ovo je jedan dio moje sportske karijere, ali u budućnosti se jamačno namjeravam baviti trenerskim poslom. Glede mog stručnog usavršavanja ostao mi je još samo diplomski rad, nakon kojega ću dobiti pro licenciju s kojom mogu raditi kao trener bilo gdje u svijetu.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	NEKOLIKO OSOBA	UBOJICA IZ ZASJEDE, ASAS	ŽIVODER	ODGAJATELJICE U VRTIČIMA	MOKRAĆNA CJEV	LJETNA "PREGAČA" ZA PLAŽU	NAJTAJNJE SLOVO		PRAVILO, REGULA	BRUSNI KOTUR	IVAN DONČEVIĆ	ZAČIN ZA PALAČINKE	OTAC LUKEA SKYWALKERA
IZLAZAK PRED PUBLIKU (MNOŽ.)								VRABAC ILI ORAO "GAUS"					
LIJEPA ŽIDOVKA, ŽENA KRALJA KSERKSA							GLUMAC, CHARLES ("PONOĆNA UTRKA") "IMPULS"						
KORITO MOTORA (MNOŽ.)								OGNJEN CVITAN DOVRATAK			MAKARSKA ISTARSKA PJEVAČICA, MILKA		
ODMAZDE							NAŠ KUHAR, TOMISLAV KANALI-ZACIJSKI GLODAVCI						
OSJEČKA TVORNICI POSTELJINE				PEČI NA ROŠTILJU RAULOV KLUB									
INDIJSKO BOŽANSTVO NEBA						POVIK KONJU (TOŽ) PLODNO MJESTO U PUSTINJI				KALU NEPLODNO		NORVEŠKA UČINITI KOGA ŽALOSNIM	
RIMSKA STOTICA		EMILIO ESTEVEZ NAŠA METROPOLA			JEZERO U KANADI AMERIČKI GLUMAC, MATT				BIJES, JAROST SKROZ UTAPATI				LICE U ZARGONU
IZRAĐEN PREDMET								SKRAĆENI POTPIS KONUSKI SPRINT					
NAŠICE			NAŠ KVIZOLOG DIO ZVJEZDA MALI MEDVJED										
ANTUN GUSTAV MATOŠ				TRKAČ MARATONA TEREZA ODMILA U DALMACIJI									
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	RATOMIR (TVRDIĆ) ODMILA KORAČATI					TURSKI LUKAV (HILAV) REDATELJ KUROSAWA					LANTAN POLJSKA AVIOKOM-PANIJA		
GLUMICA BULJAN							SORTA GROZDA (OPOJ) PREDUJAM						SREDSTVO PROTIV MALARIJE
DIVLJI MONGOL, AVAR					FES ILI ŠILTERICA HROMI IZ STRIPA					PRIPADNIK ITALSKOG NARODA PIKNJA OSUTKA			
NJEMAČKA		VLADAR U TURSKOM EGIPTU BILJARSKI STAP, KE						TALIJANSKI NOGO-METAŠ, FRANCESCO LEGENDA					
SPRINTER BOLDON				STARILJI KOŠARKAŠ NAGLIĆ IVICA DUKAN							INDIJ IGOR MUSA		
AFGANISTANSKI FUNDAMENTALISTI									GUTATI TEKUCINU "REPRIZA"				
BILO KADA, IKAD						VRSTA TRANINE							

RJEŠENJE KRIŽALJKE: nastup, plica, estera, gordin, karteon, oc, ma, osvele, špiček, ilo, roštiljati, indra, los, k, n, c, ee, oak, jat, izradak, parat, na, lazo, goluza, agm, maratonac, rato, ilav, ja, helena, opolo, obar, kapa, ask, d, kediv, totti, ato, aramis, in, taliban, pit, ikada, stranin.

ADSL Light

(mjereni promet)

Brzina - Cijena* Paket sadrži

512/64 - 799 dinara

600 MB**

1024/128 - 1499 dinara

1000 MB**

1536/192 -

1999 dinara

2000 MB**

tel: 555-765

ADSL Flat

(neograničeni promet)

Brzina - Cijena

512/64 - 1199 dinara

1024/128 - 1799 dinara

1536/192 -

2399 dinara

ADSL

www.tippnet.rs

TippNet

Subotica, Karađorđev put 2

*Cijena su dani bez PDV

**U slučaju prekoračenja potrošnje, cijena dodatnih započelih 200MB je 120 dinara.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i
popunite adresu na koju želite da
Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR

SWIFT: VTUBRS22
VOJVODANSKA BANKA
AD MS 111, SUBOTICA
IBAN: RS3535000000200792471
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

**PETAK
7.11.2008.**

05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
09.55 - Prozor u svijet 125
10.00 - Vijesti
10.15 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.44 - Prozor u svijet 125
17.55 - Iza ekrana
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Heroji Vukovara: Blago Zadro, dokumentarni serijal
21.10 - High School Musical 2., američki film
23.00 - Lica nacije
23.50 - Poslovne vijesti
00.00 - Dnevnik 3
00.25 - Dosjei X (1.), serija
01.10 - Strictly Sinatra, britanski fim
02.45 - Filmski maraton-film 2
04.40 - Oprah show
05.25 - Opijeni ljubavlju, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.30 - Crtani film
07.40 - Dječak i vjeverica
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Čarobna ploča (učimo engleski)
08.35 - Učilica
08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora / reprizni program
13.45 - Slikovnica
14.15 - Dokuteka - Vladimir Fulgosi: Noćna smjena (1988.)
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi Johnie 2., serija

15.40 - Crveni patuljak 4., humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
17.00 - Obični ljudi, TV serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Posebni dodaci, emisija o filmu
19.20 - Veliki odmor: Glazbeceda
19.35 - Veliki odmor - tema
19.50 - Crtani film
20.00 - Bez komentara
21.05 - Vijesti na Drugom
21.25 - Humanitarna akcija »Sve za nju«
22.35 - Umorstva u Midsomeru 10., mini-serija
00.10 - Nabrijani, serija
01.00 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
01.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
02.30 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
03.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
04.00 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
04.45 - TV raspored

05:35 Ružna ljepotica, serija
06:25 Iggy Arbuckle
06:50 Power rangers, serija
07:15 Pepa praščić, serija
07:35 Graditelj Bob
07:45 Roary, crtana serija
08:00 Pocoyo, crtana serija
08:30 Nova Iova
10:30 Svi vole Raymonda
11:00 Zakon ljubavi, serija
12:00 Čuvar pravde, serija
13:00 Vijesti
13:15 Nikita, serija
14:15 Inspektor Rex, serija
15:15 R. Pilcher: Obiteljsko nasljeđe 2, igrani film
17:00 Vijesti
17:15 Operacija Trijumf, reality show
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Moj tata je bolji od voga tate, obiteljski show
21:20 Bebe genijalci, film
23:10 Vijesti
23:25 Čovjek od pruća, film
01:20 Pokvarenjak, film
03:05 Bolje sutra 2, film
04:40 Nikita, serija
05:15 Svi vole Raymonda
05:40 Kraj programa

05.15 Big Brother, show
06.20 Magnum, serija (R)

07.05 Spužva Bob Skockani
08.00 Sam svoj majstor, serija
08.25 Korak po korak, (R)
08.55 U dobroj formi, emisija
09.25 Kunolovac, kviz
10.10 Puna kuća, serija (R)
10.35 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.05 Dadilja, serija (R)
11.30 Reba, serija (R)
12.00 Vijesti
12.05 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.50 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.15 Obalna straža, drama
14.15 Cobra 11, serija
15.05 Magnum, serija
16.05 Korak po korak, serija
16.35 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
22.10 Policijska akademija 6: Grad pod opsadom, igrani film, komedija
23.55 Vijesti
00.05 Osveta otpisanog, film, akcijski horor
01.35 Kunolovac, kviz
03.35 Policijska akademija 6: Grad pod opsadom, komedija (R)

**SUBOTA
8.11.2008.**

06.00 - Reprizni program
06.25 - Znanstvena petica
06.55 - Iza ekrana
07.35 - Nebeski vrt, dokumentarna serija
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - filmovi Johna Forda: Nosila je žutu vrpču, film
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.40 - Reporter: Snimatelji heroji
15.55 - Euromagazin
16.40 - Hrvatska kulturna baština: Vrana
17.00 - Svirci moji, glazbena emisija

17.40 - Dokumentarni program
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Ples sa zvijezdama, 1. dio (2/8)
21.10 - Ples sa zvijezdama, 2. dio (2/8)
21.55 - Ciklus Jamesa Bonda: Goldfinger, američko-britanski film
23.45 - Dnevnik 3
23.55 - Vijesti iz kulture
00.10 - Ciklus horora: The Hitcher, američki film
01.50 - Filmski maraton: Sretni Jim, britanski film
03.30 - Filmski maraton: Lives of Girls end Women, kanadski film
05.05 - Skica za portret
05.15 - Opijeni ljubavlju
06.00 - Reporter: Snimatelji heroji

06.50 - Disneyjevi crtici: Miki i prijatelji
07.10 - Disneyjevi crtici: Kuzco - careva nova škola
07.35 - Žutokljunac
08.00 - Danica
08.05 - Čarobna ploča (Učimo engleski)
08.20 - Ninin kutak
08.30 - Pripovjedač
09.00 - Veliki odmor: Brlog
09.15 - Veliki odmor: Navrh jezika
09.25 - Veliki odmor: Kokice
09.40 - Parlaonica
10.40 - Briljanteen
11.30 - Doctor Who 2., serija
12.15 - Majstori svirači
12.45 - Prirodni svijet: Jazavci - jazbinske tajne, dokumentarni film
13.40 - Filmski klasici - filmovi Elizabeth Taylor: Nevjestin otac, američki film
15.20 - KS automagazin
17.40 - Rukomet, LP: Wisla Plock - Croatia osiguranje, prijenos
19.25 - U vrtu pod zvijezdama
20.00 - Matrix, američki film
22.15 - Dokumentarni domaći serijal
22.50 - Ljubavnici iz ormara - Zoran Predin u Tvornici, koncert (1. dio)
23.55 - Sportske vijesti
00.05 - Noć u kazalištu: Ribarske svađe
01.30 - TV raspored

05:50 Tomica i prijatelji
06:15 Yu-Gi-Oh GX
06:40 Superheroj Spiderman, crtana serija
07:10 Iron Kid, crtana serija
07:35 Dora istražuje
08:05 Bratz, crtana serija
08:30 Nova Iova, TV igra
10:40 Čarobnice, serija
11:40 Frikovi, serija
12:40 Bebe genijalci, igrani film
14:30 Nad lipom 35, show
16:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
17:00 Vijesti
17:05 Hitna 94, serija
18:05 Trenutak istine, game show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 S.W.A.T., igrani film
22:10 Smrt pod morem, film
00:05 Cijena straha, film
02:10 Čovjek od pruća, film
04:00 Arsene Lupin, film
06:05 Kraj programa

06.35 Look, zabavna emisija (R)
07.00 Najbolje godine, serija
07.30 Ulica Sezame
08.35 Bikeri s Marsa
09.00 Bijeg, dramska serija
09.55 Lutrija života, serija
10.45 Fantom, igrani film
12.40 Vijesti uz ručak
12.45 Big Brother, show (R)
14.40 Zvijezde Extra: 50 zvezdanih skandala (1. dio), zabavna emisija
15.55 Premiere League, prijenos
17.55 Look, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
19.30 Big Brother, show
20.00 Gas do daske, film, akcijska komedija
21.45 Urota, igrani film, triler
00.10 Zabranjene fotografije, film, krim. drama
01.50 Kunolovac, kviz
03.50 Osveta otpisanog, film, akcijski horor (R)

**NEDJELJA
9.11.2008.**

07.10 - Euromagazin
07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert - ciklus komorne glazbe: Francuska noć u Zagrebu (1. dio)
09.05 - Opera box

09.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Cadfael 3., mini serija
 12.00 - Dnevnik
 12.25 - Plodovi zemlje
 13.20 - Split: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Lijepom našom: Benkovac (2/2)
 16.45 - Vijesti
 17.00 - Najljepša vremena, američki film
 18.45 - Osmivači crkvenih redova, dok.serija
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
 22.15 - Rizzi-bizzi
 23.05 - Dnevnik 3
 23.25 - Filmski klub: Butch i Sundance: Rani dani, američki film
 01.15 - Filmski maraton: Svijet, kinesko-japansko-francuski film
 03.30 - Skica za portret
 03.35 - Lijepom našom: Benkovac (2/2)
 04.30 - Plodovi zemlje
 05.20 - Split: More
 05.50 - Glas domovine

07.20 - Mala sirena
 07.45 - Beethoven 1, američki film za djecu
 09.10 - Leo, serija za djecu
 09.35 - Nora For, TV igra za djecu
 10.20 - Na prvi pogled, serija
 10.50 - Biblija
 11.00 - Zagreb (Sv.Blaž): Misa - izravni prijenos
 12.05 - Ples sa zvijezdama (2/8)
 13.40 - F1 - pregled sezone
 15.00 - Volim nogomet
 17.55 - Rukometna LP (Ž): Larvik - Podravka Vegeta, prijenos
 19.30 - Magazin Lige prvaka
 20.00 - HNL - emisija
 20.10 - HNL: Hajduk - Zagreb, prijenos
 22.05 - HNL - emisija
 22.20 - Sportske vijesti
 22.30 - Zašto demokracija?, dokumentarna serija
 23.25 - Dobro ugođena večer: Dnevnik nestalog
 00.30 - Specijalna postrojba 1., serija
 01.15 - TV raspored

06:50 Tomica i prijatelji
 07:15 Yu-Gi-Oh GX
 07:40 Superheroj Spiderman
 08:10 Iron Kid, crtana serija
 08:40 Dora istražuje
 09:05 Bratz, crtana serija
 09:30 Automotiv, auto - moto magazin
 10:00 Novac, business magazin
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:00 U sedmom nebu, serija
 12:00 Smallville, serija
 13:00 Moj tata je bolji od tvog, obiteljski show
 14:30 Pazi, zid!, game show
 15:30 Bračne vode, serija
 16:10 Lud, zbunjen, normalan
 16:50 Vijesti
 17:00 S.W.A.T., igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nad lipom 35, show
 21:10 Gimnazija za divljake, igrani film
 22:50 Red carpet, showbiz magazin
 00:10 Svi mrže Chrisa, serija
 01:10 Izgubljeni u prijevodu, igrani film
 02:45 Red carpet, showbiz magazin
 03:55 Čarobnice, serija
 05:25 Kraj program

05.10 Big Brother, show
 06.50 Lutrija života, serija (R)
 07.35 Jedna od dečki, serija
 08.05 Ulica Sezam
 09.10 Bikeri s Marsa
 09.35 Lijepe žene, serija
 10.35 Zavodnik, igrani film, romantična komedija
 12.00 Harlemske noći, film
 14.15 Vijesti
 14.20 Gas do daske, film, akcijska komedija (R)
 16.05 Odred za čistoću, zabavna emisija
 16.40 Discovery: Morski psi svijeta, dok. serija
 17.35 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.05 Nivea for men
 20.00 Big Brother, show
 21.00 U potjeri za zavodnikom, film
 22.30 CSI: Miami, serija
 23.25 Kunolovac, kviz
 01.25 Urota, film, triler (R)
 03.40 Zabranjene fotografije, film, krim. drama (R)

**PONEDJELJAK
10.11.2008.**

06.15 - Drugo mišljenje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Vrhunska putovanja: Šangaj, dok. serija
 11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život - emisija
 15.35 - Mijenjam svijet
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.35 - Danas na Zagrebačkoj burzi

17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica: Kome treba oduzeti nelegalno stečenu imovinu?
 21.55 - Potrošački kod
 22.35 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.45 - Dnevnik 3
 00.00 - Vijesti iz kulture
 00.10 - Dosjei X (1.), serija
 00.55 - Južnjačka dinastija
 01.40 - Dr. House 4., serija
 02.25 - Skica za portret
 02.40 - Mijenjam svijet
 03.10 - Potrošački kod
 03.40 - Latinica: Kome treba oduzeti nelegalno stečenu imovinu?
 05.10 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Crtani film
 07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
 07.30 - Crtani film
 07.40 - Dječak i vjeverica
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Čarobna ploča (2. razred)
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 5., serija
 09.57 - Kino informator
 10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Matiček se ženi
 11.55 - Daleko od doma, serija
 12.25 - Štakor, britansko-američki film
 13.55 - TOP 40
 14.40 - Prijatelji 9., serija
 15.10 - Dragi Johnie 2., serija
 15.35 - Crveni patuljak 5., humoristična serija

16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
 17.00 - Obični ljudi, TV serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Na rubu znanosti
 19.20 - Veliki odmor: Brlog
 19.35 - Veliki odmor - tema
 19.50 - Crtani film
 20.00 - Uzmi ili ostavi, igra
 20.35 - Južnjačka dinastija
 21.25 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Dr. House 4., serija
 22.35 - Garaža
 23.10 - Ciklus europskog filma: Der Schuh des Manitu (Manituaova cipela), njemački film
 00.40 - Specijalna postrojba 1., serija

05:35 Ružna ljepotica, serija
 06:25 Iggy Arbuckle
 06:50 Power rangers, serija
 07:15 Pepa prašćić
 07:35 Graditelj Bob
 07:45 Roary, crtana serija
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:00 Zakon ljubavi, serija
 12:00 Čuvar pravde, serija
 13:00 Vijesti
 13:15 Nikita, serija
 14:15 Inspektor Rex, serija
 15:15 Gimnazija za divljake, igrani film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf, reality show
 18:15 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 21:00 Operacija Trijumf, reality show
 23:30 Vijesti
 23:45 Seks i grad, serija
 00:15 Seinfeld, serija
 00:45 Život na sjeveru, serija
 01:40 Rulet smrti, igrani film
 03:15 Nikita, serija
 04:00 Čarobnice, serija
 04:45 Čuvar pravde, serija
 05:30 Kraj programa

05.35 Magnum, serija (R)
 06.25 Spužva Bob Skockani
 07.15 Sam svoj majstor, serija
 07.45 Korak po korak, (R)
 08.10 Puna kuća, serija (R)
 08.40 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Dadilja, serija (R)

11.05 Reba, serija (R)
 11.35 Vijesti
 11.40 Ekkluziv, magazin (R)
 12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.50 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 13.15 Obalna stržaža, drama
 14.15 Cobra 11, serija
 15.05 Magnum, serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Bijeg, film, akcijski
 22.50 CSI, serija
 23.45 CSI: New York, kriminalistička serija
 00.45 Vijesti
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 CSI, serija (R)
 03.40 CSI: New York, serija (R)
 04.25 Big Brother, show

**UTORAK
11.11.2008.**

05.55 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Martinja va Grizah, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Jane Eyre, serija
 21.55 - Poslovni klub
 22.35 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti

23.45 - Dnevnik 3
00.10 - Dosjei X (1.), serija
00.55 - CSI: Las Vegas 8.
01.40 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
02.30 - Specijalna postrojba 1., serija
03.15 - Oprah show
04.00 - Skica za portret
04.05 - Martinja va Grižah, emisija pučke i predajne kulture
04.35 - Globalno sijelo
05.05 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Crtani film
07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke
07.30 - Crtani film
07.40 - Dječak i vjeverica
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Danica
08.25 - Crtani film
08.35 - Učilica
08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Antologija hrvatskog glumišta
11.40 - Daleko od doma, serija
12.10 - Secret of Roan Inish, američko-irski film
13.55 - TOP 40
14.40 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi John 2., humoristična serija
15.35 - Crveni patuljak 5., humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
17.00 - Obični ljudi, TV serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Veliki odmor: Navrh jezika
19.30 - Veliki odmor - tema
19.50 - Crtani film
20.00 - Uzmi ili ostavi, igra
20.35 - Vijesti na Drugom
20.55 - Ljubav nema cijene, američki film
22.45 - CSI: Las Vegas 8.
23.35 - Malonogometni turnir - kvalifikacije za LP: Nacional - Dinamo Moskva, snimka
01.05 - Specijalna postrojba 1., serija

05:35 Ružna ljepotica, serija
06:25 Iggy Arbutle, serija
06:50 Power rangers, serija
07:15 Pepa prašćić
07:35 Graditelj Bob
07:45 Roary, crtana serija

08:00 Pocoyo, crtana serija
08:30 Nova Iova, TV igra
10:30 Kralj Queensa, serija
11:00 Zakon ljubavi, serija
12:00 Čuvar pravde, serija
13:00 Vijesti
13:15 Nikita, serija
14:15 Inspektor Rex, serija
15:15 Opasan dokaz, film
17:00 Vijesti
17:15 Red carpet light, showbiz magazin
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Trenutak istine, game show
21:00 Kraljević i ja, film
23:05 Pod nož, serija
00:05 Vijesti
00:10 Seks i grad, serija
00:40 Seinfeld, serija
01:10 Život na sjeveru, serija
02:00 Opasan dokaz, film
03:30 Nikita, serija
04:15 Čarobnice, serija
05:00 Kralj Queensa, serija
05:20 Kraj programa

06.05 Magnum, akcijska serija (R)
06.50 Spužva Bob Skockani, crtana serija
07.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
08.10 Korak po korak, humoristična serija (R)
08.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
09.05 U dobroj formi, emisija
09.35 Kunolovac, kviz
10.35 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.05 Dadija, serija (R)
11.30 Reba, serija (R)
12.00 Vijesti
12.05 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.50 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.15 Obalna straža, drama
14.15 Cobra 11, serija
15.05 Magnum, serija
16.05 Korak po korak, humoristična serija
16.35 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadija, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov

20.00 Big Brother, show
21.00 Tulum u avionu, igrani film, komedija
22.40 Reži me, dramska serija
23.45 Vijesti
23.55 Kunolovac, kviz
01.55 Bijeg, igrani film, (R)
03.35 Reži me, serija (R)
04.20 Big Brother, show

**SRIJEDA
12.11.2008.**

05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Riječ i život: Stepinac - baština koja obvezuje, religijski program
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
21.10 - Luda kuća 4., serija
21.55 - Proces
22.35 - Otvoreno
23.35 - Poslovne vijesti
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Dosjei X (1.), serija
00.55 - E-Ring 1., serija
01.40 - Specijalna postrojba 1., serija
02.25 - Prekid programa zbog redovnog održavanja odašiljača
04.20 - Oprah show (1049)
05.05 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Crtani film
07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke
07.30 - Crtani film
07.40 - Dječak i vjeverica
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Ninin kutak
08.35 - Učilica
08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija

09.15 - Beverly Hills 6., serija
09.57 - Kino informator
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora / reprizni program
13.40 - Garaža
14.10 - Potrošački kod
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi John 2., serija
15.40 - Crveni patuljak 5., humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
17.00 - Obični ljudi, TV serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia Croatica - znanstveni forum
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - Veliki odmor - Ta politika
19.30 - Veliki odmor - tema
19.50 - Crtani film
20.00 - Uzmi ili ostavi, igra
20.35 - Vijesti na Drugom
20.55 - Showtime, film
22.40 - E-Ring 1., serija
23.30 - Specijalna postrojba 1., serija
00.15 - TV raspored

05:30 Ružna ljepotica, serija
06:20 Čarobnjaci
06:45 Power rangers, serija
07:10 Pepa prašćić
07:20 Tomica i prijatelji
07:45 Graditelj Bob
08:00 Pocoyo, crtana serija
08:30 Nova Iova, TV igra
10:40 Zakon ljubavi, serija
11:40 Čuvar pravde, serija
12:40 Vijesti
12:55 Nikita, serija
13:55 Inspektor Rex, serija
14:55 Kraljević i ja, film
17:00 Vijesti
17:15 Operacija Trijumf, reality show
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Pazi, zidi!, game show
21:00 Lud, zburjen, normalan
21:35 Bračne vode, serija
22:10 Zasjeda 2, igrani film
00:10 Vijesti
00:25 Seks i grad, serija
00:55 Seinfeld, serija
01:25 Život na sjeveru, serija
02:20 Tihi spavač, igrani film
04:00 Nikita, serija
04:45 Čarobnice, serija
05:30 Kraj programa

06.05 Magnum, serija (R)
06.50 Spužva Bob Skockani
07.45 Sam svoj majstor, humoristična serija

08.10 Korak po korak, humoristična serija (R)
08.40 Puna kuća, serija (R)
09.05 U dobroj formi, emisija
09.35 Kunolovac, kviz
10.35 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.05 Dadija, serija (R)
11.30 Reba, humoristična serija (R)
12.00 Vijesti
12.05 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.50 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.15 Obalna straža, drama
14.15 Cobra 11, serija
15.05 Magnum, serija
16.05 Korak po korak, humoristična serija
16.35 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadija, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
22.00 Kost, kriminalistička serija
23.00 Grad uragana, kriminalistička serija
23.55 Vijesti
00.05 Kunolovac, kviz
02.05 Dnevnik košarkaša, igrani film, drama
03.45 Big Brother, show

**ČETVRTAK
13.11.2008.**

05.55 - Riječ i život: Stepinac - baština koja obvezuje, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Trenutak spoznaje
15.35 - Domaći dok.film

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - dossier.hr
 22.10 - Pola ure kulture
 22.50 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.45 - Dnevnik 3
 00.00 - Vijesti iz kulture
 00.10 - Dosjei X (1.), serija
 00.55 - Film
 02.25 - Vrhunska putovanja, dokumentarna serija
 03.15 - dossier.hr
 04.00 - Pola ure kulture
 04.30 - Oprah show
 05.15 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Crtani film
 07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
 07.30 - Crtani film
 07.40 - Dječak i vjeverica
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Danica
 08.25 - Crtani film
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora / reprizni program
 13.35 - Garaža
 14.05 - Proces
 14.35 - Prijatelji 10., serija
 15.05 - Dragi Johnie 2., serija
 15.35 - Crveni patuljak 5., humoristična serija
 16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
 17.00 - Obični ljudi, TV serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Indeks
 19.10 - Veliki odmor: Kokice
 19.25 - Veliki odmor - tema
 19.40 - Crtani film
 19.55 - Rukomet, LP: Neckar Lowen - Croatia osiguranje, prijenos
 21.40 - Vijesti na Drugom
 22.00 - Open Range (Otvoreno prostranstvo), fim
 00.20 - Garaža
 00.55 - Košarka, Euroliga: Unicaja - Cibona, snimka
 02.35 - TV raspored

05:40 Ružna ljepotica, serija
 06:30 Čarobnjaci, crtana serija
 06:55 Power rangers, serija
 07:20 Tomica i prijatelji

07:45 Graditelj Bob
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova Iova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 10:55 Zakon ljubavi, serija
 11:55 Čuvar pravde, serija
 12:55 Vijesti
 13:10 Nikita, serija
 14:10 Inspektor Rex, serija
 15:10 Tri muškarca i drvena noga, igrani film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf, reality show
 18:15 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Istraga, magazin
 21:15 Provjereno, informativni magazin
 22:15 Navy CIS, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Seks i grad, serija
 00:05 Seinfeld, serija
 00:35 Život na sjeveru, serija
 01:30 Vratit će se rode, serija
 02:25 Muzička kutija, film
 04:30 Nikita, serija
 05:15 Kraj programa

06.05 Magnum, serija (R)
 06.50 Spužva Bob Skockani
 07.45 Sam svoj majstor, serija
 08.10 Korak po korak, (R)
 08.40 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Malcolm u sredini, (R)
 11.05 Dadilja, serija (R)
 11.30 Reba, serija (R)
 12.00 Vijesti
 12.05 Ekkluziv, magazin (R)
 12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.50 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 13.15 Obalna straža, drama
 14.15 Cobra 11, serija
 15.05 Magnum, akcijska serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Uvod u anatomiju, serija
 22.00 Kućanice, serija
 23.55 Vijesti
 00.05 Vatrene dečki, serija
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 Grad uragana, (R)
 03.45 Kosti, serija (R)
 04.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se nedjeljom na subotičkoj TV K23 u nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - čaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - čaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Prodaje se očuvana ležea kada, umivaonik sa slavinom, toalet školjka s poklopcem, velika plafonjerka i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenicu/ku ili studenticu/u, s CG, s korištenjem kuhinje i kupaoalice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Izdajem u Zagrebu dvosoban namještan stan (3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićeva naselje (treća postaja od Autobusnog kolodvora prema Savi, blizina tramvaja, 300 eura.
Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj +385/91/177-7700

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-844

Prodajem novi svijetlo smeđi Željezničar« kaput, prošlogodišnji model. Od vune-bukle, broj 36. blago strukiran s remenom! Cijena 4000 dinara. Tel: 063/826-6448

Prodajem vagu, s pripadajućim utegama, koja mjeri do 450 kg. Cijena: 250 eura.
Tel.: 024/523-284

Potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...)
Tel.: 063/714-6545 ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa zasebnom kupaticom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Prodajem veliko stablo limuna s plodovima, pogodno za veće prostorije, cijena: 5.000,00 dinara.
Tel.: 024/561-321

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Molim dobre prema invalidu suosjećajne ljude ili udruge koje su u mogućnosti omogućiti da nabavim natkoljenu protezu koja mi je hitno potrebna da bih se mogla normalno kretati.
Tel.: +381/25-29-030

Prodajem pčelarsku prikolicu »Goša T-10«, bez pčela, s 60+10 m AŽ košnicom.
Tel.: 063/8106991

Izrađujem umjetničke slike po narudžbi: portrete, pejzaže, sakralne, uljem na platnu. Slike su vrhunske kvalitete, cijena povoljna. Naručite odmah za rođendanski, svadbeni ili Božićni dar!
Tel.: 024/783-636 ili 063/729-3264

Prodajem tovne piliće (očišćene) – 200 din, kuhani paradajz 60 din, ajvar 120 din, dostava na kućnu adresu.
Tel.: 768-641 ili 064/346-8431

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.**

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREEMONIJAL
POKOPI

Tel.: 024-558-011

Cyječara:
Tel.: 024/557-130